TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ ANA BİLİM DALI

ÇEVRİM İÇİ DERSLERDE SINIF YÖNETİMİ AÇISINDAN YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mustafa ADSIZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2024

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİSAYAR VE ÖĞRETİM TEKNOLOJİLERİ ANA BİLİM DALI

ÇEVRİM İÇİ DERSLERDE SINIF YÖNETİMİ AÇISINDAN YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mustafa ADSIZ

Danışman: **Doç. Dr. Serkan DİNÇER**
Jüri Üyesi: **Dr. Öğr. Üyesi M. Emre SEZGİN**
Jüri Üyesi: **Prof. Dr. İlke EVİN GENCEL**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA / 2024

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne;

Bu çalışma, jürimiz tarafından Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. Serkan DİNÇER
(Danışman)

Üye: Dr. Öğr. Üyesi M. Emre SEZGİN

Üye: Prof. Dr. İlke EVİN GENCEL

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.
…/…/2024

Prof. Dr. Serap ÇABUK
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. …. / …. / 2024

Mustafa ADSIZ

ÖZET

ÇEVRİM İÇİ DERSLERDE SINIF YÖNETİMİ AÇISINDAN YAŞANAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Mustafa ADSIZ

Yüksek Lisans Tezi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Ana Bilim Dalı
Danışman: Doç. Dr. Serkan DİNÇER
Ocak 2024, 93 sayfa

Bu araştırmanın ana amacı uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunları tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri sunmaktır. Bu ana amaç doğrultusunda katılımcıların çevrim içi derslerde yaşadıkları sınıf yönetimi açısından ve genel sorunlar, yüz yüze derslerde sınıf yönetiminde yaşanan genel sorunlar, bu sorunların benzerliği ve öğretmenlerin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerileri incelenmiştir.

Araştırma; 2022-2023 yılı itibariyle Adana ilinde MEB'e bağlı anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerinde eğitim veren okullarda görev yapan 97 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın yöntemi "Durum Çalışması Modeli" çerçevesinde tasarlanmıştır. Katılımcılarla yapılan yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler içerik analiziyle analiz edilmiştir.

Bu araştırmada elde edilen verilere göre katılımcıların çevrim içi derslerde genel olarak; internet bağlantısı ve donanım, teknoloji okuryazarlığı ve sınıf yönetimi sorunları yaşadığı görülmüştür. Katılımcıların çevrim içi derslerde yaşadıkları en önemli genel sorunun sınıf yönetimi sorunu olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların çevrim içi dersi yönetme konusunda sorunlar yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları en büyük genel sorunların; derslere katılımın az olması, derslerde etkileşimin az olması, öğrencinin derste olup olmadığını bilememe ve öğretmenlerin canlı ders deneyimsizliği olduğu görülmüştür.

Katılımcıların yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları en önemli sorunların ise öğrencilerin kurallara uymaması, kalabalık sınıf mevcutları, sınıf içi gürültü ve motivasyon sorunları olduğu görülmüştür. Ayrıca özellikle anaokulu ve ilkokul düzeyinde eğitim veren öğretmenlerin genellikle öğrencilerin yönerge alamama sorununu

yaşadığı saptanmıştır.

Yapılan görüşmelerde katılımcıların çoğunun verdiği cevaplara göre katılımcıların sınıf yönetimi açısından çevrim içi ve yüz yüze derslerde yaşadıkları sorunların farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Katılımcılar iki eğitim türünün de sorunlarının farklı olduğunu bildirmişlerdir.

Yapılan analiz sonucunda öğretmenlerden çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerileri iyi olanlar kadar iyi olmayanlar olduğu da görülmüştür. Bu becerilerini katılımcıların yarıdan fazlası da orta seviyede görmektedir. Çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerinin iyi olup olmama durumunun yaş ve mesleki deneyim süresi ile değiştiği sonucuna varılmıştır.

Katılımcılar, MEB tarafından yerli bir çevrim içi platform oluşturulması, oluşturulacak bu platformun ve uzaktan eğitimin daha etkili ve verimli bir şekilde kullanılmasına dair eğitimlerin verilmesi, MEB tarafından öğretmen ve öğrencilere tablet, bilgisayar, grafik tablet ve uzaktan eğitimin daha verimli ilerlemesini sağlayacak diğer donanımların verilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca internet alt yapısının güçlendirilmesi ve sınırsız olarak sunulması gerekliliği de katılımcılar tarafından bildirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Çevrim içi eğitim, sınıf yönetimi, uzaktan eğitim.

ABSTRACT

THE CLASSROOM MANAGEMENT PROBLEMS IN ONLINE LESSONS AND SOLUTION SUGGESTIONS

Mustafa ADSIZ

Master Thesis, Department of Computer Education and Instructional Technologies
Advisor: Assoc. Prof. Dr. Serkan DİNÇER
January 2024, 93 pages

The main purpose of this research is to identify the problems in terms of classroom management that teachers experience in online lessons during the distance education process and to offer solutions to these problems. In line with this main purpose, the problems experienced by the participants in online lessons in terms of general and classroom management, the general problems experienced in classroom management in face-to-face lessons, the similarity of these problems and the teachers' ability to use online learning platforms were examined.

The research was conducted with 97 teachers working in schools providing education at kindergarten, elementary, middle and high school levels affiliated to the Ministry of National Education in Adana province during 2022-2023. The method of this research was designed within the framework of the Case Study Model. The data obtained from the structured interviews with the participants were analyzed by content analysis.

According to the data obtained in this study, it was found that the participants experienced internet connection and hardware problems, technology literacy problems and classroom management problems as general problems in online lessons. It has been determined that the biggest general problem that the participants experienced in online lessons was the classroom management problem. It was concluded that the participants had problems managing the online lesson. The biggest general problems that participants experience in terms of classroom management in online courses; it has been seen that there is little participation in classes, little interaction in lessons, not knowing whether the student is in the lesson and teachers' inexperience in live lessons.

It was found that the biggest problems that the participants experienced in terms

of classroom management in face-to-face lessons were students' failure to follow the rules, crowded classroom facilities, noise in the classroom and motivation problems. In addition, it has been found that teachers who provide education, especially at the kindergarten and elementary school level, usually experience the problem of students not receiving instructions.

According to the answers given by most of the participants in the interviews, it was concluded that the problems experienced by the participants in online and face-to-face lessons differ in terms of classroom management. Participants reported that the problems of both types of education were different.

As a result of the analysis, there are some teachers whose skills of using online learning platforms are not as good as those who are good. More than half of the participants also consider these skills to be at an intermediate level. It was concluded that whether the skills of using online learning platforms are good or not varies with age and duration of professional experience.

The participants expressed the opinion that a domestic online platform should be created by the Ministry of Education, that this platform to be created and trainings on the more effective and efficient use of distance education should be provided, that tablets, computers, graphics tablets and other equipment should be provided by the Ministry of Education to teachers and students to make distance education progress more efficiently. In addition, the necessity of strengthening the Internet infrastructure and providing it without limits was also reported by the participants.

Keywords: Online education, classroom management, distance education.

ÖN SÖZ

Araştırma sürecimde bana her zaman destek olan ve yol gösteren tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Serkan DİNÇER başta olmak üzere tez savunma sürecinde bana çok değerli katkılar sunan Dr. Öğr. Üyesi M. Emre SEZGİN'e, Prof. Dr. İlke EVİN GENCEL'e gönülden teşekkürlerimi sunarım. Kızım Dilara ADSIZ, oğlum Yekta ADSIZ ve bu süreçte beni yalnız bırakmayan ve manevi desteğini hep hissettiğim eşim Ebru ADSIZ, size söz sizlerden ödünç aldığım saatleri size geri vereceğim. Desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili mesai arkadaşlarıma da çok teşekkür ederim.

Mustafa ADSIZ
Adana / 2024

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET ..... **iv**
ABSTRACT ..... **vi**
ÖN SÖZ ..... **viii**
KISALTMALAR ..... **xii**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **xiii**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xiv**
EKLER LİSTESİ ..... **xv**

BÖLÜM I
GİRİŞ

1.1. Problem 1
1.2. Araştırmanın Amacı 2
1.3. Araştırmanın Önemi 2
1.4. Sınırlılıklar 3

BÖLÜM II
KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Giriş 4
2.2. Eğitim 4
2.3. Uzaktan Eğitim ve Çevrim içi Öğrenme Platformları 5
2.4. Sınıf Yönetimi 10
2.5. İlgili Araştırmalar 18

BÖLÜM III
YÖNTEM

3.1. Yöntem 23
3.2. Araştırmanın Modeli 23
3.3. Çalışma Grubu 23
3.4. Veri Toplama Araçları 25

3.5. Verilerin Toplanması ve Analizi 26
3.6. Geçerlilik ve Güvenirlik 26
3.7. Araştırmada Alınan Etik Önlemler 27
3.8. Çalışma Takvimi 28

BÖLÜM IV
BULGULAR

4.1. Öğretmenlerin Çevrim İçi Derslerde Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Elde Edilen Bulgular 30
4.2. Öğretmenlerin Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Elde Edilen Bulgular: 36
4.3.Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Elde Edilen Bulgular: 38
4.4. Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde Ve Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Sorunların Benzerliğine İlişkin Elde Edilen Bulgular: 42
4.5. Öğretmenlerin Çevrim İçi Öğrenme Platformlarını Kullanma Becerilerini Nasıl Gördüklerine İlişkin Elde Edilen Bulgular: 46

BÖLÜM V
TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Öğretmenlerin Çevrim İçi Derslerde Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Tartışma ve Yorum 50
5.2. Öğretmenlerin Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Tartışma ve Yorum 52
5.3. Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Tartışma ve Yorum 57
5.4. Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde Ve Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Sorunların Benzerliğine İlişkin Tartışma ve Yorum 59
5.5. Öğretmenlerin Çevrim İçi Öğrenme Platformlarını Kullanma Becerilerini Nasıl Gördüklerine İlişkin Tartışma ve Yorum 60

BÖLÜM VI
SONUÇ VE ÖNERİLER

6.2. Öğretmenlerin Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Elde Edilen Sonuçlar 64
6.3. Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Elde Edilen Sonuçlar 65
6.4. Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde ve Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Sorunların Benzerliğine İlişkin Elde Edilen Sonuçlar 66
6.5. Öğretmenlerin Çevrim İçi Öğrenme Platformlarını Kullanma Becerilerini Nasıl Gördüklerine İlişkin Elde Edilen Sonuçlar 67
6.6. Öneriler 68
6.6.1. Çevrim İçi Eğitimdeki Sınıf Yönetimi Sorunlarına İlişkin Öneriler 68
6.6.2. İleride Yapılacak Çalışmalar ve Sonuçlar Açısından Öneriler 69

KAYNAKÇA 71
EKLER 87

KISALTMALAR

COVID-19: İlk olarak 13 Ocak 2020 tarihinde Çin'in Vuhan eyaletinde yüksek ateş ve nefes darlığı ile tanımlanan yeni viral solunum yolu hastalığıdır

EBA: Eğitim Bilişim Ağı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TRT EBA TV: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Eğitim Bilişim Ağı Televizyonu

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler 24
Tablo 2. Araştırmaya Ait İş-Zaman Çizelgesi 28
Tablo 3. Öğretmenlerin Çevrim İçi Derslerde Yaşadıkları Genel Sorunlar 30
Tablo 4. Öğretmenlerin Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlar 36
Tablo 5. Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlar 39
Tablo 6. Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde Ve Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Sorunların Benzerliği 43
Tablo 7. Öğretmenlerin Çevrim İçi Öğrenme Platformlarını Kullanma Becerilerini Nasıl Gördükleri 46

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlar..... 32
Şekil 2. Öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlar 37
Şekil 3. Öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlar 40
Şekil 4. Öğretmenlerin yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların benzerliği 43
Şekil 5. Öğretmenlerin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl gördükleri..... 47

EKLER LİSTESİ

Sayfa

Ek 1. Görüşme Formu 87
Ek 2. Katılım Kabul Formu 89
Ek 3. Uygulama İzni 91
Ek 4. Kurul Onay Belgesi 92
Ek 5. Etik Kurul Kararı 93

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem

Ülkemizde uzaktan eğitim konusundaki ilk çalışmalar 1970'lerde orta eğitim düzeyinde; 1980'lerde ise ilk, orta ve yükseköğretim düzeyinde yapılmıştır (Çukadar ve Çelik, 2003). Uzaktan eğitimin ülkemizde yaygın şekilde kullanılmasına ise 2020 yılında yaşanan, tüm insanlığı etkisi altına alan ve tüm dünyada yaşamı olumsuz yönde etkileyen COVID-19 salgınının yayılması ile başlanmıştır. Birçok ülke gibi Türkiye de örgün eğitimi durdurarak zorunlu olarak uzaktan eğitim yöntemine geçmiştir. Bu süreçte TRT EBA TV, ZOOM gibi uzaktan eğitim uygulamaları ile uzaktan eğitime devam edilmiştir.

Uzaktan eğitimin eğitim öğretim faaliyetlerindeki maliyeti azaltma, zaman ve mekandan bağımsızlığı, zengin eğitim materyalleri ile görsel açıdan zengin uygulamaları gibi yararları (Odabaş, 2004) olsa da ciddi sınırlılıkları da bulunmaktadır. Yaşanılan salgın döneminde eğitim-öğretim faaliyetlerinin ne kadar önemli olduğu, eğitim öğretim faaliyetlerinin hiçbir zaman sekteye uğramaması gerektiği açıkça görülmüştür. Buna rağmen bu dönemde eğitim-öğretim faaliyetlerinde uzaktan eğitim yönteminin birçok sınırlılık yarattığı çeşitli çalışmalarda belirtilmiştir (Çiçek, Tanhan ve Tanrıverdi, 2020). Bu sınırlılıklar genel olarak; internet altyapı sıkıntıları, donanım eksiklikleri, öğretmenlerin uzaktan eğitim konusunda tecrübesiz olmaları şeklinde sıralanmıştır (Çoruhlu ve Uzun, 2021). Diğer araştırmalardan farklı olarak daha belirgin ortaya çıkan "öğretmenlerin uzaktan eğitim konusunda tecrübesiz olmaları"nın ana nedenlerinden birinin altında böylesi bir süreci daha önceden yaşamamış olmaları, uzaktan eğitim sürecindeki derslerin gerçekleşmesi sırasında yaşanılan sınıf yönetimi ile ilgili sorunlar ve öğretmenlerin bu yöntemde deneyimsiz olmaları ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Yukarıdaki düşünceden yola çıkarak öğretmenlerin uzaktan eğitim (e-öğrenme) sürecinde sınıf yönetimi açısından deneyimsiz olmalarının öğretim açısından sorunlara yol açacağı düşünülmektedir. Bu bilgiler ışığında araştırmanın problem durumu "öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunlar" olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunları tespit etmek ve bu sorunlara çözüm önerileri sunmaktır. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlar nelerdir?
2. Öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunlar nelerdir?
3. Öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlar nelerdir?
4. Öğretmenlerin yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunlar benziyor mu?
5. Öğretmenler çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl görmektedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Yaşanan salgın döneminde eğitim-öğretim faaliyetlerinin ne kadar önemli olduğu, eğitim öğretim faaliyetlerinin hiçbir zaman sekteye uğramaması gerektiği açıkça görülmüştür. Buna rağmen bu dönemde eğitim-öğretim faaliyetlerinde sınırlılıklar olduğu çeşitli çalışmalarda belirtilmiştir (Arslan ve Şumuer, 2020; Atabay, Güllüoğlu ve Şimşek, 2023; Çiçek vd., 2020; Demir ve Özdaş, 2020).

Sınıf yönetiminin başarılı olarak sağlanması, eğitim öğretim faaliyetlerinin verimli olmasında çok önemli bir yer tutar. Sınıf yönetimi düzgün ve sağlıklı olmazsa öğretim programlarının kazanımlarına öğrencilere aktarılmasın noktasında sorunlar olacaktır. Çevrim içi derslerde yaşanan problemlerin bir kısmının da sınıf yönetimi ile ilgili olduğu önceki çalışmalarda belirtilmiştir (Dinçer ve Yeşilpınar-Uyar, 2016). Bu çalışma ile çevrim içi derslerde sınıf yönetimi ile ilgili sorunları tespit ederek çözüm önerileri sunulmasının daha başarılı ve etkili çevrim içi eğitimlerin yapılması adına önemli olacağı düşünülmektedir. Araştırmanın katılımcılarının uzunca bir süre çevrim içi platformları kullanarak eğitim vermeleri ve alanyazında bu şekilde nitel verilere dayanan nadir çalışmalara erişilmesi bu araştırmanın özgünlüğünü ortaya koymaktadır.

1.4. Sınırlılıklar

1. Araştırma; 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Adana ilinde, belirli bir ilçede, farklı kademelerde görev yapan 97 katılımcı ile sınırlıdır.
2. Araştırma; uygulanan görüşme formu ile toplanan verilerle sınırlıdır.
3. Araştırma; uzman görüşü doğrultusunda belirlenen yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular ile sınırlıdır.
4. Araştırma; salgın döneminin hemen sonrasında yapıldığı için verilen cevaplar, salgın dönemindeki uzaktan eğitim sorunları ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Giriş

Bu bölümde öğretmenlerin çevrim içi derslerdeki sınıf yönetimi konusunda yaşadıkları sorunlar incelenmiştir. Alan taraması yapılırken eğitim, uzaktan eğitim, sınıf yönetimi, sanal sınıf yönetimi kavramlarına yer verilmiştir.

2.2. Eğitim

Eğitim, bireyin yaşantılar aracılığıyla davranışlarında kasıtlı bir şekilde istendik değişiklikler oluşturmasıdır ve eğitimin sağladığı öğrenmenin başlaması, sürekliliği ve gerçekleşebilmesi için planlı olan etkinlik sürecidir (Açıkgöz, 2000; Ertürk, 1975). Eğitimin asıl amacı, bireylerin etkili ve sağlıklı bir şekilde topluma uyum sağlamalarını kolaylaştırmaktır. Bunun olabilmesi için bireylerin bilgi ve yeteneklerini olabilecek en iyi seviyeye kadar geliştirerek bireylerin davranışlarını önceden belirlenmiş olan istendik amaçlara yönelik değiştirir. Bu sayede bireylerin kazanmış oldukları değerler süreklilik göstererek bu değerlerin yeni çağlara ulaşmasını sağlamış olur (Aksoy, 1999; Celep ve Bülbül, 2003; Tezcan, 1985). Bireyin istendik davranışlara yönelik ve geleceğe yönelik üretken olacak bir şekilde olması, yaşamını daha iyi şartlarda ilerletmesi, sorumluluk bilincinde olması ve üzerine düşen görevi en iyi şekilde yerine getirmesi bireye verilecek olan bu eğitim ile doğru orantılıdır.

Teknolojinin hızla gelişmesi; insanların, dünyamızın ve hayatımızın tam anlamıyla teknolojinin etkisi altına girmesini neden olmuştur. Her gün yeniden uyum sağlamayı gerektiren, üretkenliğin arttığı; hızla değişip gelişen günümüz dünyası, bireyleri bilgi dolu ve elindeki bilgiyi en etkin bir şekilde kullanacak bireyler olmaya zorlamaktadır. Bireylerin bu değişimlere uyum sağlaması ise ihtiyacın öresinde bir zorunluluktur. Hızla değişen ve gelişen bilim ve teknolojiye yetişebilmek için de eğitim hizmetlerinin en etkin şekilde verilmesi gerekmektedir.

Mevcut kurumlar ve uygulama sürecinde programlar bu doğrultuda geliştirilmelidir (Soran, Akkoyunlu ve Kavak, 2006). Günümüz çağının, -teknoloji çağının- sağlamış olduğu yararlar, bu durumun sebepleri arasındadır. İnsanların yaşantıları süresince karşılaşmış oldukları sorunların üstesinden gelmede teknolojinin

sunduğu çözüm olanakları ve alternatifler de bunlardan birisidir. Bu alternatiflere televizyon, akıllı telefonlar, bilgisayarlar, tabletler vb. bilgi ve iletişim araçları örnek gösterilebilir.

İnternet; bilgi çağımızın en önemli iletişim, gelişim ve üretim aracı olduğu için bilgiye ulaşmak da bilginin kendisi kadar önemlidir. Dolayısı ile internet, günümüzün sorunlarına çözüm üretmede hem tüm dünyaya ağ olarak yayılmış olmasıyla hem de neredeyse tüm bilişim teknolojilerine entegre olmasıyla zamandan ve mekândan bağımsız bir şekilde, bilgiye en kolay yoldan ulaşmamızı sağlamasıyla en büyük rolü üstlenen araç olarak gösterilmektedir (Elcil ve Şahiner, 2014; Kızıltaş ve Çetinkaya Özdemir, 2021; Kocayiğit ve Uşun, 2020). Dünyadaki gelişen teknolojiler; yaşanan ve yaşanabilecek salgın, afet gibi süreçler, eğitimin de kendi içerisinde gelişmesi ve evrilmesini gerektirmektedir. Bu noktada uzaktan eğitim ve uzaktan eğitimin verimli kullanılmasını sağlayacak çevrim içi öğrenme platformları önem arz etmektedir.

2.3. Uzaktan Eğitim ve Çevrim içi Öğrenme Platformları

Günümüzde bireyler, kendisini olabilecek her alanda öğrenmeye ve geliştirmeye çabalamaktadır. Kendini geliştirmek isteyen bireylerin sayısının artması; yeni eğitim olanaklarının, eğitim alanlarının ortaya çıkmasını sağlamıştır (Kocayiğit ve Uşun, 2020). Özarslan (2008)'ın araştırmasına göre öğrenilecek bilgilerin ve öğrenmek isteyen bireylerin sayısının hızla artması, hayat boyu öğrenme teriminin oluşmasına neden olmuştur. Örgün eğitimdeki öğrenimini bitiren bireylerin, öğrenme ihtiyacını giderebilmeleri için uzaktan eğitim uygulamaları kullanılması bu bireylerin avantajına olmuştur. Zamandan ve mekândan bağımsız olması; her zaman her yerde, her bir bireye hitap edebilen, hayat boyu öğrenmeye imkân sağlayan yeni eğitim-öğretim yöntemleri ve etkinliklerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır (Kaçan ve Gelen, 2020; Kocayiğit ve Uşun, 2020). Uzaktan eğitim uygulamalarının bu avantajlı olması, günümüzde vazgeçilemeyecek bir yöntem haline gelmesini sağlamıştır.

Uzaktan eğitim; öğretimin sınıflarda yapılmasının imkânsız olduğu durumlarda, belirli bir yer ve zaman zorunluluğu olmayan, öğreten ve öğrenenin bir arada bulunmadığı ancak öğrenen ile öğretenin etkileşim içinde eğitim sürecini devam ettirebildiği öğretim yöntemidir (Elcil ve Şahiner, 2014).

Uzaktan eğitim, öğretici ve öğrenenin aynı ortamda bulunamadığı durumlarda, yer ve zamandan bağımsız olarak eğitim alma ve verme imkânı sunan, belirli bir yere gelme

zorunluluğunu ortadan kaldıran bir eğitim yöntemidir. Teknoloji aracılığıyla sanal ortam üzerinde, senkron (eş zamanlı) veya asenkron (eş zamansız) olarak, sesli veya görüntülü bir şekilde eğitimin yapıldığı, bireyin istediği zaman istediği yerde eğitime katılım sağlayabildiği, gerektiğinde yeniden dersi izleyebileceği akılcı, güncel, çağdaş ve yenilikçi bir eğitim programıdır. Posta yolu ile eğitimden başlayan uzaktan eğitim günümüz teknolojisi sayesinde çevrim içi ortamlara taşınmıştır (Albayrak, 2017; Pektekin, 2013).

Gelişen bilim dünyası ve teknoloji sayesinde, bireylerin aynı yer ve zamanda bir araya gelmesi şartı ortadan kaldırılmış olup bireyin istediği zaman istediği yerde öğrenmesine imkân tanımıştır. Örneğin, günümüzde COVID-19 salgınının etkisiyle ülkemiz de dâhil olmak üzere, diğer ülkelerin de eğitim sistemleri bir anda uzaktan öğrenme düzenine geçmiş olup bu değişimden elbette başta öğrenciler olmak üzere herkes etkilenmiştir. (Telli ve Altun, 2020; Yalın, 2008).

Uzaktan eğitimde öğrenci; internet bağlantısı bulunan herhangi bir cihazdan, istediği zamanda ve yerde, eğitim tasarımcılarının ve yazılımcılarının üretmiş olduğu, eğitimcinin kontrolünde olan çevrim içi öğrenme platformuna giriş yapabilmektedir. Çevrim içi öğrenme platformları ile öğrenme, günümüzde salgın döneminde yoğun bir şekilde kullanılması nedeniyle eskiye kıyasla daha fazla ihtiyaç duyulan ve uygulanan bir eğitim seçeneği haline gelmiştir.

Uzaktan eğitim; klasik öğretim yöntemlerinin sınırlılıklarından dolayı eğitimin sınıf içinde yürütülemeyeceği durumlarda, farklı ortamlarda bulunan öğrenen ve öğretmenlerin bir araya gelebilmesi için iletişim ve etkileşim ortamının özel olarak hazırlanan, çeşitli ortamlar yoluyla eğitim faaliyetlerini ve etkinlikleri gerçekleştirilebilen bir eğitim sistemi modelidir (İşman, 2005; Kaya, 2002; Kocayiğit ve Uşun, 2020).

Uzaktan eğitim, senkron ve asenkron yöntem olarak iki farklı şekilde uygulanmaktadır. Senkron eğitim, öğrenen ve öğretenin eş zamanlı şekilde sanal sınıflarda bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Bu ortamda öğrenci ile öğretmen etkileşimli bir şekilde eğitim sürecine devam edebilmektedirler (Gezen ve Efendioğlu, 2021; Toker Gökçe, 2008). Senkron eğitimde öğrenci ile sürekli etkileşimde bulunulması, soru cevap, beyin fırtınası, zihin haritası, tartışma vb. gibi fikir üretici etkinliklerin bulunması, kişinin kendi hızına göre ilerleyebilmesi, bu durumlardan kaynaklı motivasyonun yüksek olması; öğrencinin daha hevesli, daha yaratıcı, problem çözücü, daha başarılı vb. kazanımlara yükselebilmesine olanak sağlamaktadır (Branon ve Essex, 2001; Gezen ve Efendioğlu, 2021; Uçgun, 2013).

Asenkron eğitim ise öğrenen ile öğretici arasında yer ve zaman şartı bulunmadan, birbirinden bağımsız, doğrudan etkileşim bulunmayan derslerdir (Gezen ve Efendioğlu, 2021). Özellikle doğrudan etkileşim bulunmadığı için somut işlemler döneminde olan öğrenciler için sınırlılıkları bulunan eğitim türüdür. Çünkü somut işlemler döneminde bulunan öğrencinin öğretmeni ile etkileşimde bulunarak, materyaller kullanarak, görsel destekler alarak ve en önemlisi duygusal bağ kurarak eğitim alması; daha çok duyu organına hitap ederek öğrenmenin kalıcılığının sağlanması gerekmektedir (Ceylan, 2008; Ocak, Islak ve Ocak, 2015; Demir Okatan, 2010; Sünbül, 2012). Asenkron eğitimin avantajı ise öğrenci dersi istediği kadar tekrar edebilir, kendi öğrenme hızına göre ilerleyebilir (Ergüney, 2015; Yıldız, 2011).

Değişen eğitim sisteminin başarılı olabilmesi için öğretmenlerin uzaktan eğitimle ilgili yetenek ve becerileri çok önemli bir konumdadır. Öğretmenlerin bu değişime ayak uydurabilmeleri için ilk başta kendilerindeki eksiklikleri kabullenip günümüz teknolojisi ve eğitim sistemindeki yenilikleri takip etmeleri gerekmektedir (Çelik ve Bindak, 2005; Demir ve Şen, 2009; Yıldırım, 2012). Dolayısı ile bireyleri geleceğe daha iyi hazırlayabilmek için öğretmenleri bu teknolojilerden nasıl yararlanabilecekleri konusunda iyi yetiştirmek gerekmektedir (Kaya, 2006). Örnek olarak Milli Eğitim Bakanlığının 2005 yılında güncellemiş olduğu programda, öğrencilere kazandırılması gereken sekiz temel beceriden birisi "bilgi teknolojilerini kullanabilmek" olarak belirlenmiştir (MEB, 2005). Günümüzde öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu, öğrencilerine destek olabilmek amacıyla internet üzerinde ders materyalleri ve etkinlikleri paylaşmaktadır. Günümüzde bu sitelerde, öğretici yazılım ve materyaller, öğretici nesneler ve öğretim portalları göze çarpmaktadır (Şahin, 2011; Yalın, 2008).

Uzaktan eğitim başlangıcında mektupla başlayan süreç iken zamanla teknolojinin ilerlemesine de paralel olarak gelişmiştir. Mektup yolu ile başlayan uzaktan eğitim internetin ve teknolojinin gelişmesiyle kapsama alanını oldukça genişletmiştir (Kırık, 2014). Uzaktan eğitim zaman içerisinde internet ve bilişim teknolojilerinin de gelişmesiyle "e-öğrenme" adıyla kullanılmaya başlanmıştır. E-öğrenme ise fiziksel olarak ayrı ayrı yerlerde olan öğrenciler ile öğretmenleri teknolojiden de yararlanarak buluşturan, iyi tasarlanmış, öğrenci merkezli çoklu ortam tabanlı öğretim programı yaklaşımıdır. Çevrim içi öğrenme, eğitimin internet alt yapısı aracılığıyla ilgili dersin programının çoklu ortam unsurları ile iletilmesi ile gerçekleşmesi şeklidir (Gümüş, 2007). Çevrim içi platformları ise teknolojinin birçok imkânını da kullanarak öğrenene sunabilen sistemlerdir (Ngai, Heung, Wong ve Chan; 2007). Çevrim içi öğrenme platformunda,

önemli olan öğrenci öğretmen ilişkisinden daha çok öğrenme içerikleridir (Paulsen, Nipper ve Holmberg, 2003). Çevrim içi öğrenmenin yararları aşağıda verilmiştir (Kaya, 2002);

- Zaman ve mekândan bağımsız olması,
- Kesintisiz bir şekilde öğrenme ve öğretme şansı vermesi,
- Öğrenen bireyin yaşam koşullarına göre uyarlanabilmesi,
- Çoklu ortam öğrenimleri sunabilmesi,
- Bireysel ve bağımsız öğrenmeyi desteklemesi,
- Sınıf kapasitesi sınırı bulunmaması,
- Eğiticinin ve eğitilen bireyin kontrolünde olması,
- Etkileşimli yazılımlar sayesinde kalıcılığın arttırılması,
- Derslerin daha etkin ve daha eğlenceli geçmesi,
- Maliyet uygunluğu.

Sınırlılıkları;

- Dikkatin dağılma olasılığının yüksek olması,
- Kaliteli bir uzaktan öğrenme ortamının hazırlanmasının zor olması,
- Herkesin öz düzenleme, öz planlama disiplinin yeterli olmaması,
- Teknik sorunlardan kaynaklı eğitimin aksaması,
- Yüz yüze eğitimdeki ilişkilerin kolay sağlanamaması,
- Teknoloji bağımlılığına sürükleme ihtimali,
- Sosyalleşmeyi engellemesi,
- Öz düzenlemeye sahip olmayan öğrencinin geride kalma ihtimali,
- Uygulamaya dönük derslerde yeterince verim alamama.

Ek olarak:

- Sınıf yönetimi sorunları (Arora ve Srinivasan, 2020; Arslan ve Şumuer, 2020; Karip, 2020; Mulenga ve Marban, 2020, Tryon ve Bishop, 2009).

Yukarıda verilen maddelerden de görüleceği üzere uzaktan eğitimin faydalarının olduğu gibi sınırlılıkların da olduğu görülmektedir (Akoğlu ve Karaaslan, 2020; Civelek ve Uyanık, 2020; Çaykuş ve Çaykuş, 2020). Her ne kadar birçok yararı bulunsa da başta belirtilen sınırlılıklar nedeniyle yüz yüze eğitimin uzaktan eğitimden daha etkili olduğu birçok araştırmada belirtilmiştir (Lau, Yang ve Dasgupta, 2020).

Pandeminin etkisiyle bireyler vakitlerinin çoğunu evlerinde geçirmiştir. Alışıldık olmayan bu durum nedeniyle sosyal ve fiziksel eğitimlerde sınırlılıklar oluşmuş bireyleri, öğretmenleri, kurumları ve ebeveynleri olumsuz etkilenmiştir (Civelek ve Uyanık, 2020). Bu olumsuz durumlardan bazıları ise ders içeriklerinin çevrim içi platforma uyarlanamaması, yetersiz alt yapı desteği, öğretmenlerin çoğunun uzaktan eğitim için yeterli bilgi ve yeterliliklere sahip olmaması, bireylere gereken bilgilerin doğru aktarılamaması, internet bağlantısının bulunmaması, dönütlerin yetersiz olabilmesi, adaptasyon sağlayamama ve iletişim kuramama şeklindedir. Sınıf yönetimi açısından olumsuzluklar ise ders saatlerine uyulmama, dönüt alamama, motivasyon eksikliği, etkileşimin olmaması, katılımın az olması gibi örnekler ile sıralanabilir. Bu problemlerin ise eğitimde sınırlılık oluşturduğu söylenebilir (Teksöz, Ertürk ve Lise, 2014).

Başka bir önemli sorun salgın süreci gibi uzun süreli tecrit dönemlerinde, uzaktan eğitim programlarının bireylerin arasındaki iş birliği, iletişim ve dayanışma gibi davranışları olumsuz yönde etkilemesidir (Mustafa, 2020).

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere çevrim içi öğrenme platformlarında dersler yürütülürken gerek teknik gerek insani olarak birçok olumsuz durumu ortaya çıkabilir. Uzmanların da belirttiği üzere özellikle salgın dönemlerinde acil olarak uzaktan eğitim sistemine geçilmesi, mevcut sistemde bulunan sorunların daha da genişlemesine neden olabilmektedir (Can, 2020).

Tüm bu olumsuz durumlara rağmen çevrim içi öğrenme platformları ile yapılan eğitimin, eğitim alanında en büyük etkisi olan "öğrenmenin devamlılığını sağlayabilmesi" konusundaki faydası unutulmamalıdır. Uzaktan eğitim için belirtilen sınırlılıkların, uzaktan eğitimin asıl potansiyelinin görülmesini engellememesi gerekmektedir (Kaya, 2002).

Bu çalışmanın uzaktan eğitim sistemi için sağlıklı ve yararlı önerilerde bulunması ve uzaktan eğitim sistemine rehber olması düşünülmektedir.

2.4. Sınıf Yönetimi

Bu bölümde sınıf yönetimi konusunda alanyazın incelenmiştir. Sınıf yönetiminin tanımı, sınıf yönetimi yaklaşımları, sınıf yönetimi modelleri, sınıf yönetimini etkileyen faktörler ve sanal sınıf yönetiminden bahsedilmiştir.

İlgili alanyazın incelendiğinde sınıf yönetimine dair birçok tanıma rastlanmaktadır. Ortak bir tanım olarak sınıf yönetimi; eğitsel amaçları gerçekleştirmek için belirlenen kazanımlar doğrultusunda; hedeflenen başarıya ulaşmak, istendik yöndeki davranış değişiklikleri sağlamak, öğrenen ile sağlıklı iletişim kurabilmek için öğretmen tarafından gerekli sınıf düzeninin ve koşulların sağlanması, güvenilir, motivasyonu yükselten, etkili ve verimli bir sınıf ortamının oluşturulması; bu ortamın öğretici tarafından tıpkı bir orkestra şefi edasında, ortamda bulunan tüm etkenlerin (öğrenci, öğretmen, zaman, mekân vb.) eşgüdümlü bir şekilde sistematik, bilinçli ve demokratik bir şekilde yönetilmesidir (Adeyemo, 2012; Akcan, 2018; Başar, 2014; Çalık, 2012; Çelik, 2012; Çetin, 2009; Emmer ve Stough, 2001; Erden, 2008; Erdoğan, 2010; İlgar, 2007; Karip, 2017; Kunter, Baumert ve Köller, 2007; Lathifah, Helmanto ve Maryani, 2020; Leemlech, 1988; Lohmann, Randolph ve Oh, 2021; Özder, 2019; Özen ve Gülaçtı, 2006; Sarıtaş, 2005; Şişman, 1999; Toprakçı, 2017; Ünal ve Ada, 2003; Yiğit, 2008; Yüksel, 2013).

İlgili alanyazın incelendiğinde geleneksel yaklaşımda öğretmenin daha aktif, öğrencinin daha pasif olduğu konu merkezli bir eğitim görülmektedir. Eğitim-öğretim süreci; kurallar, zaman yönetimi vb. durumlar öğretmen tarafından belirlenmiş olup katıdır ve tartışmaya kapalıdır. İletişim ağırlıklı olarak tek yönlüdür ve otokratik bir yönetim vardır. Öğrenciler derste pasif olduğu için katılım yetersiz olmakla birlikte, öğrenci sorunlarından ziyade sınıf düzenini korumak ön plandadır. Öğrencinin asıl görevi düzene uymak, verilen bilgileri ezberlemek, söyleneni aynen uygulamaktır. Her bireyin özellikleri farklı olduğu için kurallara karşı gelen bireylerin de bulunma olasılığı yüksektir. Bu gibi durumlarda sıklıkla karşılaşılan ceza yönteminin öğrencinin okul hayatından uzaklaşma, öğretmen ile iletişim kurmakta zorlanma eğilimi göstermesine sebep olabilmektedir (Akkaş Ergün, 2021; Aydın, 2015; Çalık, 2012; Çelik, 2012; Çetin, 2009; Ercoşkun, 2011; Güneş, 2007; İlgar, 2007; Özel ve Bayındır, 2008; Sarıçoban, 2005; Tuncer, 2023; Uyanık Balat, 2013; Yaka, 2006; Yüksel, 2013).

İlgili alanyazın incelendiğinde çağdaş yaklaşımda geleneksel yaklaşımın aksine öğrenciler daha aktiftir. Otoriter yönetimin yerini demokratik ve etkileşim olan yönetim almıştır. Kurallar, yapılacak faaliyetler, ders yönetimi vb. süreçlerde öğrencinin fikirlerine önem verilir. Öğretmen lider/rehber rolündedir. Önemli olan bilgiyi ezberlemek değil; onu kendine özgü bir şekilde kodlayabilmek, yorumlayabilmek ve kullanabilmektir. Öğrencinin derse katılımı, motivasyonu ve aldığı dönütler önemlidir. Öğrenenin öğreten ile ilişkisi önemlidir. Etkileşim daha yüksektir ve öğretenin güvenilir olmak, iletişim becerisine ve sevgiye sahip olmak, öğrencilerin özelliklerini dikkate almak, adil olmak gibi temel sorumlulukları vardır. Ceza, tehdit gibi durumlar en aza indirilmiştir. Teorik anlatımlardan çok uygulamalı derslere ağırlık verilir. Öğrenci sunulan bilgileri sorgulayabilir ve eleştirebilir (Atmaca, 2022; Aydın, 2015; Aytekin, 2006; Çalık, 2012; Güneş, 2007; İlgar, 2007; Kaplan, 2018; Kendirci, 2019; Özder, 2019; Taşkaya, 2014; Ünal ve Ada, 2003; Ünal ve Ada, 2003; Yalçınkaya, 2005; Yaka, 2006; Yüksel, 2013).

Tepkisel modelde asıl amaç istenmedik davranışların veya durumların değiştirilmesidir. Oluşan istenmedik davranışın ödül-ceza yoluyla giderilmeye çalışıldığı modeldir. Davranış ortaya çıkınca anında tepki verilir. Bu tepki genellikle bireye yöneliktir. Davranışa verilen her tepkinin bir karşı tepki olasılığı vardır. Genellikle sınıf yönetimi becerisi yüksek olmayan öğretmenler tarafından kullanılmaktadır (Atmaca, 2022; Balyer, 2018; Başar, 2014; Çelik, 2012; Erdoğan, 2010; İlgar, 2007; Özder, 2019; Sargın, 2022; Şentürk, 2006; Yüksel, 2013).

Önlemsel model öğrenme ortamında ortaya çıkabilecek her türlü istenmedik davranış ve duruma yönelik önlem almaya dayanır. Tepkisel modele olan ihtiyacı azaltmaktadır. Öğrenme ortamında öğretimin aksamasına sebep olabilecek durumlar ve davranışlar önceden tahmin edilerek bu durumlara karşı önlemler hazırlamak amaçlanır. Bu önlemler bireyden çok gruba yönelik olduğu için aşırı kural koyma veya önlem almada aşırıya kaçma durumları öğrencilerin sıkılmasına sebep olabilmektedir. Bu model güçlü bir davranış yönetimi olarak görülmektedir (Ağaoğlu, 2002; Atmaca, 2022; Balyer, 2018; Başar, 2014; Demirtaş, 2009; Erdoğan, 2010; İlgar, 2007; Kaplan, 2018; Metlilo, 2022; Safran ve Oswald, 2003; Sarıtaş, 2005; Selli Güven, 2020; Taşkaya, 2014; Toprakçı, 2017; Yaka, 2006; Yıldırım, 2012, Yüksel, 2013).

Gelişimsel model öğrenenin sosyal, bedensel ve ruhsal gelişimsel özelliklerini dikkate alarak uygulanan yönetim modelidir. Öğretim modelleri, etkinlikler, kurallar vb. belirlenirken öğrenenin gelişim özellikleri dikkate alınır (Ağaoğlu, 2002; Atmaca, 2022;

Başar, 2014; Çetin, 2009; Erdoğan, 2010; İlgar, 2007; Kaplan, 2018; Metlilo, 2022; Özder, 2019; Taş, 2008; Taşkaya, 2014; Tuncer, 2023; Yılmaz, 2006; Yüksel, 2013).

Bütünsel model tüm modellerin ortak bir şekilde kullanıldığı yönetim modelidir. Hem gruba hem de bireye yönelik olabilir. İstenmeyen davranışı engelleyip istenen davranışlara yönlendiren uygun ortamlar oluşturma ihtiyacı üzerinde odaklanır. Bütün önlemsel durumlara karşın istenmedik davranışın devam etmesi halinde son çare olarak tepkisel modele başvurulması gerektiğini savunur (Atmaca, 2022; Balyer, 2018; Başar, 2014; Çelik, 2012; Çetin, 2009; Demirtaş, 2009; Erdoğan, 2010; Gözcü Yaprak, 2019; İlgar, 2007; Kaplan, 2018; Metlilo, 2022; Özder, 2019; Sargın, 2022; Sarıtaş, 2005; Tuncer, 2023, Uğurlu, 2016; Ünal ve Ada, 2003; Yüksel, 2013).

Sınıf yönetimini etkileyen faktörler incelendiğinde; etkili bir sınıf ortamı oluşturabilmek için eğitim ortamının birçok unsuru dikkate alınmalıdır. Bu unsurlardan birisi de sınıf yönetimidir. Eğitim sadece sınıf ortamından ibaret değildir, sınıf ortamının içerisinde ve dışında eğitimi etkileyen birçok etken vardır. Bu etkenler öğrencinin başarısı ile birlikte istendik davranışlar, ruh hali gibi birçok boyutu etkilemektedir. Öğreticinin ise bunları tahmin etmesi, bilmesi ve bunlara karşı hazırlıklı olması gerekmektedir. İlgili alanyazın incelendiğinde bu etmenler sınıf içi ve sınıf dışı olmak üzere iki gruba ayrıldığı görülmektedir (Akcan, 2018; Başar, 2014; Can ve Arslan, 2018; Çetin, 2009; Erdoğan, 2010; Güven, 2012; İlgar, 2007; Ocakcı, 2017; Özder, 2019; Şahin ve Altunay 2011; Taş, 2008; Tuncer, 2023; Uğurlu; 2016; Yolcu, 2014; Yüksel, 2013).

Öğrenciler birçok davranışı okuldan önce rol model olan aileden öğrenirler. Öğrencinin sınıf içerisindeki istendik veya istenmedik davranışlarının temelini bu öğrenmeler oluşturmaktadır. Ailenin sahip olduğu kültürel, ekonomik, eğitim seviyesi, aile içi iletişim düzeyleri; aile içi şiddet, ailenin öğrenci ile olan iletişimi ve öğrenciye karşı olan tutumları vb. durumlar öğrenci davranışlarının temelini oluşturmaktadır. Dolayısı ile öğretmenin öğrencinin davranışı ile ilgili başvurabileceği ilk yer ailedir. Aile ile oluşturulan öğretmen-öğrenci-aile bağı, öğrencinin davranışları ile ilgili hem öğretmene ön bilgi sağlarken hem de oluşan sorunların daha hızlı ve etkili çözülmesine yarar sağlamaktadır (Akcan, 2018; Altınkurt, 2008; Başaran, 2005; Celep, 2008; Çağlar, 2009; Çalık, 2012; Çelik, 2012; Çetin, 2009; Erden, 2008; Güven, 2012; Kaplan, 2018; Taş, 2009; Yalçınkaya, 2003; Yiğit ve Sadık, 2008, Yüksel, 2013).

Sınıf ortamı öğrenciyi doğrudan etkileyen faktörlerdendir. Sınıf içi iletişim, verilen dönütler, etkinlikler, iş birliği seviyesi, kurallar, sınıfın yönetim biçimi, sınıf düzeni, sınıf büyüklüğü, öğrenci sayısı, ısı, ışık vb. birçok durum öğrencinin doğrudan

etkileşimde olduğu öğelerdir (Akbaşlı, 2010; Aydın, 2015; Celep, 2008; Çetin, 2009; Gündoğdu, 2007; Kaplan, 2018; Korkmaz, 2009; Özden, 2003; Özder, 2019; Özel ve Bayındır, 2008; Partin, 2005; Tabancalı, 2016; Taş, 2009; Tutkun, 2009; Yolcu, 2014; Yüksel, 2013).

Sınıf içerisindeki her etkenin merkezinde olan, sınıf içerisindeki tüm etkinliklerin hedefine ilerlemesinden sorumlu olan, sınıf içerisinde öğrencinin üzerinde en etkili varlık öğretmendir. Öğrencinin başarısı, istendik davranışlar sergilemesi, öğretmenin onu motive edebilmesi ve etkiyebilmesi ile doğru orantılıdır. Öğretmenin öğrencilerini tanıması, hazırbulunuşlukları hakkında bilgi sahibi olması, sınıf yönetimi becerisi, kişisel özellikleri, mesleki deneyimi, almış olduğu eğitimler vb. durumlar öğrenciyi de aynı şekilde etkilemektedir. Dolayısı ile öğretmen sınıf ortamının en önemli parçasıdır. Öğretmenin sınıf içerisindeki iletişimi, eğitim programlarını ve etkinliklerini öğrenci seviyelerine göre ayarlayabilmesi, jest ve mimikleri, beden dili, konuşma tarzı, anlaşılır olması vb. durumlar öğrenciyi doğrudan etkileyebilmektedir. Dolayısı ile sınıf içi başarı ve istendik davranışlar için öğretmenin önce öz değerlendirme yaparak kendini analiz etmesi ve yorumlaması gerekmektedir (Atmaca, 2022; Başar, 2014; Çağlar, 2009; Erden, 2008; Erdoğan, 2010; İlgar, 2007; Ocakçı, 2017; Özel ve Bayındır, 2008; Taş, 2009; Ünal ve Ada, 2003; Yalçınkaya, 2003; Yüksel, 2013).

Etkili bir sınıf yönetimi öğrenci ve öğrencinin sahip olduğu özellikler ile bağlantılıdır. Öğrencinin kişisel özellikleri, hazırbulunuşluk durumu, gelişim dönemi, yaşı, yetişme şekli, aile içerisinde veya çevresindeki yaşantıları, hastalık veya engel durumları vb. durumlar sınıf yönetimini de aynı şekilde etkilemektedir. Örneğin, aile içerisinde olumsuz bir durum yaşayan öğrenci bunu sınıf ortamına taşıyacaktır. Yaşadığı durumdan dolayı sınıf içerisinde dikkat çekmek isteyecek, kendisi ile ilgilenilmesini bekleyecektir. Başka bir örnek verecek olursak öğrencinin herhangi bir kalıtsal hastalığa veya engele sahip olması, bu durumdan dolayı yeterli ilgi görememesi, istediği davranışları sergileyememesi öğrenciyi sınıf ortamından koparacak ve iç dünyasına kapanmasına sebep olacaktır.

Bir başka öğrenci etkeni ise, öğrencinin üstün zekâlı olması veyahut zekâ geriliğine sahip olmasıdır. Öğretmenin bu öğrencileri tespit ederek, rehberlik servisleri ve aile ile birlikte eş zamanlı çalışarak eğitimlerini sürdürmesi gerekmektedir. Öğrenciye göre düzenlenmeyen eğitim ileri zekâya sahip öğrenciyi mutsuz edebilirken zekâ geriliğine sahip öğrencinin de ilerleme kaydedememesine sebep olabilir (Akcan, 2018; Atmaca, 2022; Çetin, 2009; İlgar, 2007; Ocakcı, 2017; Otrar, 2005; Özel ve Bayındır,

2008; Yolcu, 2014; Yüksel, 2013).

Öğrenciye kazandırılmak istenen istendik davranışlar ve bilgiler eğitim programları aracılığıyla hazırlanır. Dolayısı ile eğitim programının sınıf yönetimi ile yakından ilişkisi bulunmaktadır. Eğitim programının öğrenciyi güdülemesi, öğrencinin dikkatini eğitimde tutması; öğrencinin ilgi, ihtiyaç ve gelişimleri ile doğru orantılı olması, uygulanabilir olması, basitten karmaşığa gitmesi ve öğrenciye rehber olması gerekmektedir. Önemli olan konunun sadece anlatılması değil, öğrenci ve öğretmenin birbirinden beklentileri, programın sınıf içerisinde oluşturduğu psikolojik etki, motivasyon ve dikkate olan etkisi, öğrenciyi aktif tutabilmesi, yöntem bakımından zengin olması; sosyal becerileri, analitik düşünmeyi, yaratıcı düşünmeyi geliştirebilmesi; öğretmenin programı uygulayabilmesi, iş birliğiyle çalışabilme gibi birçok etken önemlidir (Çetin, 2009; Erdur-Baker, 2005; İlgar, 2007; Kaplan, 2018; Yüksel, 2013).

Okullar, bulundukları çevreyi etkilerken aynı zamanda aynı çevreden de etkilenirler. Dolayısı ile okul ve çevre sürekli bir etkileşim halindedir. Okulun bulunduğu çevrenin okula etkisi olduğu için aynı zamanda sınıfları da etkilemektedir. Özellikle okul çevresinin fiziki, siyasi, mesleki, sosyokültürel ve sosyoekonomik düzeyleri okulları, dolayısı ile sınıfları etkilemektedir. Sosyalleşmeye açık olan öğrenci, okul çevresindeki etkenlerden etkilenmeye açık olacaktır. Dolayısı ile burada öğretmenin görevi; öğrencinin çevresinden olumsuz özellikleri değil olumlu özellikleri edinmesine rehber olmaktır. İstenmedik davranışlar sergileyen öğrenci önce sınıf ortamını, daha sonra ise diğer öğrencileri etkileyebilir. Öğretmenin buna engel olması için çevreyi iyi tanıması, gelebilecek problemleri önceden tahmin etmesi ve önlem alması gerekmektedir.

Diğer bir faktör olan akran grubu bu çevresel etkenlere dâhildir. Özellikle çocukluk ve ergenlik döneminde öğrencilerin akran grubu tarafından takdir edilme, kabul görülme ve sevilme isteği eğilimi yüksektir. Dolayısı ile öğretmenin öğrenci gruplarını gözlemleyip, bu gruplardan nasıl faydalanılabileceğini araştırması, öğrencileri doğru davranışlar sergileyen gruplara yönlendirmesi, istenmedik davranış sergilemeyen gruplar içinse üretken, yaratıcı, etkili istendik davranışlara yöneltecek çözümler üretmesi gerekmektedir.

Başka bir faktör olan telefon, bilgisayar, tablet, televizyon, internet, sosyal medya vb. medya araçları da öğrenciyi dolayısı ile sınıf yönetimini etkilemektedir. Bu araçlar çocukları eğitim, motivasyon, eğlence vb. olumlu yönlerden etkilerken aynı zamanda bu ortamlardaki olumsuz davranış sergileyen rol modeller yüzünden olumsuz etkileyebilmektedir. Medya ortamındaki eğitim araçlarının yetersizliği, iletişim

sırasındaki olumsuz davranışlar; şiddet, kin, nefret ve argo içerikli konuşmalar, yarışlar vb. durumlar bu olumsuzluk etkenlerine birer örnek olabilir (Akcan, 2018; Atmaca, 2022; Aydın, 2015; Başar, 2014; Çağlar, 2009; Çalık, 2012; Dönmez, 2005; Kaplan, 2018; Kapusuzoğlu, 2006; Taş, 2009; Yalçınkaya, 2002; Yurtal ve Yaşar, 2008).

Sanal sınıf yönetimi konusu incelendiğinde; özellikle 2000'li yıllardan sonra web tabanlı öğrenme adı ile başlayıp bilgisayar ve ağ teknolojilerinin gelişimi ile birlikte hızla yayılmaya başlayan; yaş, cinsiyet, engeller, zaman ve mekândan bağımsız olan çevrim içi öğrenme/sanal sınıf kavramı günümüzde etkin rol oynayan bir eğitim haline gelmiştir (Harper, Chen ve Yen, 2004; İşman, 2005; Kaya, 2011; Tuncer, 2023; Varol ve Türel, 2003).

Öğretmen ve öğrencilerin eş zamanlı bir şekilde, mekândan bağımsız bir araya gelerek, bilgi alışverişi yapabilmelerini sağlayan sanal sınıflar; fırsat eşitliği sunan, motivasyonu arttıran, öğrenci-öğretmen etkileşimini destekleyen, öğrenci farklılıklarını ve engellerini ortadan kaldıran, sosyalleşmeyi arttıran, tartışma ve işbirliği ile yaratıcılığı destekleyebilen; çeşitli benzetim, deney ve materyalleri barındırabilen; eş zamanlı çalışabilen, genellikle düşük maliyetli olan eğitim yazılımlarıdır (Ağır, 2007; Albayrak, 2023; Berry, 2019; Bülbül, 2020; Debbag ve Fidan, 2022; Kaya, 2011; Kaya ve Önder, 2002; Martin ve Parker, 2014; Özkaynak, 2022; Polat, 2016; Tuncer, 2023).

Sanal sınıfı etkin bir şekilde yönetebilmek için derslerin iyi planlanması, kullanılacak materyallerin önceden hazırlanması ve kullanılması, öğrenciyi motive edebilme ve yönetebilme, teknolojiyi etkin kullanabilme gibi beceriler gerekmektedir (Can, 2020; Kaya 2011).

Çevrim içi derslerde öğretmenlerin sınıf yönetimi açısından karşılaşabilecekleri sorunlar şunlardır:

1. Teknolojik Sorunlar:
    - Öğretmenler; teknik sorunlarla karşılaşabilir, bu da dersin akışını ve etkileşimi olumsuz etkileyebilir,
    - Örneğin; internet bağlantı sorunları, video konferans platformlarının hataları gibi teknik problemler yaşanabilir.
2. Öğrenci Motivasyonunu Sağlama:

- E-öğrenme ortamında öğrenciler arasında motivasyonu sürdürmek zor olabilir,
- Öğretmenler, öğrencileri çevrim içi derslere aktif bir şekilde katılmaya teşvik etmek ve motivasyonlarını artırmak için ek çaba harcamak zorunda kalabilir.

3. Çevrim içi Disiplin Yönetimi:
    - Geleneksel sınıflarda uygulanan disiplin yönetimi stratejileri, çevrim içi ortamda aynı etkiyi yaratmayabilir,
    - Çevrim içi ortamlarda öğrencilerin dikkatini toplamak ve disiplin sorunlarına müdahale etmek zor olabilir.
4. İletişim Zorlukları:
    - Yüz yüze etkileşim eksikliği, öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci iletişimini olumsuz etkileyebilir,
    - Anlayışı ve düşünceleri doğru bir şekilde ifade etmek, çevrim içi ortamda daha zor olabilir.
5. Öğrenci İhtiyaçlarına Hızlı Yanıt Verme:
    - Öğrencilerin çevrim içi ortamda yaşadıkları sorunlara hızlı bir şekilde yanıt vermek ve yardım sağlamak, sınıf yönetimi açısından zorlayıcı olabilir,
    - Teknolojik sorunlar, öğrenme materyalleriyle ilgili sorular veya genel konulardaki sorulara anında cevap verme zorluğu yaşanabilir.
6. Eşitsiz Teknolojik Erişim:
    - Öğrenciler arasında teknolojik erişimde eşitsizlik olabilir. Bu durum, bazı öğrencilerin çevrim içi derslere katılımını olumsuz etkileyebilir,
    - Öğretmenler, öğrencilere erişim konusunda destek sağlamak için çözümler bulmak zorunda kalabilir.
7. Değerlendirme ve Geri Bildirim:
    - Çevrim içi ortamda öğrenci performansını değerlendirmek ve etkili geri bildirim sağlamak, geleneksel sınıf ortamlarına göre daha fazla planlama ve dikkat gerektirebilir.

Bu sorunlarla başa çıkabilmek için öğretmenler, çevrim içi sınıf yönetimi konusunda özel eğitim alabilir, etkili çevrim içi pedagojik stratejiler geliştirebilir ve öğrencilere destek sağlamak için çeşitli iletişim araçlarını etkili bir şekilde kullanabilirler.

E-öğrenmede etkili sınıf yönetimi stratejileri, geleneksel sınıf ortamlarına kıyasla farklı bir dinamik içerir. İşte e-öğrenmede etkili sınıf yönetimi için kullanılabilecek stratejiler:

1. Net ve Yapılandırılmış İletişim:
    - Öğretmen, öğrencilere ders programı, beklentiler ve değerlendirme kriterleri gibi konularda net ve yapılandırılmış bilgiler sağlamalıdır,
    - İletişim kanalları belirlenmeli ve öğrencilere düzenli geri bildirim sağlanmalıdır.
2. Etkileşim ve Katılımı Teşvik Etme:
    - Çevrim içi platformlarda etkileşimi artırmak adına forumlar, sohbet odaları gibi araçlar kullanılabilir,
    - Öğrencilere sorular sorma, tartışmalara katılma ve grup projelerinde yer alma gibi etkinlikler teşvik edilmelidir.
3. Çeşitli Materyal ve Aktiviteler:
    - E-öğrenme materyalleri çeşitlendirilmelidir. Video dersler, interaktif simülasyonlar, çevrim içi denemeler gibi farklı öğrenme araçları kullanılmalıdır,
    - Öğrencilere farklı öğrenme stillerine hitap eden içerikler sunulmalıdır.
4. Duygusal Bağ Kurma:
    - Öğretmen, öğrencilerle bireysel olarak ilgilenmeli ve duygusal bağ kurmalıdır,
    - İletişimde empati kurmak ve öğrencileri desteklemek, öğrencilerin motivasyonlarını artırabilir.
5. Etkili Zaman Yönetimi:
    - Öğretmenler, e-öğrenme süreçlerini etkili bir şekilde yönetmeli ve belirlenen takvimlere uymalıdır,
    - Öğrencilere, görevlerin ve sınavların zaman çizelgeleri önceden bildirmelidir.
6. Teknolojik Sorunlarına Hazırlıklı Olma:
    - Teknolojik sorunlara karşı hazırlıklı olmak için alternatif iletişim kanalları belirlenmeli ve öğrencilere destek sağlanmalıdır,
    - Acil durum planları, çevrim içi sistem arızalarına karşı önceden belirlenmelidir.

7. Kolay Erişilebilirlik ve Kullanım:
    - E-öğrenme platformları, kullanıcı dostu olmalı ve öğrencilerin içeriklere kolayca erişebilmelerini sağlamalıdır,
    - Öğrencilere platform kullanımı konusunda rehberlik ve eğitim sağlanmalıdır.
8. Adil Değerlendirme ve Geri Bildirim:
    - E-öğrenme süreçlerinde adil değerlendirme yöntemleri kullanılmalıdır,
    - Öğrencilere düzenli ve açık geri bildirim sağlanmalı, eksiklikleri ve gelişim alanları belirtilmelidir.

E-öğrenme süreçlerinde etkili sınıf yönetimi, öğrencilerin motivasyonunu ve başarılarını artırmak için önemli bir faktördür. Bu stratejiler, öğrencilerin çevrim içi ortamlarda daha etkili bir şekilde öğrenmelerine ve katılımlarına olanak tanıyabilir.

E-öğrenme, teknolojinin gelişimi ile birlikte eğitimde önemli bir dönüşüm geçirmiştir. Ancak, bu dönüşümle birlikte ortaya çıkan zorluklardan biri de geleneksel sınıf ortamındaki sınıf yönetimi stratejilerinin çevrim içi eğitimde nasıl uygulanacağıdır.

2.5. İlgili Araştırmalar

Bu başlıkta, uzaktan eğitimdeki sınıf yönetimi sorunları ve sanal sınıf yönetimi konularında ulusal ve uluslararası alanyazında yapılan çalışmalar hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Aküzüm ve Gültekin (2017) iletişim yetenekleri derecesinin, sınıf yönetimi yetenekleri üzerindeki önem sıralamasını şu şekilde belirtmiştir: empati, saydamlık, eşitlik, etkinlik ve yeterlilik. Bu çıkarım, öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri ile iletişim becerileri arasında güçlü bir bağ olduğunu göstermiştir.

Arık, Karakaya, Çimen ve Yılmaz (2021)'a göre salgın sürecinde gerçekleştirilen çevrim içi eğitimin olumlu ve olumsuz taraflarının olduğu öğrenci görüşleriyle belirlenmiştir. Arık vd. (2021) ne göre uzaktan eğitim sisteminin ülkemizde yetersiz kaldığı ve bu yetersizliği ortadan kaldırabilmek için teknolojik imkânları yükseltmesi ve uzaktan eğitim konusunda duyuşsal etkinlikler gerektiğini belirtmiştir. Teknolojik imkânların yükseltilmesi tek başına yeterli olmamakla birlikte teknolojiyi kullanacak öğretmenler yetiştirmek için eğitim fakültelerinden başlayarak sistematik bir eğitim programı uygulanabilir.

Babaoğlan (2011)'ın çalışmasında sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi modellerini istenen düzeyde kullanamadıklarını belirtmiştir. Öneri olarak da öğretmenlerin kullandığı sınıf yönetimi modellerinin eğitim-öğretimin verimliliği bakımından önemli olduğunu ortaya koyacak araştırmalar yapılması ve öğretmenlerin hizmet içi eğitimler ile bu noktadaki farkındalıklarının artırılması önerilebilir.

Bigne, Badanes, Ruiz ve Andreu (2018)'nun yaptıkları çalışmada öğrencilerin çevrim içi derslere aktif katılımlarında öğretmelerin rolünün neler olması gerektiği araştırılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre bu becerileri teknik bilgi, iletişim becerileri, etkili olma olarak belirtmişlerdir. Araştırmada önerilen bu üç beceriye sahip olan katılımcıların çevrim içi eğitimde sınıf yönetimi noktasında verimli olacağı vurgulanmıştır. Önerilen bu üç becerinin çevrim içi eğitimde öğrencilerin psikolojisini idare etmek için de önemli bir etken olduğu belirtilmiştir.

Bower (2006) 'ın araştırmasında çevrim içi öğrenme ortamlarına özel bir eğitimsel anlayışın gerekliliği vurgulanmıştır. Öğretmenlerin çevrim içi sınıf yönetiminde öğrencilerin ilk kez görecekleri konuları sunmadan önce öğrencilerden ilgili dersle ilgili neler beklendiğinin ve ifade edilmesinin öğrencilere ilgili ders hakkında kısa bir bilgilendirme yapmanın önemli olduğunu belirtmiştir.

Çoruhlu ve Uzun (2021) öğretmenlerin çevrim içi ders platformlarını kullanırken en çok karşılaştıkları problemin, Milli Eğitim Bakanlığının EBA sisteminde yaşanan yoğunluk ve internet hızının istenilen seviyede olmaması olduğunu söylemektedir. Bu durumun öğrenciler açısından verimli bir öğrenme ortamı oluşmasını engellediği ve salgının getirdiği olumsuzluklara ek olarak öğrencilerin problemli bir eğitim görmelerine neden olduğu belirtilmektedir.

Demir ve Özdaş (2020)'a göre de salgın döneminde çevrim içi eğitimin bir tercih değil, mecburiyetten doğan bir eğitim şekli olduğunu söylemiştir. Ayrıca EBA vasıtasıyla iletişim halinde oldukları, canlı dersleri gerçekleştirdikleri, öğrencileri ödevlendirdikleri, sürecin genel olarak öğretmenler açısından olumlu ancak farklı sebeplerden dolayı öğrenciler açısından sıkıntılarının olduğunu belirtmişlerdir. Sonuç olarak öğretmenlerin; çevrim içi eğitim sistemi için EBA alt yapısının güçlendirilmesi, öğretmen ve öğrencilere alt yapı desteğinin sağlanması gibi çeşitli önerilerde bulunduğunu belirtmektedir.

Dinçer ve Yeşilpınar Uyar (2016)'ın araştırmasında e-öğrenme sistemlerinde karşılaşılan sınıf yönetimi sorunları belirlenmiş ve bu sorunlara çözüm önerilerini sunulmuştur. Öğretim elamanlarının e-öğrenme sistemlerinin kullanımı sürecinde karşılaştıkları sınıf yönetimi sorunlarının incelenmesi ve bu sorunlara yönelik çözüm

önerilerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Katılımcıların e-öğrenme sistemlerinin kullanımı konusunda öğretimin yönetiminde sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Yaşanılan diğer sınıf yönetimi sorunları; öğrencilerin ilgisiz olmalarından ve hazırbulunuşluk düzeyinin yetersiz olmasından, materyal hazırlama, kullanıcı dostu olmayan arayüz ve çalışma mekanizmalarından, düzenli ve uygun geribildirim sağlama ve öğretim elemanları arasında ortak amaç oluşturma ve öğrenciler arasındaki işbirliği ile ilgili sorunlar olduğu saptanmıştır.

Erkoca (2021) özellikle kırsal bölgede yaşayan öğrencilerle ilgili yaptığı çalışmasında çevrim içi eğitim döneminde öğrenenlerin ilgi düzeylerinin yarı oranda düştüğünden bahsetmiştir. Çalışmasında süreç içerisinde donanım eksikleri yaşamayan öğrencilerde de derse katılım olmadığını belirtmiştir.

Kızıltaş ve Özdemir (2021) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına bakıldığında, yüz yüze eğitimde olduğu gibi çevrim içi eğitim sürecinde de tüm öğretim kademelerinin ancak özverili çalışarak etkili bir eğitim-öğretim süreci elde edeceğinden bahsetmektedir.

Kiseleva ve Pogosian (2021)'ın çalışmasında COVID-19 döneminde çevrim içi sınıf yönetiminde karşılaştıkları sorunlar, bu sorunlara yönelik çözümlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre COVID-19 salgınıyla çevrim içi eğitime geçişin çok acil olması yeni koşullara uyumu güçleştirmiştir. Çevrim içi derslerde öğrencilerin kameralarını kapatmaları öğretmenler tarafından istenmeyen öğrenci davranışı olarak görülmüştür. Yaşanılan bir diğer sorun ise öğretmenlerin öğrencilerden geri bildirim alamamaları olmuştur. Araştırmanın önerileri olarak öğretmenlerin çevrim içi eğitimde sınıf yönetimi konusunda geliştirilmesi ve çevrim içi eğitimde sınıf yönetimi konusunda eğitim almaları şeklindedir.

Kolcu ve Balcı (2021) çalışmasında COVID-19 benzeri bir pandemi önceki süreçlerde hiç rastlanmadığından, hazırlıklı bir eğitim planının da var olmadığından bahsetmiştir. Buna ek olarak bu tarz problemlere karşı hazırlıklı olunması gerektiğini belirtmiştir. Yaptığı çalışma ile bu tarz salgın dönemlerindeki problemlere ve çözüm önerilerine dikkat çekmiştir.

Lu ve Miller (2002) tarafından yapılan araştırmada eğitimcilerin çevrim içi eğitimde ihtiyaç duydukları teknolojik yeterliliklerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Eğitimde uzaktan eğitimlerin başlamasıyla çevrim içi eğitimde, yüz yüze eğitimden farklı olarak öğrencilerin bazı öğrenme sorunlarıyla yüz yüze geldiği vurgulanmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; çevrim içi eğitimde öğrenme engellerin bu

sorunları ortadan kaldırmak ve verimli bir sınıf yönetimi için eğitimcilerin uygulamaları önerilen stratejileri şöyle sıralamışlardır: Öğrencileri ders öncesi, ders anı ve ders sonunda çeşitli iletişim araçları ile bilgilendirmesi; çevrim içi eğitimde bir destek personelinin bulundurulması, çevrim içi eğitimde öğrenci işlerinden sorumlu bir personelin bulundurulması, belirli dönemlerde çevrim içi ders platformunun ara yüzünün değiştirilmesi, öğrencileri tanıtacak bilgi ve fotoğrafların bulundurulması.

Martin (2019) çalışmasında; çevrim içi eğitimde iletişim yönetimi unsurunun en önemli unsur olduğu belirtilmekte, öğretmenlere çevrim içi derslerde iletişim yönetimi ve öğrencinin derse aktif katılımı için öneriler sunulmaktadır. Sunulan öneriler; çevrim içi derslerde etkili bir iletişim yönetimi için öğretmenlerin kendilerinin tanıtmak amacıyla bilgi paylaşmaları, öğrencilerin söz alarak kendilerini tanıtacak bilgiler vermesi ve farklı teknolojik araçları kullanmaları olarak belirtmektedir.

Rufai, Alebiosu ve Adeakin (2015)'ın yaptığı araştırmada; çevrim içi sınıf yönetiminde öncelikle çevrim içi eğitimin ihtiyaçlarına cevap verebilir nitelikte pedagojik bir anlayıştan bahsedilmektedir. Çalışmada ayrıca çevrim içi araçların ölçme ve değerlendirme amaçlı kullanılması, iş birlikli çalışmaların özendirilmesi, asenkron araçların ortama eklenmesi, senkron araçların oluşturularak yansıtıcı öğrenmenin desteklenmesi gerektiği belirtilmektedir.

Saygı (2021) yaptığı çalışmanın bulgularında EBA'nın içerik ve alt yapı olarak istenilen seviyede olmasının yanında EBA'dan farklı uzaktan eğitim uygulamaları da kullanıldığını saptanmıştır. Özer (2020)'in araştırmasına göre ise MEB, TRT ile ortak bir çalışmaya gitmiş ve EBA altyapısının daha da kaliteli hale getirilmeye çalışıldığı belirtilmiştir. Arık vd. (2021) göre dünyadaki birçok ülke internet altyapısını kullanmış, kimisi de televizyon sistemleri ile uzaktan eğitime devam etmiştir.

Scanlon, O'Shea, Smith ve Li (1997)'un hazırladığı raporda dağıtılmış eş zamanlı öğrenme ile ilgili birtakım deneyimler vurgulanmıştır. Raporda bilgisayar ve iletişim teknolojilerinin işbirliği, çevrim içi öğrenme araçlarının gösterdiği ilerleme yaşantılar ile anlatılmaktadır. Bu raporda geleneksel eğitimden farklı olarak çevrim içi eğitimde eğitimcinin görevi değişime uğradığı, sınıf yönetimi ve kontrolü güçleşeceği vurgulanmaktadır. Raporda çevrim içi eğitimde etkileşimli ve grup çalışması ile öğrenme ortamlarının yönetimi ve kontrolünün kolaylaşacağını belirtilmiştir.

Stewart (2008) ın araştırması, sınıf yönetiminin çevrim içi öğrenme ortamlarındaki rolü ile ilgidir. Yüz yüze eğitimde sınıf yönetimi için kullanılan birçok özelliğin çevrim içi eğitimde sınıf yönetimi için de kullanıldığını belirtmiştir. Çevrim içi

eğitimde önerdiği model, önleyici sınıf yönetimi yaklaşımıdır. Öğretmenler tarafından önlemsel sınıf yönetimi stratejileri kullanıldığında çevrim içi eğitimin yüz yüze eğitim kadar verimli olabileceğini ileri sürmüştür. Araştırmacının önerdiği modelde; dersin planı, dersin nasıl işleneceği, derse ilişkin çevrim içi materyallerin kullanımı, kurallar ve cevaplanacak konular hakkında çevrim içi ortamda bilgiler yer almaktadır. Ek olarak iletişimin sürekli yapılması, geri bildirim ve farklı ölçme değerlendirme yöntemlerine dikkat çekmiştir.

Urhanoğlu, Bayırlı ve Aslan (2021) sınıf öğretmenleri ile uzaktan eğitime ilişkin yürütülen çalışmada sürecin sağlıklı yürütülmesinde aile faktörü ve öğrencilerin kişisel özelliklerinin ön plana çıktığını ifade etmiştir. Çalışmada ebeveynlerince desteklenen ve yönlendirilen öğrencilerin çevrim içi eğitimden daha verimli bir şekilde yararlandığı sonucuna ulaşıldığından bahsedilmektedir.

Yadigar ve Yadigar (2021)'ın çalışmalarının sonuçları incelendiğinde uzaktan eğitimin kapsamı ve kalitesi hususunda olumlu ve olumsuz görüşler bulunduğu vurgulanmıştır. İncelenen bu çalışmada pandemi döneminde teknoloji kullanımının artması, zaman ve mekândan ayrı esnek bir çalışma imkânının sunulması, öğrencide öz denetim becerilerinin geliştirilmesi, öğrenci ebeveynlerinin eğitim-öğretim sürecinde daha verimli duruma gelmesi, okul ortamının ve öğreticinin değerinin daha iyi anlaşılması gibi uzaktan eğitim sürecine yönelik olumlu görüşler olduğundan bahsetmiştir. İnternet hızının yavaşlığı ve donanım yetersizliği sebebiyle eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanamaması, ders saatlerinin belirlenmesinde okul- öğretmen-veli çatışması, ebeveyn ve öğrencilerin teknik desteğe gereksinim duyması ve özellikle anaokulu ve ilkokul öğrencilerinin gelişim düzeylerine uygun olmamasının olumsuz görüşler olduğundan bahsetmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, analizi, geçerlik-güvenirlik ve etik ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.2. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşanan sorunları tespit etmek amacıyla nitel veri yoğunluklu Durum Çalışması Modeli kullanılmıştır. Durum çalışmalarında, bir konunun veya özel bir olayın ayrıntılı olarak incelenmesi söz konusudur (Paker, 2015). Durum çalışması çeşitli veri toplama araçları ile nitelikli olarak betimlemeyi hedefleyen çalışmalar olarak tanımlanmaktadır (Hancock ve Algozzine, 2006).

Durum çalışması yapılırken şu sekiz aşama takip edilir; araştırma sorularının geliştirilmesi, araştırma alt problemlerinin geliştirilmesi, analiz biriminin saptanması çalışılacak durumun belirlenmesi, araştırmaya katılacak bireylerin seçimi, verinin toplanması ve toplanan verinin alt problemlerle ilişkilendirilmesi, verinin analiz edilmesi ve yorumlanması, durum çalışmasının raporlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Çalışma için katılımcılara uygulanacak yarı yapılandırılmış görüşme formu için uzman görüşüne başvurularak görüşme formu oluşturulmuştur. Katılımcılardan bu görüşme formundaki sorulara cevap vermeleri istenmiştir. Katılımcılarla yapılan görüşme katılımcıların da izni dâhilinde kayıt altına alınmış ve bu kayıtlar analiz edilmiştir. Katılımcıların görüşme kayıtlarından ve görüşmelerinden elde edilen veriler metne dönüştürülmüş; bu metinlerden tema, kategori ve kodlar oluşturularak veriler detaylı analiz edilmiştir. Bu çalışmada kişisel bilgilerin korunması açısından katılımcılar "Ö-1, Ö-2, Ö-3, Ö-4…" biçiminde ifade edilmiştir.

3.3. Çalışma Grubu

Araştırma yöntemi olarak durum çalışması modelinin tercih edildiği araştırmalarda evren-örneklem ilişkisi göz önüne alınarak katılımcı belirlenmesi yapılsa

da son dönemlerdeki eğitim bilimleri araştırmalarında (harici-moderatör değişkenlerin çoğalmış olması nedeniyle) evren-örneklem yaklaşımı yerine genellenebilmeyi sağlayan katılımcı seçimi yapıldığı görülmektedir (Dinçer, 2018). Bu yaklaşım çerçevesinde katılımcıların uygun örneklem yaklaşımı çerçevesinde uzaktan eğitim verme deneyimi ya da çevrim içi öğrenme platformlarını bir yıldan fazla kullanmış olan öğretmenlerden seçilmesine karar verilmiştir.

Yukarıda tanımlanan karar sürecinden sonra araştırmacı, katılımcılarını Adana ilindeki resmi okullarda görev yapan farklı alanlardaki 97 öğretmen oluşturmuştur. Katılımcıların seçiminde farklı okul seviyesi, alan, yaş ve meslek yıllarında çalışan öğretmenlerin olmasına dikkat edilmiştir. Katılımcılara ait demografik bilgiler Tablo. 1'de gösterilmiştir. Katılımcılardan elde edilen verilerin kime ait olduğunun anlaşılmasını engellemek ve kişisel bilgilerin korunması amacıyla katılımcı isimleri "Ö-1, Ö-2, Ö-3, Ö-4…" şeklinde ifade edilmiştir.

0Tablo 1.

Çalışma Grubuna Ait Demografik Bilgiler

Değişken	**Gruplar**	***n***	***%***
Cinsiyet	Erkek	32	32,98
	Kadın	65	67,02
Çalıştığı Kurumun Türü	Anaokulu	5	5,15
	İlkokul	18	18,55
	Ortaokul	51	52,58
	Lise	23	23,72
Eğitim Durumu	Lisans	84	86,59
	Yüksek Lisans	13	13,41
Kıdem Durumu	1-5 Yıl Arası	1	1,03
	6-10 Yıl Arası	4	4,12
	11-15 Yıl Arası	18	18,55
	16-20 Yıl Arası	27	27,84
	20-25 Yıl arası	23	23,72
	25-30 Yıl arası	19	19,59
	30 yıl ve üzeri	5	5,15
Alanları	Beden Eğitimi	4	4,12
	Bilişim Teknolojileri	1	1,03
	Biyoloji	3	3,09
	Coğrafya	1	1,03
	Din Kültürü ve A.B.	4	4,12
	Fen Bilimleri	8	8,25
	Fizik	3	3,09
	İlköğretim Matematik	8	8,24
	İngilizce	9	9,29
	Kimya	3	3,09
	Matematik	2	2,06
	Müzik	1	1,03

Okul öncesi	5	5,15
Rehber öğretmen	2	2,06
Sınıf Öğretmeni	16	16,51
Sosyal Bilgiler	6	6,18
Teknoloji ve Tasarım	3	3,09
Türk Dili ve Edebiyatı	7	7,21
Türkçe	11	11,36

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme sorularının oluşturulması sürecinde amaç ve kapsam dikkate alınarak alanyazın incelenmiş ve e-öğrenme ve çevrim içi öğrenme alanlarına çalışmalar yapmış olan uzmanlardan görüş alınmıştır. Ayrıca görüşme formu yazınsal yönden de bir Türkçe öğretmeni tarafından kontrol edilerek değerlendirilmiştir.

Veri toplama aracı hazırlanıp uzman kontrolünden geçtikten sonra uygunluğu e-öğrenme ve çevrim içi öğrenme alanlarına çalışmalar yapmış olan başka bir uzman tarafından değerlendirilmiştir. Daha sonra gerekli düzenlemeler yapılıp uzman görüşleri eşliğinde form son haline getirilmiştir. Uygulamaya geçilmeden önce 10 öğretmen ile birlikte ön uygulama yapılarak soruların amaca hizmet düzeyi (yapısal geçerliliği) incelenmiştir. Anlaşılmayan ifadeler ve soruların açıklayıcı şekilde sorulması ile ilgili gerekli düzeltmeler ve geliştirmeler yapılmıştır. Ön uygulama sonrasında form tekrar uzman görüşlerine sunularak son hali için karar birliğine varılmıştır.

Katılımcılara Ek 1'de sunulan;

- Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlar nelerdir?
- Öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlar nelerdir?
- Öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlar nelerdir?
- Öğretmenlerin yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunlar benziyor mu?
- Öğretmenler çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl görmektedir?"

soruları açık uçlu olacak şekilde sorulmuştur.

3.5. Verilerin Toplanması ve Analizi

Hazırlanan görüşme formu katılımcılarla yüz yüze görüşerek uygulanmıştır. Yapılan görüşmeler araştırmacı tarafından eş zamanlı olarak kayıt altına alınmış, alınan kayıtlar görüşme sonrasında dijital ortamda metne dönüştürülmüştür. Görüşmeler 4 dakika ile 10 dakika arasında yapılmıştır. Sayıca çok az olan 4-7 dakika arası süren görüşmelerde katılımcılardan derinlemesine veri elde edilememesine rağmen, 7-10 dakika süren görüşmelerde çalışmanın doğasına uygun derinlemesine veriler elde edilmiştir.

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Analiz için belirtilen iki aylık süreçte, katılımcı görüşlerini açıklayan kategoriler oluşturularak analizler gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi yöntemi; metin içerisinde yer alan kelime ve kavramlar arasındaki ilişkilerin, kodlar aracılığıyla ortaya çıkarılarak kategori ve temaların oluşturulmasıdır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel; 2021). Ortaya çıkan veriler araştırmacı tarafından birçok kez bütün olarak okunmuş ve bu okuma süreci esnasında hatırlatıcı notlar tutulmuştur. Bu aşama sonrasında metinler; analiz programı aracılığıyla yorumlanmış, veriler tanımlanarak sınıflandırılmıştır. Sınıflandırma sonrasında oluşturulan kodların temaları belirlenmiştir. Yapılan inceleme ve karşılaştırmalar sonucunda kod ve temalara son şekli verildikten sonra, verilere yönelik frekans tabloları oluşturulmuştur. Yapılan analizde, 5 ana soru kapsamında 10 ana tema ve 27 alt tema elde edilmiştir.

Elde edilen bu veriler incelenip yorumlanarak çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşanan sorunlar tespit edilmiştir. Analiz sonrası ortaya çıkan temalara ve kodlara yönelik belirlenen sorunlar ile bu sorunlara yönelik çözüm önerileri bulgular ve sonuç bölümlerinde belirtilmiştir.

3.6. Geçerlilik ve Güvenirlik

Görüşme tekniklerinin kullanıldığı çalışmalarda, toplanacak olan verilerin geçerlilik ve güvenirliğinin sağlanabilmesi için “inandırıcılık”, “transfer edilebilirlik”, “tutarlılık” ve “teyit edilebilirlik” stratejilerinin merkeze alınarak uygulamaların belirtilen stratejiler ile yapılması gerekmektedir (Creswell ve Miller, 2000).

Nitel verilerin yoğunlukla kullanıldığı araştırmalarda elde edilen verilerin inandırıcılığının sağlanabilmesi için; çalışma yapılacak katılımcılarla uzun süreli olarak etkileşim sağlanması, araştırmanın yapıldığı ortamda bulunarak verilerin toplandığı süreçte her katılımcıya yeteri kadar süre ayrılması gerekmektedir. Böylece araştırmacı katılımcıları daha iyi anlayabilir, aralarında güven ortamı oluşabilir ve katılımcılar görüşme sırasında daha gerçekçi ve doğal yanıtlar verebilirler. Bu durum elde edilen bulguların ve sonuçların yorumlanmasının daha inandırıcı olmasını sağlar. Araştırmada verilerin toplanma süreci toplam 16 hafta sürmüştür. Bu süreç 97 öğretmen ile görüşme yapılacağı dikkate alınarak belirlenmiş olup araştırmadaki uygulama yapılan her katılımcıya yeterli süre ayrılmaya çalışılmıştır.

Araştırmada inandırıcılığı arttırmanın bir başka yolu ise, katılımcıların nasıl seçildikleri, alanları, yaşları ve meslek deneyim sürelerinin belirtilmesi, verilerin toplama araçlarının ve araştırmada kullanılan analiz tekniklerinin ayrıntılı bir şekilde belirtilmesi gerekmektedir. Bu araştırmada da yöntem bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama süreci, veri toplama araçları ve verilerin analizi kısımları ayrı başlıklar halinde ayrıntılı bir şekilde açıklanarak çalışmanın inandırıcılığının arttırılması sağlanmak istenmiştir.

Nitel araştırmalarda elde edilen verilerin tutarlılığın sağlanabilmesi için kullanılan tekniklerden birisi kodlama tekrarıdır. Bu aşamada veriler iki kişi tarafımdan kodlanarak verilerin tutarlılığı test edilmiştir. Araştırmanın güvenilirliği açısından kodlama farklılıkları tespit edilen veriler analiz ve araştırma dışında tutulmuştur. Araştırmada temaların altındaki alt temalara göre sunulan her bir bulgunun altına katılımcıların etkinlikler sırasında verdikleri cevaplara göre doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Böylece araştırmanın tutarlığına etki eden bir başka etken de sağlanmaya çalışılmıştır.

3.7. Araştırmada Alınan Etik Önlemler

Yapılan ve yapılacak olan tüm araştırmalarda kuralların belirlenmesi ve belirlenen bu kurallara uyulması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışmasının kullanıldığı bu araştırmada da etik kurallara uymaya dikkat edilmiştir. Bu araştırmanın katılımcılarını Adana ili merkez ilçesinde bulunan resmi okullarda görev yapan çeşitli alanlardan öğretmenler oluşturmaktadır. Bu bağlamda öncelikli olarak Çukurova Üniversitesi Etik Kurulu'ndan araştırma hakkında ayrıntılı bilgileri içeren gerekli belgeler doldurulup onay alınmıştır (EK 2). Sonrasında

katılım kabul formu, veri toplama aracı, tez önerisi ve başvuru dilekçesinin de bulunduğu formlar doldurularak Adana İl Millî Eğitim Müdürlüğüne başvuru yapılarak onay alınmıştır (EK 3). Araştırmaya etik kurul ve Adana İl Millî Eğitim Müdürlüğü onayından sonra başlanmıştır.

Araştırma için çeşitli eğitim kademelerinde okullar belirlenmiş, belirlenen okulların müdürü ve araştırmanın uygulanacağı öğretmenler ile görüşmeler yapıldıktan sonra onayları alınarak uygulamalara başlanmıştır. Yapılan uygulamalarda gönüllülük esası göz önünde bulundurulmuştur. Araştırma hakkında gerekli bilgiler araştırmacı tarafından katılımcılara aktarılmış ve her bir katılımcıdan yazılı olarak izinleri alınmıştır. Araştırmada kullanılacak ses kayıtlarının gizlilik kurallarına uygun olarak kullanılacağı, hiçbir şekilde başka kişi ya da kurumlarla paylaşılmayacağı aktarılmıştır. Katılımcılar ile yapılan görüşmeler planlanırken katılımcıların boş zamanları tercih edilmiştir.

3.8. Çalışma Takvimi

Araştırmada belirlenen ve uygulanan Tablo-2'de ifade edilmiş olup tabloya ait detaylı açıklamalar tablonun altında yer almaktadır. Çalışma 2022 Mart ayından 2023 Kasım ayına kadar olan süreci ifade etmektedir.

Tablo 2.

Araştırmaya Ait İş-Zaman Çizelgesi

İş Paketi	Aylar																			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
01																					
02																					
03																					
04																					
05																					
06																					

01. İlgili Alanyazının Taranması

Süre: Birinci ve yirmi birinci aylar arasında toplam yirmi bir ay.

Kapsam: Araştırma konusuyla ilgili ulusal ve uluslararası alanda yapılan çalışmalar taranmıştır. Taranan bu çalışmalarla, çalışmada kullanılacak veri toplama araçları oluşturulmuş ve bu veri araçlarından elde edilen bulgularla veriler yorumlanmıştır.

02. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Süre: Birinci ve üçüncü aylar içinde toplam üç ay.

Kapsam: Çalışma kapsamında kullanılacak olan veri toplama aracı geliştirilmiştir. Katılımcılara uygulanacak görüşme formunda yer alacak yarı yapılandırılmış sorular belirlenerek uzman görüşü alınmıştır.

03. Pilot Uygulama

Süre: Dördüncü ve beşinci aylar içinde toplam iki ay.

Kapsam: Çalışmada kullanılacak görüşme formu kullanılarak 10 öğretmen ile görüşme yapılmış ve bu görüşmeler kayda alınmış ve değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucuna göre yarı yapılandırılmış görüşme formundaki eksiklikler giderilmiş ve görüşme formunun amaca hizmet ettiğine karar verilmiştir.

04. Katılımcılarla görüşmelerin yapılması

Süre: Altıncı aydan dokuzuncu aya kadar toplam dört ay.

Kapsam: Araştırma kapsamında katılımcılarla görüşmeler yapılmış ve bu görüşmelerin ses kayıtları alınmıştır.

05. Görüşmelerin Analiz Edilmesi

Süre: Onuncu ve 11. aylar içinde toplam iki ay.

Kapsam: Kaydedilen ses kayıt verileri analiz etmek için bir yazılım kullanılarak bire bir metne dönüştürülmüştür.

06. Analiz Edilen Verilerin Yorumlanması ve Tezin Raporlaştırılması

Süre: On ikinci aydan 21. aya kadar toplam 10 ay.

Kapsam: Dördüncü iş paketinden elde edilen veriler birinci iş paketiyle birlikte yorumlanmış ve tez yazımı tamamlanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen verilere ilişkin bulgular ortaya konmuştur. Bulgular, araştırma sorularının sıralaması gözetilerek sunulmuştur. Bu bağlamda sırasıyla öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlar, öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlar, öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlar, öğretmenlerin yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların benzerliği, öğretmenlerin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl gördükleri ile ilgili görüşlerine ilişkin bulgular aşağıda raporlanmıştır.

4.1. Öğretmenlerin Çevrim İçi Derslerde Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Elde Edilen Bulgular

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunları belirlemek için çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunları belirtmeleri istenmiş, görüşmelerden elde edilen bulgular kodlanarak Tablo-3'te gösterilmiştir.

Tablo 3.

Öğretmenlerin Çevrim İçi Derslerde Yaşadıkları Genel Sorunlar

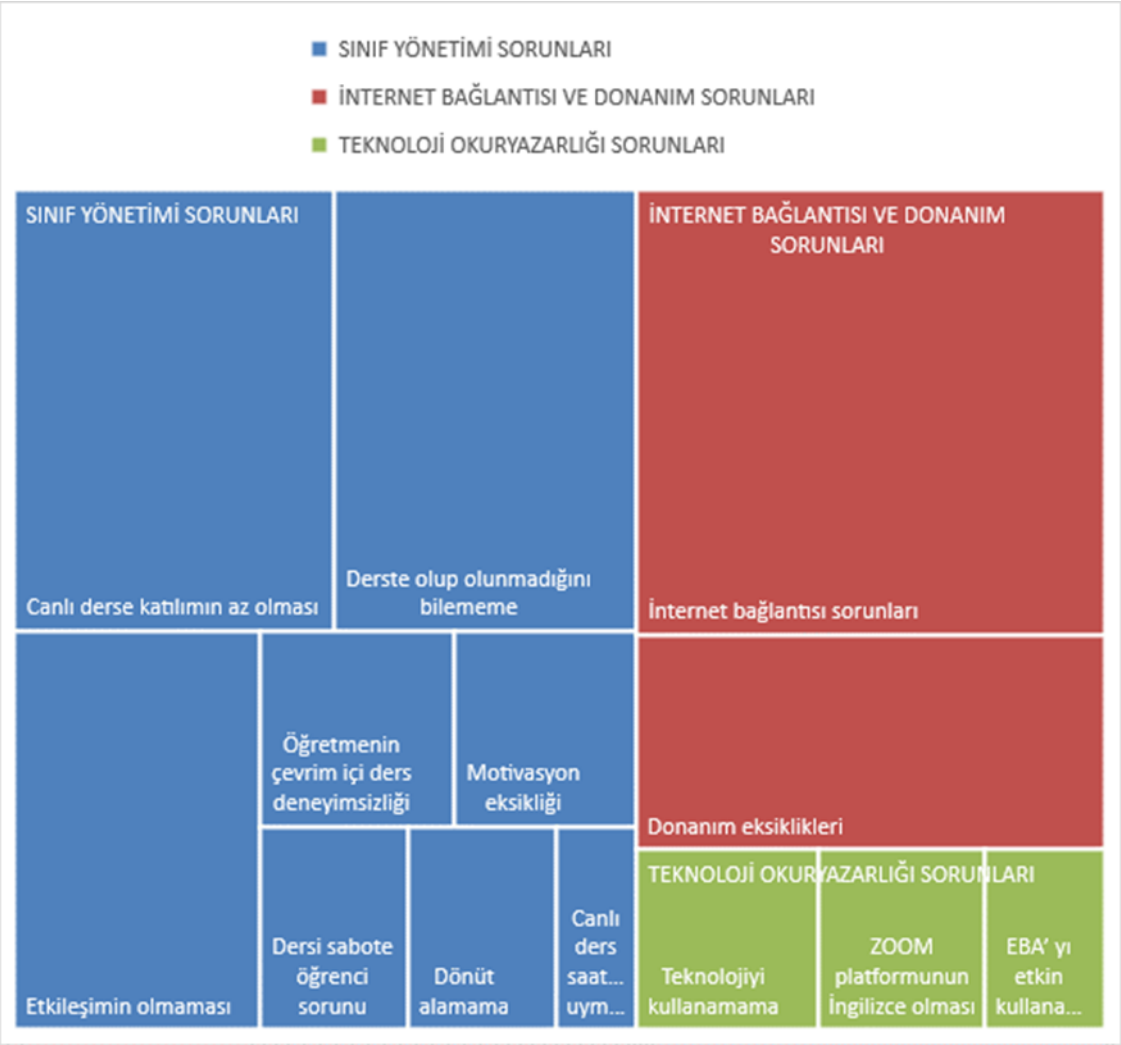
Temalar	**Alt tema**	***f***	**%**
Sınıf yönetimi sorunları	Canlı derse katılımın az olması	52	15,44
	Derste olup olunmadığını bilememe	49	14,55
	Etkileşimin olmaması	36	10,69
	Öğretmenin çevrim içi ders deneyimsizliği	14	4,16
	Motivasyon eksikliği	13	3,85
	Dersi sabote eden öğrenci sorunu	11	3,26
	Dönüt alamama	11	3,26
	Canlı ders saatlerine uymama	6	1,78
	Tema Toplam:	192	56,99
İnternet bağlantısı ve donanım sorunları	İnternet bağlantısı sorunları	77	22,85
	Donanım eksiklikleri	37	10,98
	Tema Toplam:	114	33,83
Teknoloji okuryazarlığı sorunları	Teknolojiyi kullanamama	12	3,56
	ZOOM platformunun İngilizce olması	11	3,26
	EBA' yı etkin kullanamama	8	2,37
	Tema Toplam:	31	9,19
	Genel Toplam:	337	100,00

Tablo-3'te görüldüğü üzere görüşmelerden elde edilen veriler kodlandığında; kodlamaların "Sınıf Yönetimi Sorunları", "İnternet Bağlantısı ve Donanım Sorunları", **"**Teknoloji Okuryazarlığı Sorunları" adında üç ana tema çerçevesine toplandığı belirlenmiştir.

Yaşanan sorunların başında "Sınıf Yönetimi Sorunları" (*f*=192, % 56,99) olduğu belirlenmiştir. "Sınıf Yönetimi Sorunları" ana teması ise sekiz alt temaya ayrılmış olup "Canlı Derse Katılımın Az Olması" alt teması (*f*=52, % 15,44), "Derste Olup Olunmadığını Bilememe" alt teması (*f*=49, % 14,55), "Etkileşimin Olmaması" alt teması (*f*=36, % 10,69), "Öğretmenin Çevrim içi Ders Deneyimsizliği" alt teması (*f*=14, % 4,16), "Motivasyon Eksikliği" alt teması (*f*=13, % 13,40), "Dersi Sabote Eden Öğrenci Sorunu" alt teması (*f*=11, % 3,26), "Dönüt Alamama" alt teması (*f*=11, % 3,26), "Canlı Ders Saatlerine Uymama" alt teması (*f*=6, % 1,78) bulguları elde edilmiştir.

İkinci sırada "İnternet Bağlantısı ve Donanım Sorunları" (*f*=114, % 33,84) olduğu belirlenmiştir. Bu tema, iki alt temaya ayrılmış; "İnternet Bağlantısı Sorunları" (*f*=77, % 22,85) ve "Donanım Eksiklikleri" (*f*=37, % 10,98) alt temalarıyla kodlanmıştır.

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlardan sonuncusunun **"**Teknoloji Okuryazarlığı Sorunları" (*f*=31, % 9,19) olduğu belirlenmiştir. Bu tema, üç alt temaya ayrılmış, "Teknolojiyi Kullanamama" (*f*=12, % 3,56), "ZOOM Platformunun İngilizce Olması" (*f*=11, % 3,26) ve "EBA' yı Etkin Kullanamama" (*f*=8, % 2,37) alt temalarıyla kodlanmıştır.

Şekil 1. Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlar

Şekil 1'de görüldüğü üzere görüşmelerden elde edilen verilere dayanarak; çevrim içi eğitimde yaşanan sorunların önemli bir kısmının "Sınıf Yönetimi Sorunları" olduğu görülmektedir. Diğer iki ana temanın "İnternet Bağlantısı ve Donanım Sorunları" ve **"**Teknoloji Okuryazarlığı Sorunları" çerçevesine alt temaları şekilde görülmektedir.

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlardan "İnternet Bağlantısı ve Donanım Sorunları" temasından "Donanım Eksiklikleri" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Öğrencilerin internet problemleri vardı. Bilgisayarı, tableti olmayanlar vardı. Çok kardeşli olan öğrenciler de telefon, donanım eksikliği yaşıyorlardı."(Ö22)*

> *"Bağlantı, bağlantı, bağlantı; ilk zamanlar çocuklarla üç dört öğrenciyle başladık*

biz. Sonra bu sayı ona çıktı. On ikiye çıktı. Ama sınıf mevcudunun tamamına çıkamadık. Kırk öğrenciye ulaşamadık. Çocukların çoğunun interneti, evde bilgisayarı yok…"(Ö81)

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlardan "İnternet Bağlantısı ve Donanım Sorunları" ana temasından "İnternet Bağlantısı Sorunları" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Genel sorunlarda aklıma ilk gelen sorun internet problemi. Hatta bundaki en büyük problemin ders anında çok fazla veri transferini yüklediğimiz için çok eksik kalıyor. İnternet problemi yaşıyoruz. Yani ses çabuk gidiyor. Verisi az olduğu için. Görüntü geç gidiyor. Upload beş megabitti ama o da yeterli olmadı. Çünkü altyapı yeterli değildi." .(Ö7)

"Özellikle evden internete o an kardeşleri ile birlikte birkaç kişi girdikleri için öğrenciler sürekli dersten düşüyorlardı. Hocam ben dersten atıldım. Tekrar beni alır mısınız? Ara ara ve bazen de sürekli ders bölünüyordu."(Ö42)

"Diğer sıkıntılar da internet bağlantısından kaynaklı yaşandı. Başlangıçta çok yoğundu. Bağlanamadım, olmadı, hocam kesildi, koptu diyen öğrenciler çok fazlaydı. Giderek azaldı ve sonrasında o kadar yoğun olmadı."(Ö90)

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlardan **"**Teknoloji Okuryazarlığı Sorunları" ana temasından "EBA' yı Etkin Kullanamama" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Birçok öğretmen platformları EBA olsun, ZOOM olsun, bunları kullanmakta bayağı bir zorluk, güçlük yaşadılar. Kendi adıma çok büyük güçlük yaşadığımı düşünmüyorum. Yani ben daha çabuk adapte oldum ama arkadaşlarımdan çok zorlananlar olduğunu, dersi anlatırken çok fazla zorlananlar olduğunu duydum."(Ö23)

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlardan **"**Teknoloji Okuryazarlığı Sorunları" ana temasından "ZOOM Platformunun İngilizce Olması" alt

temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Yani dediğim gibi acemilik vardı. Teknoloji konusunda da yeterli bilgimiz yoktu. Başta ZOOM İngilizceydi bu bir sorundu benim için. Hatta ZOOM' u indirmek bile sıkıntıydı benim için. Çünkü hakikaten teknoloji konusunda pek iyi değilim. Ama sonradan gelişim olmuştur az. Tabii ki alışmaya başladık ama ne kadar oldu..."(Ö16)*

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlardan **"**Teknoloji Okuryazarlığı Sorunları" ana temasından "Teknolojiyi Kullanamama" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Çevrim içi eğitimde zorluk yaşayanlar oldu. Yirmi beş otuz yıllık öğretmenlerin çocuklarından yardım alarak bu uygulamalara bağlandığını biliyorum."(Ö11)*

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlardan "Sınıf Yönetimi Sorunları" ana temasından "Canlı Ders Saatlerine Uymama" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Canlı derslere katılım noktasında öğrenciler ders saatlerine riayet etmiyorlardı. Sabah çok erken saatteki dersler ile günün son saatlerindeki derslere ise katılım epeyce azalıyordu. Ders saatlerine uymamalarında salgın döneminde uyku saatlerinin bozulmasının da etkili olabileceğini düşünmekteyim"(Ö19)*

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlardan "Sınıf Yönetimi Sorunları" ana temasından "Dönüt Alamama" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Ders anında bir soru sorduğumda cevap alamıyordum. Ya ordalardı ama cevap vermiyorlardı ya o sırada dersin sesini kapatıp oyun vs oynuyorları ya da odayı terk edip başka bir odaya geçmiş oluyorlardı. Bu durumları birçok kez yaşadım."(Ö17)*

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlardan "Sınıf Yönetimi Sorunları" ana temasından "Dersi Sabote Eden Öğrenci Sorunu" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Dersi sabote etmeye çalışan öğrenciler bakımından benziyor. Çeşitli öğrenciler, farklı eylemlere dönüştürmeye çalışıyor olabiliyor ama dediğim gibi yani yüz yüze ve çevrim içinde de olsa öğretmen eğer sınıf kontrolünü iyi yapabiliyorsa sıkıntı yaşanmıyor."(Ö63)

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlardan "Sınıf Yönetimi Sorunları" ana temasından "Motivasyon Eksikliği" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Motivasyon noktasında da sorunlar yaşadık öğretmenler olarak. Öğrencileri motive etme noktasında zorlandık. Öğretmenler olarak da motivasyon sorunları yaşadığımızı düşünüyorum. Sonuç olarak zor bir dönemdi… "(Ö63)

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlardan "Sınıf Yönetimi Sorunları" ana temasından "Öğretmenin Çevrim içi Ders Deneyimsizliği" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Öğretmenlerin uzaktan eğitim konusunda acemilikleri vardı. Sonuçta böyle bir süreç daha önceden yaşanmamıştı. Buna ek olarak lisans eğitimlerimizde de uzaktan eğitim dersleri almamıştık."(Ö16)

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlardan "Sınıf Yönetimi Sorunları" ana temasından "Etkileşimin Olmaması" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Uzaktan eğitim sürecinde etkileşim olmaması büyük sorundu. Yüz yüze eğitimde yeri geldiğinde bir jest bir mimikle bile verdiğimiz duyguları canlı derslerde etkileşim olmamasından dolayı veremedik."(Ö67)

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlardan "Sınıf Yönetimi

Sorunları" ana temasından "Derste Olup Olunmadığını Bilememe" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Canlı derslerde katılım azdı fakat en az onun kadar önemli bir sorunda sistemde var gözüken öğrencinin gerçekten de derste olup olmadığını bilememekti."(Ö77)*

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlardan "Sınıf Yönetimi Sorunları" ana temasından "Canlı Derse Katılımın Az Olması" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Canlı derslere katılım azdı. Başlangıçta bu katılım oranı epeyce azdı. Zamanla arttı katılım ama yine de genel itibariyle katılım azdı diyebiliriz."(Ö44)*

4.2. Öğretmenlerin Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Elde Edilen Bulgular:

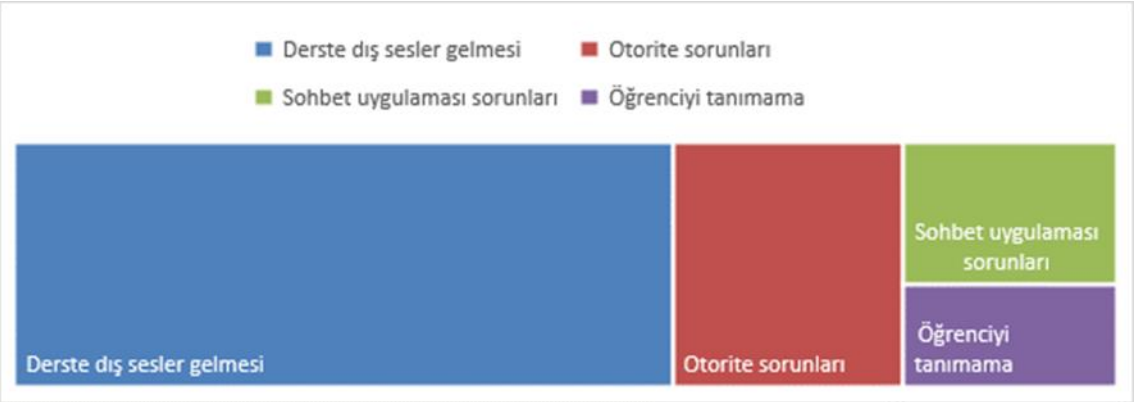
Öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunları belirlemek için katılımcılardan çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunları belirtmeleri istenmiş, görüşmelerden elde edilen bulgular kodlanarak Tablo-4'te gösterilmiştir.

Tablo 4.

Öğretmenlerin Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlar

Tema	***f***	**%**
Derste dış sesler gelmesi	37	59,68
Otorite sorunları	13	20,97
Sohbet uygulaması sorunları	7	11,29
Öğrenciyi tanımama	5	8,06
Tema toplam:	62	100,00

Tablo-4'te görüldüğü üzere görüşmelerden elde edilen veriler kodlandığında; Sınıf Yönetimi Sorunları dört temaya ayrılmış; "Derste Dış Sesler Gelmesi" (*f*=37, % 59,68), "Otorite Sorunları" (*f*=13, % 20,97), "Sohbet Uygulaması Sorunları" (*f*=7, % 11,29) ve "Öğrenciyi Tanımama" (*f*=5, % 8,06) temalarıyla kodlanmıştır.

Şekil 2. Öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlar

Şekil 2'de görüldüğü üzere görüşmelerden elde edilen verilere dayanarak; çevrim içi eğitimde yaşanan sınıf yönetimi sorunlarının önemli bir kısmının "Derste Dış Sesler Gelmesi" olduğu görülmektedir. Diğer alt temaların ise "Otorite Sorunları", "Sohbet Uygulaması Sorunları" ve "Öğrenciyi Tanımama" çerçevesine olduğu şekilde görülmektedir.

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlardan "Sınıf Yönetimi Sorunları" ana temasından "Öğrenciyi Tanımama" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Bir de ben bizim okula geldiğimde tam pandemi ortasında geldiğim için öğrenciyi de tanımıyordum. O da büyük bir handikap olmuştu. Öğrenciyi tanımadığım için nasıl davranmam gerektiğini de tam olarak bilmiyordum. Öğrencinin potansiyelini veya ne yapar, ne yapmaz, canlı derste onu da bilmiyordum."(Ö23)*

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlardan "Sınıf Yönetimi Sorunları" ana temasından "Sohbet Uygulaması Sorunları" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Öncelikle öğrencilerin mesaj yazması bir sorundu. Kimin yazdığını bilmiyoruz. Çocuk kendi isminden farklı bir isim kullanarak derse giriyor. Herkesin okuyabileceği şekilde küfürlü yazılar yazmışlardı."(Ö55)*

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlardan "Sınıf Yönetimi Sorunları" ana temasından "Otorite Sorunları" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Öğrencilerin kameraları açık olmadığı için sınıf yönetimi konusunda sıkıntı yaşadık."(Ö40)

"Katılımın az olmasından ve kendi mekânlarında olmalarından kaynaklı otorite sıkıntısı yaşadık. En büyük sorun oydu. İletişim sorununu şöyle yaşadık. İşte ses gitmedi. İşte el kaldırandı, kaldırmayan hani çocuklara müdahale etme şansımız birebir zor oldu yani o anlamda. Çocukları yönlendirmemiz de zor oldu."(Ö49)

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlardan "Sınıf Yönetimi Sorunları" ana temasından "Derste Dış Sesler Gelmesi" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Gürültü ses olmuyor. Tamamen sessizlik oluyor. Mikrofonu ben kapatıyorum ama ben kapatmasam da zaten sınıf ortamındaki gibi bir çocuklar arasında konuşma olmuyor. Soru sorduğumuz zaman cevap sessizlik. Yani bir boşluğa konuşuyormuşsunuz gibi…"(Ö55)

"Mikrofon açılınca ev ortamından bazen kardeş sesi, bazen anne babanın sesleri bazen ise açık televizyon seslerinin derse geldiği oluyordu. Hem de bu sorun sık sık yaşanıyordu…"(Ö46)

4.3.Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Elde Edilen Bulgular:

Öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunları belirlemek için katılımcılardan yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunları belirtmeleri istenmiş, görüşmelerden elde edilen bulgular kodlanarak Tablo-5'te gösterilmiştir.

Tablo 5.

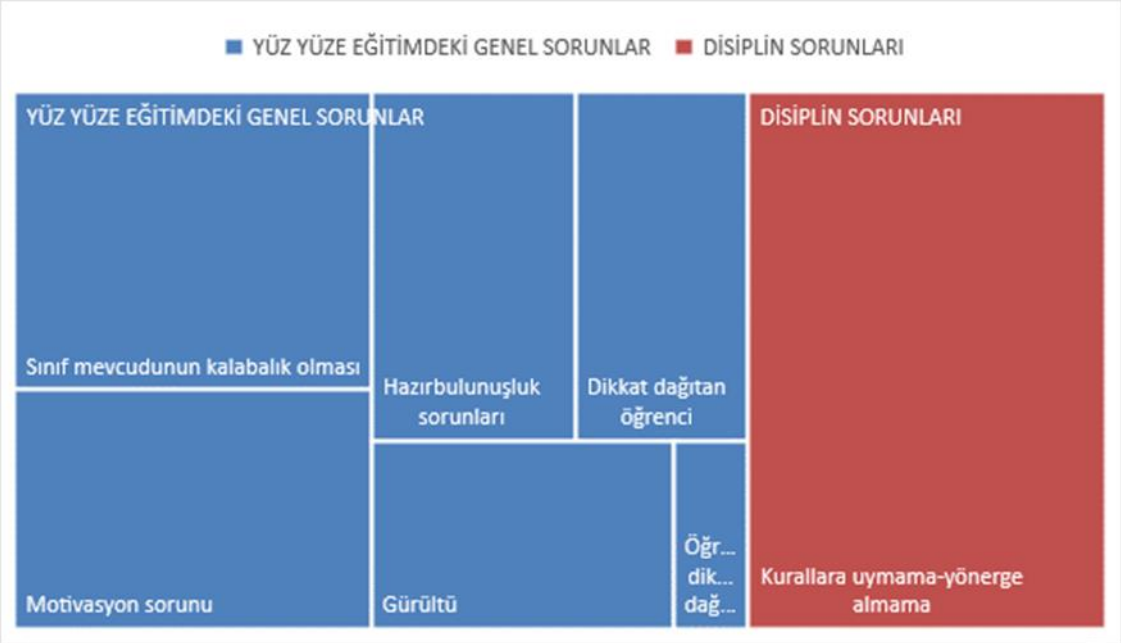
Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlar

Temalar	**Alt tema**	***f***	***%***
Yüz yüze eğitimdeki genel sorunlar	Sınıf mevcudunun kalabalık olması	30	18,19
	Motivasyon sorunu	24	14,55
	Hazırbulunuşluk sorunları	20	12,13
	Dikkat dağıtan öğrenci	17	10,30
	Gürültü	16	9,69
	Öğrencinin dikkat dağınıklığı	4	2,42
	Tema toplam:	111	67,28
Disiplin sorunları	Kurallara uymama-yönerge almama	54	32,72
	Tema toplam:	54	32,72
	Genel Toplam:	165	100

Tablo-5'te görüldüğü üzere görüşmelerden elde edilen veriler kodlandığında; kodlamaların **"**Yüz Yüze Eğitimdeki Genel Sorunlar" (*f*=111, % 67,28) ve "Disiplin Sorunları" (*f*=54, % 32,72) adında iki ana tema çerçevesine toplandığı belirlenmiştir.

Yaşanılan sorunların başında "Yüz Yüze Eğitimdeki Genel Sorunlar" (*f*=111, % 67,28) ana teması altında; "Sınıf Mevcudunun Kalabalık Olması" (*f*=30, % 18,19), "Motivasyon Sorunu" (*f*=24, % 14,55), "Hazırbulunuşluk Sorunları" (*f*=20, % 12,13), "Dikkat Dağıtan Öğrenci" (*f*=17, % 10,30), "Gürültü" (*f*=16, % 9,69) ve "Öğrencinin Dikkat Dağınıklığı" (*f*=4, % 2,42) alt temalarıyla kodlanmıştır.

Öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlardan bir diğerinin "Disiplin Sorunları" (*f*=54, % 32,72) ana temasının altında "Kurallara Uymama-Yönerge Almama" (*f*=54, % 32,72) alt teması olduğu belirlenmiştir.

Şekil 3. Öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlar

Şekil 3'de görüldüğü üzere görüşmelerden elde edilen verilere dayanarak; öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunların "Sınıf Mevcudunun Kalabalık Olması" "Motivasyon Sorunu" "Hazırbulunuşluk Sorunları", "Dikkat Dağıtan Öğrenci, "Gürültü" ve "Öğrencinin Dikkat Dağınıklığı" çerçevesine olduğu şekilde görülmektedir. Bir diğer ana tema "Disiplin Sorunları" altında "Kurallara Uymama-Yönerge Almama" alt teması şekilde görülmektedir.

Öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlardan "Disiplin Sorunları" ana temasından "Kurallara Uymama-Yönerge Almama" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Pandemiden sonraki öğrencilerde en büyük sıkıntımız yönerge almamaları. Yani çok basit bir şey mesela. Kitabınızın şu sayfasını açın dediğinizde bile en az üç dört defa tekrar etmek zorunda kalmamız. Kesinlikle yönerge almamaları, dikkat odaklamada çok zorlanmaları en büyük problemlerimiz."(Ö74)*

> *"Bir başkasının sözünü kesmemesi gibi böyle kuralları bilmediğinden dolayı ister istemez sınıfa da aktaramıyor. Izin almadan konuşuyor. Senin lafının ortasında lafa giriyor. Sınıflar kalabalık en önemlisi ve bir de ergenlik döneminin verdiği herhalde geçiş dönemi."(Ö22)*

Öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlardan "Yüz Yüze Eğitimdeki Genel Sorunlar" ana temasından "Öğrencinin Dikkat Dağınıklığı" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Sosyal ilişkileri problemli. Daha çok bireyselliğe dönmüş durumdalar. Bu da teknolojinin getirdiği bir şey olabilir. Artık çocuklarda bir eksiklik oluyor. Dikkat dağınıklığı sorunu da bu noktada devreye giriyor. Yani teknolojiyle olan bağları kontrolsüz bir şekilde arttıkça çocuklarda dikkat dağınıklığı ve sosyalleşme ve davranışsal problemler yaşanıyor."(Ö17)*

Öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlardan "Yüz Yüze Eğitimdeki Genel Sorunlar" ana temasından "Gürültü" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Mesela yedi saat ders olması bir problem. Kırk dakika olması da bence problem. Mesela otuz dakika olduğunda canlı dersler verimli geçiyordu. Kırk dakika olduğunda son on dakikada hakikaten sıkıldıkları belli ama otuz dakikanın daha verimli olduğunu düşünüyorum. Bu sorunlar gürültü problemlerine de yol açıyor. Öğrenci sanki yoruldukça kendini derse veremiyor ve nasıl olsa dersi anlamıyorum diyip konuşarak gürültü problemine kaynak oluyor."(Ö16)*

Öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlardan "Yüz Yüze Eğitimdeki Genel Sorunlar" ana temasından "Dikkat Dağıtan Öğrenci" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"... ama bazılarının da dersle alakası olmamasından ve dersi dinleyen öğrencileri engellemeleri. En büyük sıkıntımız bu. Senin dersle işin yoksa sessizce otur yerinde diyorum ama ne yazık ki bunu dinlemeyip diğer öğrencilerin de dikkatini dağıttıkları için en büyük sıkıntımız o."(Ö13)*

Öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlardan "Yüz Yüze Eğitimdeki Genel Sorunlar" ana temasından "Hazırbulunuşluk

Sorunları" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Derse ilgisiz öğrenciler var. Bu öğrencilerde aynı zamanda hazırbulunuşluk sorunları da mevcut. Bunlardan kaynaklı sıkıntılar yaşıyoruz."(Ö27)*

Öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlardan "Yüz Yüze Eğitimdeki Genel Sorunlar" ana temasından "Motivasyon Sorunu" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Yüz yüze derslerde öğrencilerin derse olan ilgisizliği, motivasyon düşüklüğü, derse hazırlıksız gelmek…"(Ö57)*

Öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlardan "Yüz Yüze Eğitimdeki Genel Sorunlar" ana temasından "Sınıf Mevcudunun Kalabalık Olması" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"En büyük problem derse girdiğimde bir kere öğrencilerin yerlerinde oturmama problemi. Oturduktan sonra zaten gürültü problemi, bağırmaları bunlar çok fazla. Aslında öğrencilerin saygısız davranışları yani. Genel olarak saygısızlık. Daha sonra hiçbir şekilde materyal eksikliği çok fazla. Materyal eksikliği fazla. Materyali olanların çantadan sıranın üstüne koyma becerisi yok. Sınıfların kalabalık olmasından dolayı bireysel eğitime dönük olmaması. Bireyle fazla vakit geçirememek. Sınıf mevcutlarının kalabalık olması."(Ö7)*

4.4. Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde Ve Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Sorunların Benzerliğine İlişkin Elde Edilen Bulgular:

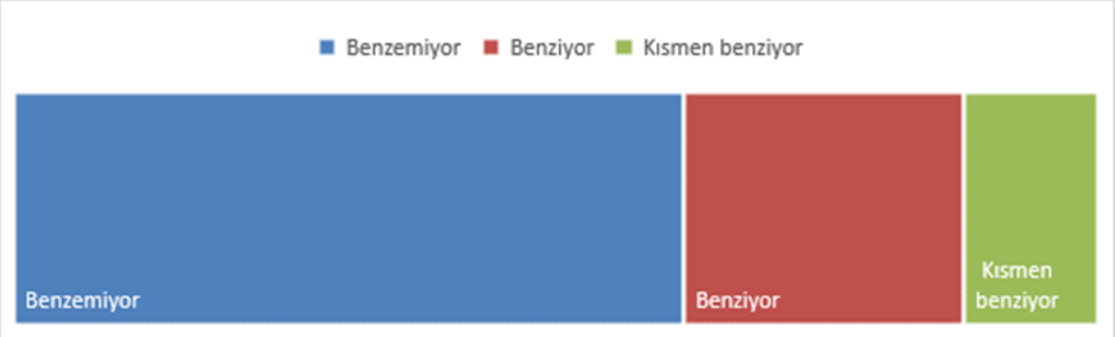
Öğretmenlerin yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların benzerliğini belirlemek için katılımcılardan yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların benzerliğini belirtmeleri istenmiş, görüşmelerden elde edilen bulgular kodlanarak Tablo-6'da gösterilmiştir.

Tablo 6.

Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde Ve Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Sorunların Benzerliği

Alt tema	***f***	***%***
Benzemiyor	60	61,86
Benziyor	25	25,77
Kısmen benziyor	12	12,37
Tema toplam:	97	100,00

Tablo-6'da görüldüğü üzere görüşmelerden elde edilen veriler kodlandığında; öğretmenlerin yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların benzerliği üç tema çerçevesinde toplandığı belirlenmiştir. Bu temalar, "Benzemiyor" (*f*=60, % 61,86), "Benziyor" (*f*=25, % 25,77) ve "Kısmen Benziyor" (*f*=12, % 12,37) alt temalarıyla kodlanmıştır.

Şekil 4. Öğretmenlerin yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların benzerliği

Şekil-4'de görüldüğü üzere görüşmelerden elde edilen verilere dayanarak; öğretmenlerin yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların benzerliği ile ilgili veriler şekilde görülmektedir.

Öğretmenlerin yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların benzerliğine "Sorunlar Benziyor Mu?" ana temasından "Benziyor" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Ses ve uğultu olması açısından evet benziyor. Öğrencilerimize söz isteme kuralı okulda öğrenilmesi gereken bir şey."(Ö11)*

"Yani isteksiz olan öğrenci canlı derste de isteksiz, her ikisinde de aynı. O açıdan benziyor. Evet derse karşı isteksizlik açısından benziyor.(Ö25)

"Yüz yüze derste derse aktif katılan çevrim içi eğitimde de katılıyordu. Yüz yüze de derse katılmayan çevrim içi derste de katılmıyordu. En çok benzeştirdiğim kısım bu."(Ö59)

"Dersi sabote etmeye çalışan öğrenciler açısından benziyor. Çeşitli öğrenciler, farklı eylemlere dönüştürmeye çalışıyor olabiliyor ama dediğim gibi yani yüz yüze ve çevrim içinde de olsa öğretmen eğer sınıf kontrolünü iyi yapabiliyorsa sıkıntı yaşanmıyor.(Ö63)

"Çocukların kendi aralarında konuşmaları tabii ki benziyor. Aynı zaten. Çocuk ekranda nasılsa derste de aynı şekilde."(Ö78)

"Çocuk dersi sevmiyor. Bir şekilde tatlı sert idare etmeye çalışıyoruz ama açıkçası sorun yaşıyoruz küçük yaş gruplarında. Komut almama, söz dinlememe ödev yapmama hem yüz yüze de hem de çevrim içi eğitimde var. Benzerlikler onlar."(Ö75)

Öğretmenlerin yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların benzerliğine "Sorunlar Benziyor Mu?" ana temasından "Kısmen Benziyor" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Aslında benzeyen noktaları çok az bence. Yani yüz yüze eğitimin en büyük avantajı öğrenciyi birebir görebildiğiniz için öğrencinin dersi anlayıp anlamadığını hissedebiliyorsunuz ve ona göre dersin düzeyini ayarlayabiliyorsunuz. Öğrenciden geri dönüt alabiliyorsunuz ve o sınıftaki denetimi sağlayabiliyorsunuz yani. Denetim çok daha rahat olabiliyor."(Ö53)

"Yani derse aktif katılım konusunda, beklentilerimizin altında kalması açısından benziyor. Onun dışında da benzeyen bir şey yok."(Ö44)

"İlgisiz öğrenciler açısından benziyorlar. Yani ilgisizlik her iki durumda da var. Ama diğer sorunlar açısından çok fazla benzemiyor."(Ö29)

Öğretmenlerin yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların benzerliğine "Sorunlar Benziyor Mu?" ana temasından "Benzemiyor" alt temasına ilişkin görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

"Yani sınıf mevcudunun çok olması açısından benzemiyor. Çünkü çevrim içi derse çok fazla öğrenci katılmıyor. Ama yüz yüze derse katılım fazla."(Ö13)

"Bence benzemiyor. Yani uzaktan eğitimde bir şekilde çocukla öğretmen arasında dijital olarak engellenme söz konusu. Yüz yüze eğitimde birebir etkileşim kurunca daha iyi bir şekilde birbirimizle iletişim kurabiliyoruz."(Ö2)

"Yani canlı derste sesini kapatabiliyorsun en azından. Öyle kontrol edebiliyorsun. Ama yüz yüze de bu mümkün olmuyor."(Ö22)

"Benzemiyor. Çevrim içinde ses uğultu var, ama yüz yüze eğitimde öğrenci öğretmeni fiziksel olarak görünce daha farklı. Ama bilgisayarda bilgisayar başındayken bu böyle olmuyor. Benim geldiğimi görüyorlar, biliyorlar ama umursamıyorlardı mesela. Yine o ses, o uğultu devam ediyordu bilgisayar başında. Yani yüz yüze eğitimde, sınıf yönetimi daha iyi sağlanıyor."(Ö1)

"Benzemez bir kere. Yani çevrim içinde direkt bir bilgisayarın karşısındasın bir şeyleri anlatıyorsun, oradan bir şeyleri yansıtıyorsun orada çocuklar senin söz hakkı vermediğin sürece zaten konuşamıyorlar."(Ö10)

"Ben çevrim içinde daha rahat ders işleyen bir öğretmendim. Çünkü hiçbir dersimi kaçırmama rağmen hiç farenjit olmadım. Hiç bağırmak zorunda kalmadım. Hiç öğrencilerime lütfen, rica ediyorum, yeter ama artık sessiz olun, bak diğerlerinin dikkatini dağıtıyorsunuz demedim. Çünkü sesi tuşlarla kontrol edebiliyordum. Bu açıdan yüz yüze eğitimdeki ve çevrim içi eğitimdeki sorunlar benzemiyor"(Ö5)

"Benzemez bir kere. Yani çevrim içinde direkt bir bilgisayarın karşısındasın bir şeyleri anlatıyorsun, oradan bir şeyleri yansıtıyorsun orada çocuklar senin söz hakkı vermediğin sürece zaten konuşamıyorlar."(Ö10)

4.5. Öğretmenlerin Çevrim İçi Öğrenme Platformlarını Kullanma Becerilerini Nasıl Gördüklerine İlişkin Elde Edilen Bulgular:

Öğretmenlerin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl gördüklerini belirlemek için çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl gördüklerini belirtmeleri istenmiş, görüşmelerden elde edilen bulgular kodlanarak Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7.

Öğretmenlerin Çevrim İçi Öğrenme Platformlarını Kullanma Becerilerini Nasıl Gördükleri

Temalar	**Alt tema**	***f***	***%***
Kullanma becerisi iyi olan	Öğretmenlerin kullanma becerisi iyi	47	17,81
	Benim kullanma becerim iyiydi	42	15,91
	Tema toplam:	89	33,72
Kullanma becerisi orta seviye olan	Başta sorun yaşayıp sonradan iyi kullananlar	51	19,31
	Tema toplam:	51	19,31
Kullanma becerisi iyi olmayan	Öğretmenlerin kullanma becerisi zayıf	49	18,56
	Platformu kullanmak için destek alanlar	33	12,50
	Becerisi zayıf olanlar yaşça ileri olanlar	28	10,61
	Benim kullanma becerim zayıf	14	5,30
	Tema toplam:	124	46,97
	Genel Toplam:	264	100,00

Tablo-7'de görüldüğü üzere görüşmelerden elde edilen veriler kodlandığında; kodlamaların "Kullanma Becerisi İyi Olmayan" (*f*=124, % 46,97), **"**Kullanma Becerisi İyi Olan" (*f*=89, % 33,72) ve "Kullanma becerisi orta seviye olan" (*f*=51, % 19,31) adında üç ana tema çerçevesine toplandığı belirlenmiştir.

Bunlardan "Kullanma Becerisi İyi Olmayan" (*f*=124, % 46,97) ana teması, dört alt temaya ayrılmıştır. "Öğretmenlerin Kullanma Becerisi Zayıf" (*f*=49, % 18,56), "Platformu Kullanmak İçin Destek Alanlar" (*f*=33, % 12,50), "Becerisi Zayıf Olanlar Yaşça İleri Olanlar" (*f*=28, % 10,61) ve "Benim Kullanma Becerim Zayıf" (*f*=14, % 5,30) alt temalarıyla kodlanmıştır.

Diğer ana tema olan "Kullanma Becerisi İyi Olan" (*f*=89, % 33,72) ise iki alt temaya ayrılmıştır, "Öğretmenlerin Kullanma Becerisi İyi" alt temasında (*f*=47, % 17,81),

“Benim Kullanma Becerim İyiydi” (*f*=42, % 15,91) alt temalarıyla kodlanmıştır.

Sonuncu ana tema olan “Kullanma Becerisi Orta Seviye Olan” (*f*=51, % 19,31) ise tek alt temaya ayrılmıştır, Bu ana tema “Başta Sorun Yaşayıp Sonradan İyi Kullananlar” (*f*=51, % 19,31) alt temasıyla kodlanmıştır.

Şekil 5. Öğretmenlerin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl gördükleri

Şekil-5’de görüldüğü üzere görüşmelerden elde edilen verilere dayanarak; öğretmenlerin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl gördükleri ile ilgili veriler şekilde görülmektedir.

Öğretmenlerin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl gördüklerine ilişkin “Kullanma Becerisi İyi Olmayan” ana temasından “Benim Kullanma Becerim Zayıf” alt temasına görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *“Yani dediğim gibi acemilik vardı. Teknoloji konusunda da yeterli bilgimiz yoktu. Başta ZOOM İngilizceydi bu bir sorundu benim için. Hatta ZOOM’ u indirmek bile sıkıntıydı benim için. Çünkü hakikaten teknoloji konusunda pek iyi değilim. Ama sonradan gelişim olmuştur az. Tabii ki alışmaya başladık ama ne kadar oldu...”(Ö16)*

Öğretmenlerin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl gördüklerine ilişkin “Kullanma Becerisi İyi Olmayan” ana temasından “Becerisi Zayıf

Olanlar Yaşça İleri Olanlar" alt temasına görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Bazı meslektaşlarımın bu tarz platformları çok iyi kullandığını gördük, şahit olduk. Ama bazı meslektaşlarımın da bu genellikle tabii biraz daha böyle bir hizmet yılı çok olan arkadaşlarda bu platformları kullanmada sıkıntılar yaşandığını gördük."(Ö3)*

Öğretmenlerin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl gördüklerine ilişkin "Kullanma Becerisi İyi Olmayan" ana temasından "Platformu Kullanmak İçin Destek Alanlar" alt temasına görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Çevrim içi eğitimde zorluk yaşayanlar oldu. Yirmi beş otuz yıllık öğretmenlerin çocuklarından yardım alarak bu uygulamalara bağlandığını biliyorum."(Ö11)*

Öğretmenlerin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl gördüklerine ilişkin "Kullanma Becerisi İyi Olmayan" ana temasından "Öğretmenlerin Kullanma Becerisi Zayıf" alt temasına görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Yani on beş yıl üstü deneyimi olanlar hakimdi de sanki yirmi yılın üstü deneyimi olanlar bilgisayar konusunda daha yavaşız. Melekelerimiz yavaşlamış sanki öğretmenler olarak. Hani geç öğreniyor da olabiliriz. Ama kimisi de tıkır tıkır dersini de programında ayarlaması da her şeyi yaptı."(Ö19)*

> *"Birçok öğretmen platformları EBA olsun, ZOOM olsun, bunları kullanmakta bayağı bir zorluk, güçlük yaşadılar. Kendi adıma çok büyük güçlük yaşadığımı düşünmüyorum. Yani ben daha çabuk adapte oldum ama arkadaşlarımdan çok zorlananlar olduğunu, dersi anlatırken çok fazla zorlananlar olduğunu duydum."(Ö23)*

Öğretmenlerin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl gördüklerine ilişkin "Kullanma Becerisi İyi Olan" ana temasından "Öğretmenlerin

Kullanma Becerisi İyi" alt temasına görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"...bence sorun yaşamıyorlar diye düşünüyorum. Yani çok böyle üstün bir yetenek gerektiren bir durum değil bu platformları kullanmak. Okulumdaki çoğunluk orandaki öğretmen grubu bu platformları çokta iyi bir şekilde kullandı.(Ö58)"*

Öğretmenlerin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl gördüklerine ilişkin "Kullanma Becerisi İyi Olan" ana temasından "Benim Kullanma Becerim İyiydi" alt temasına görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Şimdi yani ben kendi zümrelerim açısından konuşacak olsam, aralarında en iyi kullanabilen bendim. Ben bir sıkıntı yaşamadım. Çünkü zaten onların da hep ders atamalarını, işte şifre olaylarını falan ben yapıyordum. Benim bilgisayar bilgim biraz daha fazla. Tabi ben de zorlandım ilk kullanmaya başladığımda ama hızlı bir şekilde çözdüm."(Ö1)*

Öğretmenlerin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl gördüklerine ilişkin "Kullanma becerisi orta seviye olan" ana temasından **"**Başta Sorun Yaşayıp Sonradan İyi Kullananlar" alt temasına görüşlerinden örnek ifadeler aşağıda yer almaktadır:

> *"Başlangıçta kötüydüm. Hatta ilk ders o kadar stres oldum ki sırtımdan bir ton ter attım ama sonradan kendimi çok güzel geliştirdiğimi düşünüyorum."(Ö21)*

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde çevrim içi derslerde öğretmenlerin çevrim içi ders anlatırken yaşadıkları sınıf yönetimi açısından sorunlara ilişkin görüşleri incelenmiş ve alanyazındaki çalışma sonuçları ile birlikte tartışılmış ve yorumlanmıştır.

5.1. Öğretmenlerin Çevrim İçi Derslerde Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırmanın birinci sorusu olarak öğretmenlere çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunların neler olduğu sorulmuştur. Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunların internet bağlantısı ve donanım sorunları, teknoloji okuryazarlığı sorunları ve sınıf yönetimi sorunları olduğu belirlenmiştir.

İnternet bağlantısı sorunlarının, çevrim içi eğitimin önemli bir zorluğu olduğu düşünülmektedir. Bağlantı kopmalarının, düşük bant genişliği veya internet kesintilerinin, öğretmenlerin derslerini etkileyeceği ve öğrencilerle etkileşim kurma yeteneklerini sınırlayacağı düşünülmektedir. Çevrim içi derslerde yaşanan genel sorunların önemli oranını internet bağlantısı ve donanım sorunlarının oluşturduğu alanyazın incelendiğinde de görülmektedir (Atabay vd., 2023). Örneğin Karip (2020) yaptığı çalışmasında uzaktan eğitimde öğrencilerin yeterli kişisel bilgisayar ve internet alt yapısına sahip olmadıklarını belirtmiştir. Yine benzer şekilde Arslan ve Şumuer (2020) yaptığı çalışmada salgın dönemindeki uzaktan eğitim sürecinde donanım sorunları olduğunu destekler şekilde bulgular elde etmiştir. İnternet bağlantısı ve donanım sorunları çözülmeden uzaktan eğitimin verimli olamayacağı ve çevrim içi derslerde başarı sağlanamayacağı düşünülmektedir.

Demir ve Özdaş (2020) da çalışmalarında internet bağlantısı sorunları ve donanım eksikliklerini *altyapı* kategorisinde belirtmiş olup, internet erişimlerinin sınırlı olması, evde teknolojik araçların olmaması sorunundan bahsedilmektedir. Araştırma sonuçlarını destekler nitelikte, uzaktan eğitimde internet bağlantısı sorunlarını ortaya koyan çalışmalar mevcuttur (Asmara, 2020; Mohan, McCoy, Carroll, Mihut, Lyons ve Domhnaill; 2020). Hebebci, Bertiz ve Alan (2020) da yaptıkları çalışmada, uzaktan

eğitim sürecinde donanım eksiklikleri ve internet bağlantı sorunları yaşandığından bahsetmişlerdir.

Yapılan bir başka çalışmada (Karakaya, Bulut ve Yılmaz; 2020) uzaktan eğitimde teknolojik altyapı eksikliğinden kaynaklanan sorunların olduğu belirtilmiştir. Dinçer ve Yeşilpınar-Uyar (2016) çalışmalarında internet bağlantısı sorunlarının sınıf yönetimini etkileyen bir unsur olduğunu belirtmişlerdir. Bunun en önemli nedeninin öğrenci ve öğretmenlerin canlı ders zamanda canlı ders platformuna girişlerinin internet ve donanım eksikliklerinden dolayı sağlıklı bir şekilde kurulamaması nedeniyle sürekli dersten atılma, derse girememe gibi sorunlardan kaynaklandığı yorumlanmıştır. Örneğin Çilek, Uçan ve Ermiş (2021) internet bağlantısı sorunları konusunda öğretmenlerin büyük sorunlar yaşadıklarını ortaya koymuşlardır.

Elde edilen bulgular uzaktan eğitim sürecinde sürekli olarak internet bağlantı sorunlarının öğretmenlerin ders işleme motivasyonlarını düşürdüğü şeklinde yorumlanmıştır. Yine benzer şekilde donanım eksikliklerinin de çevrim içi derslere katılımı olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Tüm bu sorunların da uzaktan eğitimin verimini düşürdüğü şeklinde yorumlanmıştır.

Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunların bir bölümünün de teknoloji okuryazarlığı eksikliğinden kaynaklandığı tespit edilmiştir. Benzer bir bulgu Burke ve Dempsey (2020) tarafından yapılan araştırmada elde edilmiş; araştırmacılar fen bilgisi öğretmenlerinin uzaktan eğitimde yaşadığı sorunların sebebinin teknoloji okuryazarlıklarının yetersiz olması sonucunu elde etmiştir. Bu sonuç teknoloji okuryazarlığı eksikliği bulgusunu desteklemiştir.

Uzaktan eğitimin daha etkili ve verimli olabilmesi için öğretmenlerin teknoloji okuryazarlığının iyi seviyede olması gerektiği anlaşılmakta, birçok çalışmada da bu gereklilik vurgulanmaktadır. Örneğin, Mulenga ve Marban (2020) çalışmalarında uzaktan eğitim sürecinde öğrenmenin gerçekleşebilmesinin teknoloji okuryazarlığın geliştirilmesine bağlı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca Dinçer (2018, 2021a, 2021b) ile Dinçer ve Çengel-Schoville (2022) tarafından yapılan çalışmalarında da bilgisayar destekli öğretim ya da teknolojinin eğitimde kullanılması/entegre edilebilmesi için okuryazarlık gerekliliği vurgulanmıştır. Araştırma bulguları ve önceki çalışmaların belirtmeleri doğrultusunda öğretmenlerin teknolojik okuryazarlıklarının geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Öğretmenlerin EBA platformunu etkin kullanamama, ZOOM platformuna uyum

sağlayamama (platformun İngilizce dilinde olması da bir etken olarak düşünülmektedir) ve genel anlamda canlı ders anındaki cihazlarını ve canlı ders platformlarını kullanamamaları teknoloji okuryazarlık düzeylerinin eksikliğinden kaynaklı olduğu şeklinde yorumlanmıştır. ZOOM platform dilinin İngilizce olmasından kaynaklı çevrim içi derslerde sorunlar yaşandığı bulguları Erbil, Demir ve Erbil (2021) çalışmalarında, platformun Türkçe dilinde olmaması, öğretmenler tarafından belirtilen sorun olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmada önceki sorun olan internet bağlantısı ve donanım sorunları oranında öğretmenler tarafından ifade edilmemiş olsa da öğretmenlerin teknoloji okuryazarlığı sorunlarının en az internet bağlantısı ve donanım sorunları kadar önemli bir sorun olduğu düşünülmektedir. Teknoloji okuryazarlık seviyesinin zayıflığı konusunu Akdeniz ve Uzun (2022) un çalışmasında da belirtmişlerdir.

Teknoloji okuryazarlığı eksikliği kaynaklı sorunlar yaşadığını belirten öğretmenlerin büyük bir kısmının yaş grubu ve mesleki deneyim yılı olarak da ileri olan öğretmenler olduğu görülmektedir. Yaş grubu olarak genç olan katılımcıların ise teknolojik okuryazarlık sorunu yaşamadığını belirtmişlerdir. Bu durumlardan çıkarılan yorum ise genç öğretmenlerin teknoloji ile daha fazla etkileşim içerisinde olduklarından teknolojik okuryazarlık konusunda sorun yaşamadıkları şeklindedir.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları diğer sorunları ise "canlı ders saatlerine uymama", "öğretmenin çevrim içi ders deneyimsizliği", "canlı derse katılımın az olması", "derste olup olunmadığını bilememe", "dönüt alamama", "etkileşimin olmaması", "dersi sabote eden öğrenci sorunu", "motivasyon eksikliği" alt temalarında belirtttikleri anlaşılmıştır. Ancak bu alt temaların bağlı olduğu "sınıf yönetimi" temasının araştırmanın ikinci sorusu olan "Öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlar nedir?" ile doğrudan bağlantılı olması nedeniyle bu alt temalara ilişkin tartışma bir alt başlıkta ele alınmıştır.

5.2. Öğretmenlerin Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırmanın ikinci sorusu olarak öğretmenlere "çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların neler olduğu" sorulmuştur. Bu noktada katılımcıların büyük bir çoğunluğu çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından sorun olarak düşündükleri durumları birinci soruya verdikleri cevapta belirttiklerini dile

getirmişlerdir. Buradan çıkarılan sonuç öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunların teknik sorunların dışında ağırlıklı olarak sınıf yönetimi sorunlarıdır. Bunlara ek olarak katılımcıların araştırmanın birinci sorusuna verdikleri cevaplardan elde edilen "sınıf yönetimi" sorunları da bu bölümde belirtilecektir.

Her ne kadar katılımcıların araştırmada sorulan ikinci soruya verdikleri cevapların, araştırmanın birinci sorusuna verdikleri cevaplar ile benzer cevaplar olduğu görülse de daha derinlemesine veri toplamak için "birinci soruda belirttiğiniz sorunlarda farklı olarak ne gibi sorunlar yaşadınız?" şeklinde soru sorulduğunda; katılımcıların önemli bir kısmının derste dış sesler gelmesinden kaynaklı sınıf yönetimi sorunları yaşadıkları belirlenmiştir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre bu dış sesler ağırlıklı olarak mikrofon açık unutulmasından dolayı ebeveyn, küçük kardeş, televizyon vb. kaynaklıdır. Canlı derslerdeki bu sorunu belirten çalışmalar alanyazında karşımıza çıkmaktadır (Mohan vd., 2020). Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre uzaktan eğitimde çevrim içi ders anındaki dış ses sorunun uzaktan eğitimin verimini düşürdüğü yorumlanmıştır.

Katılımcıların belirttiği bir başka sınıf yönetimi sorunu olan otorite sorunları olduğu bulgularda ortaya konmuştur. Kuşaksız, Şavklıyıldız ve Turan (2022)'ın yaptıkları çalışmaların sonuçlarında otorite sorunlarının uzaktan eğitimdeki zorluklardan olduğunu belirttikleri görülmektedir. Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin canlı ders anında, uzaktan eğitimin dezavantajı olduğu düşünülen etkileşim olmaması sorunundan kaynaklı otorite sorunları yaşadıkları değerlendirilmektedir.

Görece az da olsa katılımcıların bir kısmının canlı ders anında sohbet uygulaması sorunları yaşadıkları belirlenmiştir. Alanyazın incelendiğinde çevrim içi ders platformundaki sohbet modüllerinin kullanılmasının denetlenmesinin gerekliliğine Tonbuloğlu (2022)'nun çalışmasında rastlanmıştır. Öğretmenlerin uzaktan eğitim tecrübelerinin salgın döneminde olması ve araştırmanın hemen salgın dönemi sonrası yapılmasından dolayı özellikle salgınının ilk zamanlarında canlı ders platformundaki sohbet ayarlarını tam bilmediklerinden dolayı bu tarz sorunlar yaşadıkları düşünülmektedir. Salgının ilerleyen dönemlerinde öğretmenlerin canlı ders platformlarına alışmasından dolayı bu sorunun azaldığı şeklinde yorumlanmaktadır.

Öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların bir diğerinin öğrenciyi tanımama sorunu ise alanyazın incelemesinde karşımıza çıkmamıştır. Bu noktada çalışmamız alanyazındaki bir boşluğu doldurmaktadır. Salgının ilk zamanları ara dönemde olmasına rağmen 2020-2021 eğitim öğretim yılının tamamının

uzaktan eğitim ile devam edeceğinin resmi olarak beyan edilmesiyle 1, 5 ve 9. sınıflar yeni okullarına eğitimlerine uzaktan eğitim ile başlamışlardır. Bu durumdaki öğrenciler ile canlı ders işlemeye başlayan öğretmenler öğrencilerini yüz yüze olarak ilk kez 2021-2022 eğitim öğretim yılının başlangıcında görmüşlerdir. Bu bağlamda öğretmenler çevrim içi derslerde öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerini bilmemelerinden kaynaklı sınıf yönetimi sorunları yaşadıkları şeklinde yorumlanmıştır.

Çalışmada elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları sorunlardan birinin de derse katılımın az olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir. Arslan ve Şumuer (2020)'e göre de öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecindeki derslerde öğrenci katılımı sorunlarını deneyimlediklerini belirtmişlerdir. Balaman ve Tiryaki (2021) çalışmalarında her öğrencinin uzaktan eğitim sürecine katılmadığı belirtmiştir. Arora ve Srinivasan (2020) çalışmasında uzaktan eğitimde derse katılım oranının düşük olduğunu ve bunun uzaktan eğitim için bir sorun olduğunu belirtmiştir. Şeker, Kankanat ve Elmalı (2022) öğrencilerin uzaktan eğitimde derse katılım imkânlarının olmamasını dile getirmişlerdir. Araz, Aldemir, Tunç ve Çam (2023) yaptıkları çalışmada öğrencinin derse katılımının az ya da hiç olmaması bulgusunu elde etmişlerdir. Uzaktan eğitimde derse katılımın yeterli ve düzenli olmadığını belirten başka çalışmalar da mevcuttur (Duban, Dal Çalışıcı, Sevilmiş ve Akbabaoğlu, 2022). Araştırma sonuçlarını destekler nitelikte Aslan ve Güner (2022) çalışmalarında çevrim içi derslerde derse katılımın az olduğunu belirtmiştir.

Elde edilen bulgulara göre çok fazla sayıda öğretmenin bir sorun olarak dile getirdiği öğrencinin derste olup olmadığını bilememe durumudur. Alanyazında bunu destekler biçimde Kiseleva ve Pogosian (2021)'ın çalışmasında öğrencilerin sürekli olarak kameralarını kapatmalarını vurgulamıştır. Öğrencinin derste olup olmadığını bilmemek, öğretmenin motivasyonunun düşebileceği ve dikkatinin dağılabileceği şeklinde yorumlanmıştır.

Sınıf yönetimi açısından yaşanılan bir diğer sorunun uzaktan eğitimde etkileşimin olmaması olduğu görülmüştür. Alanyazında da uzaktan eğitimde etkileşimin olmamasının çok ciddi sınıf yönetimi sorunlarına yol açtığını belirten çalışmalar bulunmaktadır (Tryon ve Bishop, 2009). Etkileşimin olmaması sebebiyle uzaktan eğitimin sağlıklı bir şekilde ilerlemeyeceği yorumlanmıştır. Clark (2020) uzaktan öğrenmenin dezavantajlarını iki ana bölüme ayırıp; bunlardan birisinin yüz yüze olmamaktan dolayı eğitmen ve öğrencilerin etkileşimin içerisinde olmamasını vurgulamıştır. İbicioğlu ve Antalyalı (2005) uzaktan eğitimin doğası gereği etkileşimsiz

bir şekilde olmasına rağmen dersin kavranmasında sorun yaşanmasa da uzaktan eğitimin etkileşimsiz bir şekilde ilerlemesinin dersin derinliğine aktarılmasında başarılı olmadığını vurgulamıştır.

Araştırmanın bulgularına göre öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlardan bir diğerinin de çevrim içi ders deneyimsizliği olduğu tespit edilmiştir. Araştırma salgın sonrası dönemde yapıldığından katılımcıların verdikleri cevapların ağırlıklı olarak salgın dönemindeki uzaktan eğitim ders deneyimi ile ilgili olduğu belirlenmiştir. Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre salgının bir anda ortaya çıkması ve acil olarak uzaktan eğitime geçilmesi nedeniyle ve tüm öğretmenlerin lisans eğitimleri sürecinde uzaktan eğitim ile ilgili bir ders almamasından dolayı uzatan eğitimde ders anlatma deneyimsizliği yaşadıkları düşünülmektedir. Alanyazın incelendiğinde bu durumu destekler nitelikte olan, öğretmenlerin uzaktan eğitimi yürütme konusunda zorluklar yaşadığını belirten çalışmaları mevcuttur (Avcı ve Akdeniz, 2021). Sarı ve Nayır (2020)'a göre de öğretmenler uzaktan eğitim konusunda deneyimsiz olmaları nedeniyle sınıf yönetimi konusunda sorunlar yaşamışlardır. Omachi (2021) uzaktan eğitim materyalleri hazırlamada görülen zorlukları incelediği araştırmada, bu zorluklardan birisini öğretmen deneyimsizliği olarak vurgulamıştır.

Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre canlı ders saatlerine uymama sorununun da uzaktan eğitimde bir sorun olduğu belirlenmiştir. Uzaktan eğitim sürecindeki derslerde ders saatleri konusunda istikrarlı olmak gerekmektedir (Duban vd., 2022). Elde edilen bulgulara göre uzaktan eğitimde ders saatlerine uyulmadığında öğretmenin ve öğrencilerin dikkatlerinin dağılmasından kaynaklı motivasyonlarının düşeceği düşünülmektedir.

Araştırmanın bulgularına göre uzaktan eğitimde bir diğer sorunun öğrencinin motivasyon eksikliği olduğu görülmektedir. Akdeniz ve Uzun (2022) uzaktan eğitimde öğretmenlerin motivasyon kaybı yaşamalarını "kişisel yeterlik" kapsamında en çok karşılaşılan sorun olarak belirtilmiştir. Yine bu araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecindeki derslerde yaşadıkları motivasyon kaybının meslekî, kişisel, öğrenci, ebeveyn ve teknik problemler gibi farklı nedenlerden kaynaklanmaktadır. Alanyazında çevrim içi derslerde öğrencilerin motivasyon eksikliğinden dolayı sorunlar yaşadığını belirten çalışmalar mevcuttur (Bulut ve Polat, 2022). Lassoued, Alhendawi ve Bashitialshaaer (2020) da motivasyon eksikliği sorunlarından bahsetmişlerdir. Yılmaz, Savaş ve Kalkan (2022)'a göre de motivasyon eksikliğinin uzaktan eğitimde sınıf yönetiminde karşılaşılan sorunlardan birisi olduğu görülmektedir. Öğrencilerin canlı

derse girişlerindeki bağlantı sorunlarının motivasyonlarını olumsuz yönde etkilendiği görülmektedir (Solak ve Polat; 2022). Bu çalışmada öğretmenlerin motivasyon eksikliği yaşama durumuna da rastlanmıştır. Bu bulguyu Şeker vd., (2022) derslere katılımın az olmasının öğretmenin motivasyonunu düşürdüğünü tespit eden çalışmalarıyla desteklemektedir. Durdu ve Coşkun (2023) çalışmalarında uzaktan eğitimde derslere katılma durumunun az olması, öğrencilerle etkileşimin yetersizliği ve bağlantı sorunların motivasyonlarını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Arslan, Polat ve Bulut (2021) çalışmalarında öğretmenlerin uzaktan eğitimde sınıf yönetiminde karşılaştığı sorunların arasında motivasyon eksikliğini belirtmiştir. Aslan ve Güner (2022) ise ders saatlerinin geç vakitlere kadar sürmesinin öğretmen ve öğrencilerin motivasyonunu düşürdüğünü belirtmiştir. Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre canlı ders anında öğretmenin bir nevi süreci yöneten bir moderatör gibi olduğu düşünüldüğünde öğretmenin motivasyonunun uzaktan eğitim için önemli bir unsur olduğu düşünülmektedir.

Sınıf yönetimi açısından yaşanılan bir diğer sorunun dersi sabote eden öğrencilerden kaynaklandığı görülmüştür. Alanyazın incelendiğinde bu durumu belirten çalışmalar mevcuttur (Şeker vd.,2022). Araştırmanın bulgularına göre dersin sabote edilmesinin öğretmenin ve öğrencilerin dikkatinin dağılması ve motivasyonlarının düşmesine sebep olabileceği yorumlanmaktadır.

Araştırma bulgulara göre sınıf yönetimi açısından yaşanılan bir diğer sorunun öğrencilerden dönüt alamama sorunu olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulardan elde sonuçlara göre uzaktan eğitimde öğrencilerden dönüt alamama sorunun önemli bir sorun olduğu değerlendirilmektedir. Bu yorumu Solak ve Polat (2022) öğretmenlerin etkileşim olmama durumundan kaynaklı öğrencilerden dönüt alamamasının öğretmenlerin motivasyonlarını olumsuz yönde etkileyebileceğini belirtmesi sonucu ile desteklemektedir.

Genel olarak bakıldığında öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlar göz önüne alındığında şüphesiz internet bağlantısı ve donanım sorunları ile teknoloji okuryazarlığı sorunlarının önemli bir yer kapladığı yadsınamaz. Çalışmadaki bulgular ışığında öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunların en fazlasının sınıf yönetimi sorunları olduğu görülmektedir. Bu sonuç da bu araştırmanın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi sorunlarının en aza indirildiğinde uzaktan eğitimin niteliğinin de daha da artacağı düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında genel olarak öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunların araştırmanın ilk sorusu olan çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunları kapsadığı yorumlanmıştır.

5.3. Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Tartışma ve Yorum

Katılımcıların yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlar sorulduğunda bu sorunların kurallara uymama, yönerge almama sorunları olduğunu belirtmişlerdir. Sınıf yönetimi modelleri incelendiğinde gelişimsel modelde Şentürk (2006) sınıftaki kuralları belirlemenin öneminden bahsetmiştir. Akar, Erden, Tor ve Şahin (2010)'in çalışmasında öğrencilerin kurallara karşı koyma isteğinin öğretmenler tarafından istenilmeyen bir durum olduğunu belirtmişlerdir. Bir diğer çalışmada Can ve Baksi (2014) kurallara uymama sorununu sınıf içinde karşılaşılan olumsuz davranışlardan birisi olarak belirtmişlerdir. Bu açıdan bakıldığında elde edilen bulgulara göre kurallara uymama sorununun yüz yüze derslerde bir sorun olduğu düşünülmektedir. Elde edilen bulgular sonucunda sınıf içi kurallara uyulmadığında derslerin verimli bir şekilde işlenemeyeceği ve bu durumun dikkat dağınıklığına sebep olacağı yorumlanmıştır.

Sınıf içi kurallara uymamanın bir başka şekli olan yönerge almama sorunu da araştırmadaki katılımcılardan ağırlıklı olarak sınıf öğretmenlerinin belirttiği bir sorun olarak görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde yönerge almama sorununun genel olarak özel eğitim öğretmenlerinin karşılaştığı bir sorun olduğu ve bu sorunun nedeninin *dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu* olduğu görülmektedir (Geç, 2020). Alanyazında yönerge almama sorununu belirten bir çalışmaya denk gelinmemiştir. Elde edilen bulgulara göre yönerge almama sorunun nedeninin salgın döneminin verdiği zararlardan birisi olan ekran bağımlılığı ve buna bağlı olarak dikkat eksikliği sorunlarından dolayı öğretmenlerin öğrencilerinin yönerge almama sorunu yaşadıklarını belirttiği şeklinde yorumlanmıştır.

Araştırmada yüz yüze eğitimdeki en büyük sorunlardan birinin sınıf mevcutlarının çok fazla kalabalık olduğu belirlenmiştir. Göktaş ve Sırakaya (2021) çalışmalarında yüz yüze eğitimdeki sınıf mevcutlarının kalabalık olma sorununu belirtmiştir. Cemaloğlu ve Kayabaşı (2007) da çalışmasında sınıfların kalabalık olması sorununu belirtmişlerdir. Sınıf yönetiminin etkililiğinin incelendiği çalışmalarında Güven ve Karslı (2014) sıklıkla sınıfların kalabalık olma sorununu dile getirmişlerdir. Elde edilen bulgulara göre sınıf

mevcutlarının kalabalık olmasının etkili bir sınıf yönetimini engelleyeceği düşünülmektedir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre kalabalık sınıflarda ders işlenmesinin diğer sınıf yönetimi sorunlarının da kaynağı olabileceği yorumlanmıştır. Örneğin araştırmadaki "yüz yüze derslerdeki sınıf yönetimi sorunları nelerdir?" sorusuna verilen; gürültü, motivasyon, dikkat dağıtan öğrenci, öğrencinin dikkat dağınıklığı sorunlarının kaynağının kalabalık sınıf mevcutları olduğu düşünülmektedir. Sınıf mevcutlarının daha makul seviyelere düşürüldüğünde sınıf yönetimi sorunlarının da azalacağı ve eğitim-öğretim faaliyetlerinin de daha iyi bir seviyeye gelebileceği yorumlanmıştır.

Araştırmamızdaki bir diğer sorunun motivasyon sorunu olduğu katılımcılarca belirtilmiştir. Salgın öncesi yapılan sınıf yönetimi ile ilgili sorunlar ile ilgili araştırmalar incelendiğinde öğrencilerin motivasyon düşüklüğü ile ilgili sorunları belirten çalışmalar mevcuttur (Paliç ve Keleş, 2011). Bu sorun hâlihazırda mevcutken, okulların açıldığı ilk zamanlarda öğrencilerin salgın dönemindeki uzaktan eğitimin getirdiği rahatlıklardan ötürü yüz yüze derslerde motivasyonlarının daha da olumsuz etkilendiğini belirten katılımcıların oldukça fazla olduğu gözlenmiştir. Arslan vd., (2021) çalışmalarında öğretmenlerin uzaktan eğitimde sınıf yönetiminde karşılaştığı sorunların arasında motivasyon eksikliği olduğunu belirtmiştir. Salgın sonrası yüz yüze eğitime geçildiği dönemde öğretmenler bu motivasyon sorunu yaşayan öğrencileri toparlayabilmek için birkaç ay harcadıklarını belirtmişlerdir. Elde edilen bulgulara göre yüz yüze eğitimdeki önemli bir sorun olan motivasyon eksikliğinin salgın sonrası yüz yüze eğitime başlanmasıyla daha da önemli bir sorun haline geldiği yorumlanmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre yüz yüze eğitimin sınıf yönetimi açısından en büyük sorunların birisinin de sınıf içi ders dışı gürültü olduğu düşünülmektedir. Yüz yüze eğitimdeki gürültü sorunlarını belirten alanyazında çalışmalar vardır (Çandar ve Şahin, 2013). Güremen (2012) yaptığı çalışmada gürültü yönetmeliğinde okullar için belirlenmiş olan kabul edilebilir gürültü düzeyinin üzerinde olduğu saptamıştır. Bulunuz ve Güner (2017) okullardaki gürültü sorunu üzerine çalışmalar yapmışlardır. İncelenen bu çalışmalardaki sonuçlara göre gürültü etkeninin dersleri olumsuz etkileme oranlarının bu çalışmadaki hesaplanan oranlara kıyasla daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Araştırmamızda gürültü sorununun oran olarak düşük çıkmasının nedeninin katılımcıların yaklaşık yarıdan fazlasının cevap olarak verdiği *kurallara uymama* sorununun gürültü sorununu da kapsadığı katılımcılarca belirtilmiştir. Bu noktada katılımcı öğretmenlerden birkaçının; *"benim sınıfımda ses çıkmaz, sessizliği sağlarım"* şeklindeki cevaplarından

da öğretmenlerin de sınıf yönetimi ile ilgili eğitimler alması gerektiği düşünülmektedir. Elde edilen bulgular ışığında ders dışı gürültü sorununun etkili bir öğrenme ortamının sağlanmasını engellediği değerlendirilmektedir.

Katılımcılardan elde edilen bulgulara göre yüz yüze eğitimde yaşanan sınıf yönetimi açısından sorunlardan bir diğerinin sınıf içerisinde dikkat dağıtan öğrencilerden kaynaklı olduğu görülmektedir. Katılımcılar tarafından hemen hemen her sınıfta bu sınıf yönetimi sorunlarına zemin oluşturan öğrenciler olduğu dile getirilmiştir. Alanyazında da yüz yüze eğitimdeki dikkat dağınıklığına sebep olan öğrenci sorununu destekler nitelikte çalışmalar bulunmaktadır (Özer, 2014). Elde edilen bulgulara göre bu sorun bütün sınıfın atmosferini olumsuz yönde etkilediğinden yüz yüze eğitimin önemli sınıf yönetimi sorunlarından biri olduğu değerlendirilmektedir.

Araştırmamızdaki bulgularımızdan birisi olan yüz yüze eğitimde öğrencinin dikkat dağınıklığı sorunu alanyazındaki diğer çalışmalarda da gözlemlenmiştir (Toksoy, 2010). Bu konudaki kapsamlı bir bir çalışma olan Yıldırım ve Kişioğlu (2018)'nun çalışmasında da yüz yüze eğitimde dikkat dağınıklığı sorunu belirtilmiştir. Katılımcılar tarafından salgın sonrası yüz yüze eğitime geçilen ilk dönemlerde bu dikkat dağınıklığı sorununun arttığı söylenmiştir.

Yüz yüze eğitimde sınıf yönetimi açısından bir diğer sorun hazır bulunuşluk sorunudur. Yüz yüze eğitimde hazır bulunuşluk sorunlarını dile getiren çalışmalar bulunmaktadır (Yalar, 2010). Önceki sorunlarda olduğu gibi salgın sonrası, yüz yüze eğitime geçilen ilk dönemlerde hazır buluşluk sorununun arttığını katılımcılar söylemişlerdir.

Araştırma sonuçlarına genel olarak bakıldığında elde edilen bulgular ışığında öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından sorunları alanyazındaki çalışmalarla büyük oranda benzerlik taşımasıyla beraber bu sorunların salgın sonrası başlayan yüz yüze eğitim döneminde giderek arttığı yorumlanmaktadır.

5.4. Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde Ve Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Sorunların Benzerliğine İlişkin Tartışma ve Yorum

Öğretmenlerin yüz yüze derslerde de çevrim içi derslerde de sınıf yönetimi sorunları yaşadıkları düşünülmektedir. Bu durumu ortaya çıkaran çalışmalar Bölüm 5.2 ve Bölüm 5.3 de ayrıntılı olarak tartışılıp yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre sınıf yönetimi sorunlarının eğitim-öğretim faaliyetlerinin verimini etkileyen unsurlardan

olduğu düşünülmektedir. Araştırmamızda ise öğretmenlerin yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların benzerliğini belirlemek için sorulan soruya cevap olarak çoğunluk oranda katılımcı benzemediği şeklinde cevap verdikleri belirlenmiştir. Bu katılımcılar yüz yüze derslerde ayrı sınıf yönetimi sorunları, çevrim içi derslerde ayrı sınıf yönetimi sorunları yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Alanyazın incelendiğinde araştırmanın bulgularını destekler biçimde Göktaş ve Sırakaya (2021)'nın yüz yüze ve uzaktan eğitimin yönetim açısından benzer tarafları olsa da yaşanılan sınıf yönetimi sorunların birbirinden farklı olduğunu belirttiği görülmüştür. Benzer şekilde Baloğlu ve Fırat (2022) da salgın dönemindeki uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimi karşılaştırdıkları çalışmada uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimdeki sorunların birbirinden farklı olduğunu belirtmişlerdir. Şengül ve Gerez Cantimer (2022) de araştırma sonuçlarımıza benzer şekilde her iki eğitim biçiminin de kendine özgü avantajları ve dezavantajları olduğunu ortaya koymuştur.

Buna rağmen bir kısım öğretmenler de yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların benzediği şeklinde cevap vermiştir. Bu durumu destekleyen çalışmaya alanyazında denk gelinmemiştir. Oranca düşük bir grup katılımcının da yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunlarının kısmen benzediği şeklinde cevap verdikleri belirlenmiştir. Bu durumu da destekleyen çalışmaya alanyazında denk gelinmemiştir.

Bire bir bu araştırma sorusunu araştırma sorusu olarak alan bir çalışmaya alanyazında denk gelinmemiştir. Bu açıdan bu araştırma alanyazındaki bir boşluğu doldurabileceği değerlendirilmektedir.

Elde edilen sonuçların ışığında yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların benzerlik durumunun; yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunların çoğunlukla birbirinden farklı olduğu, bazı noktalarda birbirine benzerlik gösterdiği ve çok nadir durumlarda ise kısmen benzediği şeklinde yorumlanmaktadır.

5.5. Öğretmenlerin Çevrim İçi Öğrenme Platformlarını Kullanma Becerilerini Nasıl Gördüklerine İlişkin Tartışma ve Yorum

Çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerileri iyi olmayan öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda sorunlar yaşayabileceği düşünülmektedir. Öğretmenlerin çevrim içi derslerde çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerinin iyi

olmasının sınıf yönetimi sorunlarını da azaltabileceğinden hareketle uzaktan eğitimin niteliğini yükselteceği değerlendirilmektedir. Araştırmada öğretmenlerin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerisi iyi olanlar ile bu becerisi iyi olmayanların oranı birbirine yakın çıkmıştır. Fakat görüşme yönteminin dezavantajlarından birisi olan "katılımcıların gerçek düşüncelerini tam olarak belirtmeme" durumundan kaynaklı öğretmenlerin oran olarak daha fazlasının *çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini iyi olmadığı* düşünülmektedir.

Araştırmada salgın döneminde acil bir şekilde uzaktan eğitime geçildiği için başta teknik sorunlar olmak üzere öğretmenlerin de tamamen uzaktan eğitim şeklinde bir eğitim verdikleri bir başka dönem yaşanmamıştır. Bu durum da öğretmenlerin hazırlıksız bir şekilde yakalanması sonucunu ortaya çıkarmıştır. Katılımcılar da bu durumu dile getirmişlerdir. Arslan ve Şumuer (2020) de yaptığı çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitim konusunda deneyimsizlik yaşadıklarını destekler şekilde bulgular elde etmiştir. Yılmaz vd., (2022) de uzaktan eğitime hazırlıksız yakalanma durumunu belirtmiştir. Benzer şekilde uzaktan eğitime hazırlıksız yakalanma durumu alanyazın incelendiğinde Durdu ve Coşkun (2023) ile Uzun ve Uzunöz (2022) çalışmalarında belirtmiştir. Öğretmenlerin daha önce uzaktan eğitim tecrübelerinin olmamasını Gerez-Cantimer ve Şengül (2021) de çalışmalarında belirtmiştir.

Deneyimsizlikten kaynaklı bu sorunları bir kısım öğretmen hızlıca çözüme kavuştururken bir kısım öğretmenlerin de sorunlarını çözemediği belirlenmiştir. Bu noktada bazı katılımcılar beraber çalıştıkları bazı meslektaşlarının hızlı bir şekilde uzaktan eğitime geçilmesi durumuna uyum sağlayamayıp emekliliklerini istediklerini söyledikleri belirlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre bu durum öğretmenlerin teknolojiyi kullanıp kullanamama durumların eğitim için çok önemli olduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Araştırmada oran olarak az sayıda öğretmen çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini zayıf olarak nitelerken oran olarak yarıdan fazla öğretmen diğer meslektaşlarının çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini zayıf olarak niteledikleri gözlemlenmiştir. Alanyazın incelendiğimde Türker ve Dündar (2020)'ın yaptıkları çalışmada öğretmenlerin uzaktan eğitim sistemlerini kullanabilme deneyimsizlikleri ile teknoloji okuryazarlık becerilerinin iyi olmaması üzerinde durmuşlardır. Benzer şekilde Duban vd. (2022) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin EBA sistemini kullanabilme deneyimsizlikleri ile teknoloji becerilerinin iyi olmaması sonuçlarını elde etmişlerdir. Gerez-Cantimer ve Şengül (2021) de çalışmasında

öğretmenlerin uzaktan eğitim araçları hakkında bilgi eksikliğinden bahsetmiştir.

Meslektaşlarının çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini zayıf olarak niteleyen öğretmenlere bunun nedeni sorulduğunda meslek yılı ve yaş olarak ileri olan öğretmenlerin bu sorunları yaşadıklarını belirttikleri gözlenmiştir. Alanyazında bunu destekler şekilde Araz vd. (2023) meslek yılı 1-5 arası olan öğretmenlerin teknolojiye yatkınlığının diğer öğretmenlere göre daha iyi olduğunu belirtmiştir. Buna rağmen, bu sebeplerden dolayı çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerileri zayıf olup bu konuda kendini geliştirmek adına yaşça kendinden küçük öğretmenlerden destek alan öğretmenlerin de olduğu gözlemlenmiştir. Bu şekilde destek isteyen öğretmenlerin oranının katılımcıların üçte biri civarında olduğu bulgularda görülmektedir. Elde edilen verilerden katılımcıların yarıya yakınının çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerinin zayıf olduğu, bu katılımcılarının da büyük oranının başka öğretmenlerden destek aldığı, çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerileri zayıf olanların yaş olarak ileri oldukları yorumlanmıştır.

Katılımcıların yaklaşık yarısının çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerinin iyi olduğunu belirttiği gözlemlemiştir. Oran olarak yarıya yakın katılımcının ise diğer öğretmenlerin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerinin iyi olduğunu ifade ettiği belirlenmiştir. Alanyazın incelendiğinde Can ve Gündüz (2021) ün çalışmasında da öğretmenlerin sınıf etkinlikleri ve sınıf yönetimi konusunda kendilerini yeterli gördüklerini belirtmiştir. Yine oran olarak yarıya yakın katılımcı ise pandeminin başlarında sorunlar yaşadığını, sonrasında ise bu sorunların azaldığını belirttiği gözlemlenmiştir. Oran olarak çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerileri konusunda sorun yaşayan öğretmenler ile genel olarak sorun yaşamayan öğretmenlerinin oranının benzer olmasının çevrim içi öğretimin genelinde sorun yaşamadım diyen öğretmenlerin hemen hemen hepsinin uzaktan eğitimin ilk zamanlarında sorunlar yaşadığı yorumlanmaktadır.

Araştırmada çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerileri iyi olan ve iyi olmayan öğretmenlerin oranının hemen hemen birbirine yakın olduğu değerlendirilmektedir. Salgının ilk döneminde uzaktan eğitime başlayan bütün öğretmenler çevrim içi öğrenme platformlarını kullanmakta sorunlar çektiğini belirtmişlerdir. Buna ek olarak zaman ilerledikçe bu sorunların azaldığını vurgulamışlardır. Sorunların azalma nedeninin ise zamanla öğretmenlerin uzaktan eğitime ve çevrim içi öğrenme platformlarına daha fazla uyum sağladıklarından olduğu yorumlanmaktadır.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonucu özetlenerek, ileri çalışmalar için önerilerde bulunulmuştur. Araştırma sonuçları araştırma soru başlıklarına göre ifade edilmiştir.

6.1. Öğretmenlerin Çevrim İçi Derslerde Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Elde Edilen Sonuçlar

1. Katılımcıların yarıdan fazlası çevrim içi derslerde internet bağlantısı sorunu yaşamıştır. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre bu sorunun ana nedeni ülke ve dünya olarak hızlı bir şekilde uzaktan eğitime geçilmesinden dolayı internet bant yoğunluğunun artmasından kaynaklanmaktadır.
2. Oran olarak yarıya yakın katılımcı donanım eksikliği sorunları yaşamıştır. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre yine bu sorunun ana nedeni de ülke ve dünya olarak hızlı bir şekilde uzaktan eğitime geçilmesidir. Aynı evden çevrim içi ders anında birden fazla kardeş ya da ebeveynleri de online olarak çalışan öğrenciler derse girecek donanım ile ilgili sorunlar yaşamışlardır.
3. Öğretmenlerin teknoloji okuryazarlığı konusunda sorunlar yaşadığı görülmüştür. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre bu durumun bir sonucu olarak EBA sistemini etkin kullanamama ve ZOOM platformunun İngilizce dilinde kullanılmasından da kaynaklı sorunlar yaşamışlardır.
4. Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları en önemli sorunlar sınıf yönetimiyle ilgili sorunlardır. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre sınıf yönetimi sorunlarının da en önemli nedenleri; canlı derslere katılım olmaması ve öğrencinin derste olup olmadığının bilinmemesidir.
5. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre salgın dönemindeki gibi kapanmaların olduğu bir dönem daha önce yaşanmadığından öğretmenler uzaktan eğitim konusunda deneyimsizlik yaşamışlardır.

6. Öğretmenler dönüt alamama, motivasyon eksikliği, canlı ders saatlerine uyulmaması ve dersi sabote eden öğrenci sorunlarını yaşamışlardır. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre bu sorunlar uzaktan eğitimin getirmiş olduğu dezavantajlı sonuçlardır.
7. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre katılımcılardan bazıları -az sayıda da olsa- çevrim içi derslerde sorun yaşamamıştır. Bu katılımcılar yüz yüze derslerdeki kadar yorulmadığını, yüz yüze derslerden daha etkili bir şekilde öğrencinin dikkatini çekecek şekilde canlı derslerini işlediğini belirtmiştir. Yine katılımcılar canlı ders anında öğrencilerin mikrofonunu kapatarak ders işlemenin dersin verimini arttırdığını belirtmişlerdir. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre bu sonuçlar da çevrim içi derslerin yüz yüze derslere göre daha avantajlı olduğunu belirten sonuçlardır.

6.2. Öğretmenlerin Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Elde Edilen Sonuçlar

1. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre katılımcıların çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlar ağırlıklı olarak sınıf yönetimi sorunları yaşadıkları sonucuna varılmıştır.
2. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre ders anında dış ortamdan canlı ders ortamına gelen sesler, gürültüler dikkat dağınıklığına sebep olarak çevrim içi dersin verimini düşürdüğü sonucuna varılmıştır.
3. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre katılımcılar canlı ders anında uzaktan eğitimin yüz yüze etkileşim içerisinde olmamasından kaynaklı otorite sorunları yaşadıkları sonucuna varılmıştır.
4. Öğrenciler canlı ders anında yine uzaktan eğitimin dezavantajlı bir durumu olan dikkat dağınıklığı sorununun bir sonucu olarak çevrim içi ders platformundaki sohbet uygulamalarından sohbet etmişlerdir. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre; bu durum hem kendilerinin derse katılımını engellemiş hem de sohbet için yazdıklarını diğer öğrencilerin de okumasından dolayı onların da dikkatini dağıttığı sonucuna varılmıştır.
5. Geleneksel eğitimde öğretmen ilk kez dersine girdiği öğrenci grubuyla tanışır,

zamanla kişiliklerini, sosyal özelliklerini ve isimlerini öğrenir. Fakat uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler ilk kez karşılaştıkları öğrencileri tanıyamamışlardır. Şüphesiz bu uzaktan eğitimin getirdiği sorunlardan birisidir. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre öğrenciyi tanımama sorununun kaynağı öğrencinin kendi kamerasını açmamasın nedeniyle öğretmenin öğrencisini görememesi ve mikrofondan konuşmaya çekinmesi olduğu sonucuna varılmıştır.

6.3. Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Genel Sorunlara İlişkin Elde Edilen Sonuçlar

1. Sınıf yönetimi açısından yüz yüze eğitimdeki önemli sorunlardan birisi kurallara uymama sorunudur. Çalışmamızda bu sorunu fazlaca yaşayan öğretmen grubu okul öncesi ve sınıf öğretmenleridir. Yönerge almama sorununu dile getiren bu öğretmen grubunun ilk kez okulla tanışan öğrencilere eğitim veren öğretmen grubu olduğu görülmüştür. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre okulla tanışmaları uzaktan eğitim ile olan bu öğrencilerin öğretmenlerinin kurallarına uymama sorunları yaşadıkları sonucuna erişilmiştir.
2. Yüz yüze eğitimdeki sınıf yönetimi açısından önemli sorunlardan bir diğeri ise sınıf mevcutlarının kalabalık olmasından kaynaklanmaktadır. Kalabalık mevcutlu sınıflar yüz yüze eğitimin kalitesini ve verimini düşürmektedir. Sınıf yönetimiyle ilgili yaşanılan birçok sorunun kaynağını kalabalık sınıf ortamları oluşturmaktadır. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre; gürültü, dikkat dağınıklığı ve motivasyon gibi sorunların kaynağının, sınıfların kalabalık olmasından dolayı olduğu sonucuna erişilmiştir.
3. Ders ortamında oluşan gürültü sorunu başta öğretmen olmak üzere diğer öğrencileri de etkilemektedir. Bu sorunun bir sonucu olarak da hem öğretmenin hem de sınıftaki öğrencilerin motivasyonları da düşmektedir. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre; sonuç olarak sınıf mevcudunun kalabalık olması, gürültü, motivasyon, dikkat dağınıklığı gibi sorunlar birbirinden beslendiği sonucuna erişilmiştir.
4. Sınıf yönetimi açısından yüz yüze eğitimdeki önemli sorunlardan bir diğeri

de hazır bulunuşluk sorunudur. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre pandemiden önceki dönemde de bir sorun olan hazır bulunuşluk sorunu salgın döneminde yaşanılan öğrenme kayıpları ve öğrenme eksiklikleri ile daha büyük bir sorun haline geldiği sonucuna erişilmiştir.

5. Öğretmenlerin yüz yüze derslerde yaşadığı sorunlardan birisi de öğrencilerin motivasyon sorunudur. Bu sorunun birçok nedeni olabileceği gibi ders anındaki sınıf ikliminden kaynaklı da olabilir. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre; örneğin kalabalık bir sınıf, dikkat dağıtan bir öğrenci ve sınıf ortamındaki gürültüden kaynaklı dersi dinlemek isteyen öğrenciler dahi motivasyon sorunları yaşadıkları sonucuna erişilmiştir.

6.4. Öğretmenlerin Yüz Yüze Derslerde ve Çevrim İçi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşadıkları Sorunların Benzerliğine İlişkin Elde Edilen Sonuçlar

1. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre öğretmenlerin yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunlar incelendiğinde elde edilen sonuç bu sorunların ağırlıklı olarak benzemediği sonucuna varılmıştır. Katılımcılar her iki öğretim metodunun da kendine özgü sorunları olduğunu belirtmiştir. Örneğin yüz yüze derslerde gürültü sorunu bir sınıf yönetimi sorunu iken çevrim içi derslerde mikrofonu kapatma özelliği sayesinde bu sorun çözülmüştür.
2. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre;bir kısım katılımcı da bu sorunların benzediğini söylemiştir. Benzeyen sorunlardan birine örnek olarak dikkat dağınıklığına sebep olan öğrenci yüz yüze eğitimde de aynı uzaktan eğitimde de aynı öğrenci olduğu belirtilmiştir. Bir diğeri yüz yüze derslerde öğrenci fiziki olarak orda olsa da o anda başka durumları düşünmesi ve derse dikkatini vermemesi sorunu ile çevrim içi derslerde öğrencinin gerçekten orada olup olmadığını bilememek, orda olsa dahi dikkatini derse yoğunlaştırmamasıdır. Başarısız öğrencinin uzaktan eğitimde de yüz yüze eğitimde de aynı olması gibi sorunların birbirine benzediği sonucuna varılmıştır.
3. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre; öğretmenlerin

yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunlar incelendiğinde elde edilen bir diğer sonuç bu sorunların kısmen benzediği sonucuna varılmıştır. Öğretmenin çevrim içi ders anında mikrofonu kapatması bir çözüm olabileceği gibi bazı durumlarda da tamamen sessiz bir ortam da eğitimin verimini olumsuz etkilemektedir. Zaten salgın döneminde evlere kapanarak sosyal ortamlardan uzaklaşan, akranlarıyla iletişim kuramayan öğrencilerin ders ortamında da seslerinin kapatması bazı durumlarda sorun oluşturmaktadır. Bu düşüncede olan bir öğretmenin öğrencilerinin mikrofon seslerini kapatmadığı bir ortamda sadece sesli bir şekilde etkileşimli olduğu bir bir ders anında gürültü olması sorunu aslında yüz yüze eğitimdeki gürültü olması sorunu ile kısmen de olsa benzediği sonucuna varılmıştır.

6.5. Öğretmenlerin Çevrim İçi Öğrenme Platformlarını Kullanma Becerilerini Nasıl Gördüklerine İlişkin Elde Edilen Sonuçlar

1. Öğretmenlerden çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerileri iyi olanlar kadar iyi olmayanlar da vardır. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre; oran olarak bu iki grup birbirine oldukça yakın olduğu sonucuna varılmıştır.
2. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre kendisinin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerinin iyi olduğunu söyleyenlerin oranı tüm katılımcıların yarıya yakınıdır. Bunu söyleyen katılımcıların ağırlıklı olarak mesleklerinin ilk on beş yılında oldukları için teknolojiye daha hâkim olduklarından bu tarz sorunlar yaşamadıkları sonucuna varılmıştır.
3. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre kendisinin çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerinin iyi olmadığını söyleyenlerin oranı oldukça düşük olduğu sonucuna varılmıştır.
4. Katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre; oranca yarıya yakın katılımcı pandeminin başındaki dönemde çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerinin iyi olmadığını fakat ilerleyen dönemlerde bu tarz sorunlar yaşadıklarında çevrelerinden (kendi çocukları,

diğer öğretmen arkadaşları ya da internet ortamı) aldıkları destek ile yaşadıkları sorunları azalttıkları sonucuna varılmıştır.

6.6. Öneriler

Bu çalışmanın sınırlılıkları açısından ileride yapılacak çalışmalar için öneriler ve elde edilen bulgulardan hareketle çevrim içi eğitimde sınıf yönetimi sorunlarına ilişkin öneriler olarak iki başlıkta sunulmuştur.

6.6.1. Çevrim İçi Eğitimdeki Sınıf Yönetimi Sorunlarına İlişkin Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda çevrim içi eğitimde:

1. Devlet ve sivil toplum örgütleri desteği ile uzaktan eğitimdeki donanım eksikliklerini tamamlamak üzere öğretmenlere ve öğrencilere tablet veya bilgisayar desteği verilmesi,
2. Özellikle sayısal derslerde olmak üzere öğretmenlere grafik tablet desteği verilmesi,
3. Uzaktan eğitimin verimini etkileyen önemli unsurlardan internet, alt yapı ve bağlantı sorunlarının düzeltilmesi, sınırsız internet hizmetinin sunulması,
4. Öğretmenlere ve okul yöneticilerine uzaktan eğitim ile ilgili hizmet içi eğitimler verilmesinin planlaması, uygulanması, eğitimlerin dinamik bir yapıda sürekli güncel tutulması ve sonuçlarının takip edilmesi,
5. EBA sisteminin içine canlı derslerin de yapılabileceği ZOOM benzeri bir altyapı entegre edilerek canlı derslerin direkt EBA platformundan yapılması, öğretmen ve öğrencinin dışında başka kişilerin girmesini, dersi sabote etmesini, farklı isimlerle derse girilmesini engelleyecek güvenlik önlemlerinin alınması, öğretmenin kontrolünde olacak şekilde öğrencilerin kendi aralarında sohbetini engelleyecek önlemlerin alınması, ders anında gelen dış sesleri tespit edecek ve ilgili sesin geldiği öğrencinin sesini kapatacak şekilde önlemlerin alınması ve ders anında uygunsuz bir görüntü ya da uygunsuz bir söz söylendiğinde bu durumları oluşturan kişinin tespit edilerek gerekli disiplin yaptırımlarının uygulanması,
6. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde teknoloji ve uzaktan eğitim ile ilgili sorunlarına mentörlük yapabilecek teknoloji danışmanlarının yetiştirilmesi,

7. EBA platformunun daha etkili ve verimli kullanılması için gerekli önlemler alınması ve EBA ile ilgili uzaktan ya da yüz yüze eğitimler planlanması ve uygulanması,
8. Ülkemizdeki salgın sürecinde MEB'in kullanmasını tavsiye ettiği ve ağırlıklı olarak birçok öğretmenin de tercih ettiği ZOOM platformu ile ilgili uzaktan ya da yüz yüze eğitimler planlanması ve uygulanması,
9. Salgın sürecinde öğretmenlerde eksikliği hissedilen teknoloji okuryazarlığı noktasında öğretmenlere ve okul yöneticilerine teknoloji okuryazarlığı konusunda uzaktan ya da yüz yüze eğitimler planlanması ve uygulanması,
10. Özellikle okulla ya da üst öğrenim seviyesi ile ilk kez ders işleyecek öğretmenlere öğrencileri tanımaları ve kendilerini de tanıtmalarına faydalı olacak belirlenecek ısınma etkinlikleri ile ilgili uzaktan ya da yüz yüze eğitimler planlanması ve uygulanması,
11. Öğretmenlerin çevrim içi ders deneyimsizliğini yenebilmeleri için il/ilçe/zümre bazında gruplar oluşturularak ilgili alandaki donanımlı ve lisansüstü eğitim almış formatörler eşliğinde canlı ders simülasyonlarının yapılması,
12. Salgın süreci gibi bir süreç yaşanması durumunda başta öğretmenlerin olmak üzere öğrenciler için motivasyon yükseltici eğlenceli etkinlikler, dersler ve eğitimler planlanması,

hususlarına dikkat edilmesi ve bu hususların uygulanması önerilmektedir.

6.6.2. İleride Yapılacak Çalışmalar ve Sonuçlar Açısından Öneriler

İleride yapılacak olan araştırmalarda:

1. Farklı iller ve daha farklı sosyo-ekonomik seviyedeki okulları da içeren katılımcılarla çalışmanın tekrarlanması,
2. Çalışmanın öğrenim kademeleri temel alınarak okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lisede çalışan katılımcılar ile ayrı ayrı yapılması,
3. Pilot çalışma ile araştırmadaki önerilerde sunulan hususlara dikkat edilerek belirli bir dönem uzaktan eğitim faaliyeti planlayarak bu eğitim faaliyeti sonunda katılımcılara bu çalışma tekrar uygulanarak sonuçlarının

karşılaştırılması,

önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Açıkgöz, K.Ü. (2000). *Etkili öğrenme ve öğretme*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.

Adeyemo, S. A. (2012). The relationship between effective classroom management and students' academic achievement. *European Journal of Educational Studies, 4*(3), 367- 381.

Ağaoğlu, E. (2002). Sınıf yönetimi ile ilgili genel olgular. Z. Kaya (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 1- 14). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Ağır, F. (2007). Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi. Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

Akbaşlı, S. (2010). Öğrenme ve öğretme sürecinin yönetimi. C. Gülşen (Ed.), *Kuram ve uygulamada sınıf yönetimi* içinde (ss. 61-100). Ankara: Anı Yayıncılık.

Akcan, E. (2018). Sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan ve olmayan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışlarının karşılaştırılması. Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Akkaş Ergün, T. (2021). Öğretmenlerin empati yeterlikleri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişki (Hendek örneği). Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Aküzüm, C. ve Özdemir Gültekin, S. (2017). Sınıf öğretmenlerinin iletişim becerileri ile sınıf yönetimi becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi, 6*(12), 88-107

Albayrak, H. (2023). Sınıf öğretmenlerinin sanal sınıf ortamına yönelik tutumları: ölçek geliştirme çalışması. Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul.

Albayrak, İ. (2017). Uzaktan eğitim sistemi, uzaktan eğitim sisteminde sanal sınıf ortamı ve sanal sınıf ortamında sınıf yönetimi. Yüksek lisans projesi, Trakya üniversitesi, Edirne.

Altınkurt, Y. (2008). Öğrenci devamsızlıklarının nedenleri ve devamsızlığın akademik başarıya olan etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20,* 129-142.

Araz, Ü., Aldemir, S., Tunç, B., ve Çam, U. (2023). Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile sanal sınıf yönetimi yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ulusal Eğitim Dergisi, 3*(1), 75-91.

Arık, S. , Karakaya, F. , Çimen, O. ve Yılmaz, M. (2021). COVID-19 pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim hakkında ortaöğretim öğrencilerinin görüşlerinin belirlenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *41*(2) ,631-659.

Arora, A. K. ve Srinivasan, R. (2020). Impact of pandemic COVID-19 on the teaching learning process: A study of higher education teachers. *Prabandhan: Indian Journal of Management, 13*(4), 43-56.

Arslan, A. P., Polat, S., ve Bulut, İ. (2021). Sanal sınıflarda sınıf yönetimi sorunları ve çözüm önerileri. *Eğitim Yönetimi ve Politikaları Dergisi, 2*(2), 39-54.

Arslan, Y., ve Şumuer, E. (2020). COVID-19 döneminde sanal sınıflarda öğretmenlerin karşılaştıkları sınıf yönetimi sorunları. *Milli Eğitim Dergisi, 49*(1), 201-230.

Aslan, S., ve Güner, T. (2022). Fen bilimleri öğretmenlerinin çevrim içi öğrenme (senkron) ortamları ile ilgili deneyimlerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi, 11*(1), 398-421.

Asmara, R. (2020). Teaching English in a virtual classroom using WhatsApp during COVID-19 pandemic. *Language and Education Journal, 5*(1), 16-27.

Atabay, M., Güllüoğlu, K., ve Şimşek, M. (2023). Sınıf yönetimi süreçlerinin sanal sınıf ortamlarına yansımaları. *International Journal of Computers in Education, 6*(1), 1-18.

Atmaca, P. (2022). Öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri, bilişsel esneklikleri ve motivasyonları arasındaki ilişki. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum

Avcı, F. ve Akdeniz, E. C. (2021). Koronavirüs (COVID-19) salgını ve uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar konusunda öğretmenlerin değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, *3*(4), 117-154.

Aydın, A. (2015). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi

Aytekin, H. (2006). Çağdaş sınıf yönetimi yaklaşımında ideal öğretmen modeli. L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 93-104). Ankara: Nobel.

Babaoğlan, E. (2011). Sınıf Öğretmenlerinin kullandığı sınıf yönetim modelleri. *Education Sciences, 6*(2), 1635-1650.

Balaman, F., ve Tiryaki, S. H. (2021). Coronavirüs (COVID-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 10*(1), 52-84.

Baloğlu, E., ve Fırat, M. (2022). İlkokul öğretmenleri COVID-19 pandemi deneyimlerine dayalı olarak uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimi nasıl karşılaştırıyorlar?. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 8*(2), 1-35.

Balyer, A. (2018). *Sınıf yönetimi.* İstanbul: Efe Akademi Yayınları.

Başar, H. (2014). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık

Başaran, İ. E. (2005). *Eğitim psikolojisi, gelişim, öğrenme ve ortamı.* Ankara: Nobel Yayınları.

Bigné, E., Badenes, A., Ruiz, C. ve Andreu, L. (2018). Virtual classroom: Teacher skills to promote student engagement. *Journal of Manegement and Business Education, 1* (2), 87-105.

Bower, M. (2006). Virtual classroom pedagogy. Proceedings of the 37th SIGCSE Technical Symposium on Computer Science Education-SIGCSE 'de sunulan bildiri. Houston, Texas.

Branon, R. F., ve Essex, C. (2001). Synchronous and asynchronous communication tools in distance education. *TechTrends*, *45*(1), 36-42.

Bulunuz, M., ve Güner, F. (2017). Öğretmen görüşlerine göre okulda gürültü düzeyinin değerlendirilmesi: Fransa ve Türkiye örneği. *Turkish Studies (Elektronik), 12*(35), 69-87.

Bulut, İ., ve Polat, S. (2022). Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim derslerinde yaşadıkları stres: stresin nedenleri ve stresle başa çıkma yöntemleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22*(1), 410-435.

Burke, J.,ve Dempsey, M. (2020). *Covid-19 Practice in primaryschools in Ireland report*. Ireland: National University of Ireland Maynooth.

Bülbül, T. (2020). Sanal sınıfların yönetimi. *Rumeli Köprüsü COVID-19 Özel Sayısı-2,* 18-25.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2021). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri.* Ankara: Pegem Akademi.

Can ve Baksi, O. (2014). Öğrencilerin sınıf içi tutum ve davranışlarının öğretmenlerin sınıf yönetimi başarısına etkisi. *Asya Öğretim Dergisi, 2*(1), 86-101.

Can ve Gündüz, Y. (2021). Öğretmenlerin sanal sınıf yönetimi yeterlikleri. Manisa *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19*(3), 49-68.

Can, E. (2020). Sanal sınıf yönetimi: İlkeler, uygulamalar ve öneriler. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 6*(4), 251-295

Can, E. ve Arslan, B. (2018). Öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterliklerine ilişkin öğrenci görüşleri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 10*(18), 195-219.

Celep, C. (2008). *Sınıf yönetiminde kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Celep, C., ve Bülbül, T. (2003). Öğretmenlerin okul dışına kendini adama odakları. *Eğitim ve Bilim, 28*(127), 37-44.

Cemaloğlu, N., ve Kayabaşi, Y. (2007). Öğretmenlerin tükenmişlik düzeyi ile sınıf yönetiminde kullandıkları disiplin modelleri arasındaki ilişki. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27*(2), 123-155.

Ceylan, G. (2008). Öğretmen-Öğrenci Etkileşiminin Sınıf Atmosferine Etkisi (Aksaray ili örneği). Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Civelek, P., ve Uyanık, G. (2020). Okul öncesi eğitimde 'Okul Dışarıda Günü'etkinliklerinin incelenmesi: COVID-19 pandemisinin etkisi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi, 3*(2), 116-134.

Clark, J. T. (2020). Distance education. In *Clinical engineering handbook* (pp. 410-415). Academic Press.

Creswell, J. W., ve Miller, D. L. (2000). Determining validity in qualitative inquiry. *Theory into Practice*, *39*(3), 124-130.

Çağlar, Ç. (2009). *Sınıf yönetimini etkileyen etmenler.,* M. Çelikten (Ed.). Yapılandırmacı yaklaşıma göre sınıf yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık.

Çalık, T. (2012). Sınıf yönetimi. L. Küçükahmet, (Ed.), *Sınıf yönetimi ile ilgili temel kavramlar* içinde (ss. 2-11). Ankara: Pegem Akademi

Çandar, H., ve Şahin, A. E. (2013). Yapılandırmacı yaklaşımın sınıf yönetimine etkilerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 44*(44), 109-119.

Çaykuş, E. T., ve Çaykuş, T. M. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde çocukların psikolojik dayanıklılığını güçlendirme yolları: ailelere, öğretmenlere ve ruh sağlığı uzmanlarına öneriler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 7*(5), 95-113.

Çelik, H. C., ve Bindak, R. (2005). Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin matematiğe yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi, 13*(2), 427-436.

Çelik, V. (2012). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Çetin, F. (2009). Eğitim fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının sınıf yönetimi

ile ilgili davranışlarının incelenmesi. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Çiçek, İ., Tanhan, A., ve Tanrıverdi, S. (2020). COVID-19 ve eğitim. *Milli Eğitim Dergisi, 49*(1), 1091-1104.

Çilek, A., Uçan, A. ve Ermiş, M. (2021). Pandemi sürecinde sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *TURAN: Stratejik Araştırmalar Merkezi, 13*(49), 308-323.

Çoruhlu, T. Ş. ve Uzun, A. (2021). Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları problemlerin tespit edilmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10*(2), 61-79.

Çukadar, S., ve Çelik, S. (2003). İnternete dayalı uzaktan öğretim ve üniversite kütüphaneleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi, 4*(1), 31-42.

Debbag, M., ve Fidan, M. (2022). Examining pre-service teachers' perceptions about virtual classrooms in online learning. *International Review of Research in Open and Distributed Learning, 23*(3), 171-190.

Demir Okatan, S. (2010). Fen bilgisi eğitiminde modellendirme ve somutlaştırmanın öğrenci başarısına etkisi. Yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kars.

Demir, E. ve Şen, H. Ş. (2009). Cumhuriyet dönemi meslekî ve teknik eğitim reformları. *Ege Eğitim Dergisi, 10* (2), 39-59.

Demir, F., ve Özdaş, F. (2020). Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, *49*(1), 273-292.

Demirtaş, H. (2009). *Sınıf Yönetiminin Temelleri*., H. Kıran (Ed.), Etkili sınıf yönetimi. Ankara: Anı Yayıncılık.

Dinçer, S. (2018). *Akademik yazım ve araştırmacılara öneriler.* Ankara: Pegem Akademi.

Dinçer, S. (2021a). Bilgi ve iletişim teknolojileri okur-yazarlığı ve eğitimde teknoloji entegrasyonu. Ü. Ormancı ve S. Çepni (Eds.), *Kuramdan uygulamaya 21. yüzyıl becerileri ve öğretimi* içinde (ss. 111-120). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Dinçer, S. (2021b). Öğretimde teknoloji entegrasyonu ve pandemi süreci. L. Doğan ve G. Ilgaz (Eds.), *Covid-19 pandemisi ve eğitim* içinde (ss. 125-134). Edirne: Trakya Üniversitesi Yayınları.

Dinçer, S., ve Çengel-Schoville, M. (2022). Curriculum content proposal for ıntegration of technology in education. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, *12*(2), 399-412.

Dinçer, S., ve Yeşilpınar-Uyar, M. (2016). E-Öğrenme sistemlerinin kullanımı sürecinde

karşılaşılan sınıf yönetimi ile ilişkili sorunlar ve çözüm önerileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 21*(4), 453-470.

Dönmez, B. (2005). Sosyal bir sistem olarak sınıf ve sınıfın iklimi. M. Şişman, S. Turan, (Eds.), *Sınıf yönetimi* içinde (54-76), Ankara.: Pegem A Yayınları.

Duban, N. Y., Dal Çalışıcı, İ., Sevilmiş, S. B., ve Akbabaoğlu, Z. (2022). Sınıf öğretmenlerinin COVID-19 pandemisi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Demokrasi Platformu, 11*(36), 160-195.

Durdu, A., ve Coşkun, Y. (2023). COVID-19 Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitimde Öğretmen Olmak: Sınıf öğretmenlerinin algılarının incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11*(1), 15-36.

Elcil, Ş., ve Şahiner, D. S. (2014). Uzaktan eğitimde iletişimsel engeller. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 6*(1), 21-33.

Emmer, E.T. ve Stough, L.M. (2001). Classroom management: a critical part of educational psychology, with ımplications for teacher education. *Educational Psychologist, 36*(2), 103-112.

Erbil, D. G., Demir, E., ve Erbil, B. A. (2021). Pandemi sürecinde uzaktan eğitime yönelik sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies-Educational Sciences, 16*(3), 1473-1493.

Ercoşkun, H. M. (2011). Etkili sınıf yönetimi oluşturmada sınıf öğretmenlerinin yeni rollerinin incelenmesi. Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi. Erzurum.

Erden, M. (2008). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.

Erdoğan, İ. (2010). *Sınıf yönetimi ders, konferans, panel ve seminer etkinliklerinde başarının yolları.* İstanbul: Alfa Yayınları.

Erdur-Baker, Ö. (2005). Sağlıklı okul ve başarı. A. Altun ve S. Olkun (Eds.), *Güncel gelişmeler ışığında ilköğretim: matematik – fen – teknoloji –yönetim* içinde (ss. 208-224). Ankara: Anı Yayıncılık.

Ergüney, M. (2015). Uzaktan eğitimin geleceği: MOOC (massive open online course). *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 4*(4), 15-22.

Erkoca, M. C. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ilgisi – bir çalışma. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 7*(1), 148-163.

Ertürk, S. (1975). *Eğitimde program geliştirme.* Ankara: Yelkentepe Yay.

Geç, H. E. (2020). Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlere uygulanan erken çocukluk döneminde özel eğitim programının etkililiği. Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi. Edirne.

Gerez-Cantimer, G. ve Şengül, S. (2021). Öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında matematik öğretmen adaylarının zihinlerinde algıladıkları öğretmen profillerini gerçekleştirebilme düzeylerinin incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi, 11*(2), 783-801.

Gezen, M. O., ve Efendioğlu, A. (2021). Sınıf öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı televizyon kanalı (EBA TV) üzerinden yapılan uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7*(3), 776-791.

Göktaş, E., ve Sırakaya, D. (2021). *Uzaktan eğitim ve sınıf yönetimi*. Paper presented at the 19th International Primary Teacher Education Symposium (IPTES 2021) virtual conference. Retrieved May 16, 2022, from https://epale.ec.europa.eu/tr/content/19th-international-primary-teacher-education-symposium-iptes-2021

Gözcü - Yaprak, G. (2019). Okul öncesi öğretmenleri ve öğretmen adaylarının sınıf yönetimi tutum ve inançları ile empati eğilim düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Gümüş, S. (2007). Çevrimiçi işbirliği ekiplerinde öğrenenlerin sorun çözerek öğrenmeyle ilgili tutum ve görüşleri. Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Gündoğdu, K. (2007). Öğrenme ve öğretme süreci. Z. Cafoğlu (Ed.), *Sınıf yönetimi yeni gelişmeler doğrultusunda* içinde (ss. 163-212). Ankara: Grafiker Yayıncılık.

Güneş, F. (2007*). Yapılandırıcı yaklaşımla sınıf yönetimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Güremen, L. (2012). Amasya kentinde ilköğretim okullarında iç ve dış çevre gürültü koşullarının değerlendirilmesi. *Engineering Sciences, 7*(2), 415-435.

Güven, S. (2012). İlköğretimde sınıf yönetiminin etkililiği. Doktora tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Güven, S., ve Karslı, M. D. (2014). Sınıf yönetiminin etkililiğini etkileyen faktörlere ilişkin okul müdürlerinin görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 23*, 1-24.

Hancock, R.D. ve Algozzine, B. (2006). *Doing case study research*. New York: Teachers College Press.

Harper, K. C., Chen, K., ve Yen, D. C. (2004). Distance learning, virtual classrooms, and teaching pedagogy in the Internet environment. *Technology in Society*, *26*(4), 585-598.

Hebebci, M. T., Bertiz, Y., ve Alan, S. (2020). Investigation of views of students and teachers on distance education practices during the Coronavirus (COVID-19) Pandemic. *International Journal of Technology in Education and Science*, 4(4), 267-282.

Hill-Berry, N. P. (2019). Expanding leadership capacity toward social justice. *Research in Educational Administration and Leadership, 4*(3), 720-742.

İbicioğlu, H., ve Antalyalı, U. Ö. L. (2005). Uzaktan eğitimin başarısında imkân algı motivasyon ve etkileşim faktörlerinin etkileri: Karşılaştırmalı bir uygulama. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *14*(2), 325-338.

İlgar, L. (2007). İlköğretim öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri üzerine bir araştırma, Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

İşman A. (2005) *Mektuptan önceki dönem. Uzaktan eğitim.* Ankara: Pegem Yayıncılık.

Kaçan, A., ve Gelen, İ. (2020). Türkiye'deki uzaktan eğitim programlarına bir bakış. *Uluslararası Eğitim Bilim Ve Teknoloji Dergisi*, *6*(1), 1-21.

Kaplan, Z. (2018). Okul öncesi öğretmenleri sınıf yönetimi becerileri ölçeğinin geliştirilmesi ve öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Kapusuzoğlu, Ş. (2006). Sınıf içi ve sınıf dışı öğrenci davranışlarını etkileyen faktörler. M. Yalçınkaya ve İ. Günbayı (Eds.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 155-182). İstanbul: Lisans Yayıncılık.

Karakaya, F., Bulut, A. E., ve Yılmaz, M. (2020). Fen lisesi öğretmenlerinin TEOG ve LGS sistemlerine yönelik görüşleri. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi, 5*(1), 116-126.

Karip, E. (2017). *Sınıf yönetimi.* Ankara: Pegem Akademi.

Karip, E. (2020). *COVID-19: Okulların kapatılması ve sonrası*. TEDMEM. https://tedmem.org/yazilar-detay/COVID-19-okullarin-kapatilmasi-ve-sonrasi Erişim tarihi: 18.10.2024.

Kaya Z. ve Önder H. (2002). İnternet yoluyla öğretimde ergonomi, *The Turkish Online Journal of Educational Technology, 1*(1), 48-54.

Kaya, S. (2011). Sanal sınıf yönetiminde görev alacak öğretim elemanlarının eğitim gereksinimlerinin belirlenmesi. Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Pegem.

Kaya, Z. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi.

Kendirci, M. (2019). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerileri ile motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.

Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi, 21*, 73-94.

Kızıltaş, Y. ve Çetinkaya Özdemir, E. (2021). Sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecine yönelik görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 20*(80), 1896-1914.

Kiseleva, M. ve Pogosian, V. (2021). *Virtual class management*. Paper presented at the SHS Web Conferences virtual conference. Retrieved May 16, 2002, from https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/abs/2021/08/shsconf_teduvis2020_01023/shsconf_teduvis2020_01023.html

Kocayiğit, A. ve Uşun, S. (2020). Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları (Burdur ili örneği). *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 8*(23), 285-299.

Kolcu, S. ve Balcı, A. (2021). Salgın döneminde uzaktan türkçe öğretimi: öğretmen görüşleri kapsamında bir değerlendirme. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmetbey Eğitim Araştırmaları Dergisi, 3*(Özel Sayısı 1), 55-65.

Korkmaz, A (2009). Sınıf organizasyonu. L. Küçükahmet, (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 277-294). Ankara: Pegem

Kunter, M., Baumert, J. ve Köller, O. (2007). Effective classroom management and the development of subject-related interes. *Learning and Instruction, 17*(5), 494-509.

Kuşaksız, H., Şavklıyıldız, M., ve Turan, D. (2022). Köy okullarında görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim döneminde karşılaştıkları sorunların incelenmesi. *Kamu Yönetimi ve Teknoloji Dergisi, 4*(1), 78-98.

Lassoued, Z., Alhendawi, M., ve Bashitialshaaer, R. (2020). An exploratory study of the obstacles for achieving quality in distance learning during the COVID-19 pandemic. *Education sciences, 10*(9), 232.

Lathifah, Z.K., Helmanto, F. ve Maryani, N. (2020). The practice of effective classroom management in COVID-19 time. *International Journal of Advanced Science and Technology, 29* (7), 3263-3271.

Lau, J., Yang, B. ve Dasgupta, R. (2020). Will the coronavirus make online education go viral. Times Higher Education,

https://www.timeshighereducation.com/features/will-coronavirusmake-online-education-go-viral, Erişim Tarihi: 03.11.2023.

Lemlech, J.K. (1988). *Classroom management*. New York: Longman Inc.

Lohmann, M.J., Randolph, K.M. ve Oh, J.H. (2021). Classroom management strategies for hyfex instruction: Setting students up for success in the hybrid environment. *Early Childhood Education Journal, 49*(5), 807-814.

Lu, C. ve Miller, L. (2002). Instructional technology competencies perceived as needed by vocational teachers in Ohio and Taiwan. *Journal of Vocational Education Research, 27*(3), 319–329.

Martin, F., ve Parker, M.A. (2014). Use of synchronous virtual classrooms: Why, Who, and How? MERLOT *Journal of Online Learning and Teaching, 10*(2), 192-210.

Martin, J. (2019). Building relationships and increasing engagement in the virtual classroom: Practical tools for the online instructor. *Journal of Educators Online, 16*(1), 1-8.

MEB. (2005). *İlköğretim 1-5. sınıf programları tanıtım el kitabı*. Ankara: MEB, Talim Ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.

Metlilo, E. (2017). Öğretmen ve veli görüşlerine göre ailelerin eğitime katılımı-Kosova örneği. Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.

Mohan, G., McCoy, S., Carroll, E., Mihut, G., Lyons, S. ve Domhnaill, C. M. (2020). *Learning for all? Second-level education in Ireland during COVID-19*. (Tech. Rep. No. 92). ESRI Survey and Statistical Report Series.

Mulenga, E. M., ve Marbán, J. M. (2020). Is COVID-19 the gateway for digital learning in mathematics education?. *Contemporary Educational Technology, 12*(2), ep269.

Mustafa, N. (2020). Impact of the 2019–20 coronavirus pandemic on education. *International Journal of Health Preferences Research, 4*(1), 25-30.

Ngai, E. W., Heung, V. C., Wong, Y. H., ve Chan, F. K. (2007). Consumer complaint behaviour of Asians and non-Asians about hotel services: An empirical analysis. *European Journal of Marketing, 41*(11/12), 1375-1391.

Ocak, I., Islak, F. G., ve Ocak, G. (2015). İlkokul 4. sınıf fen bilimleri dersinde kavram karikatürü kullanımının akademik başarıya etkisi [Özel sayı]. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 119-132.

Ocakcı, E. (2017). Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi yeterlilikleri ve sınıf yönetimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum

Odabaş, H. (2004). *İnternet tabanlı uzaktan öğrenim modelinin bilgi hizmetlerine yönelik yüksek öğretim programlarında kullanımı*, Çalışma Kütüphaneciliğin Destanı Uluslararası Sempozyumunda sunulmuş bildiri. Özü http://eprints.rclis.org/8225/ Erişim tarihi: 19.09.2022

Omachi, D. (2021). *Learners perception on interactive instructional media in open and distance learning*, Unpublished doctoral dissertation, The University of America, California.

Otrar, M. (2005). Öğrencilerin davranışlarını etkileyen sosyal ve psikolojik etkenler. M. Gürsel (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 297-319). Konya: Eğitim Kitabevi.

Özarslan, Y. (2008) *Uzaktan eğitim uygulamaları için açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri*. Çalışma XIII. Türkiye'de İnternet Konferansında sunulmuş bildiri. Özü https://inet-tr.org.tr/inetconf13/kitap/ozarslan_inet08.pdf Erişim tarihi: 19.09.2022

Özden, Y. (2003). Sınıf içinde öğrenme öğretme ortamının düzenlenmesi. E. Karip (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 36-69)). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Özder, E. (2019). Sınıf yönetimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yönetici ve öğretmen görüşlerine dayalı olarak incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize.

Özel, A. ve Bayındır, N. (2008). *Yapılandırmacı anlayışa göre sınıf yönetimi.* Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Özen, Y. ve Gülaçtı, F. (2006). *İlköğretimde sınıf yönetimi*, Ankara: Burgaz yayınları.

Özer, M. (2020). Türkiye'de COVID-19 salgını sürecinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından atılan politika adımları. *Kastamonu Education Journal, 28*(3), 1124-1129.

Özer, S. (2014). Erzurum kent parklarındaki gürültü kirliğinin belirlenmesi: aziziye parkı örneğinde. *Adnan Menderes Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 11*(2), 7-11.

Özkaynak, G. (2022). Matematik öğretmenlerinin uzaktan eğitim dönemindeki sanal sınıf yönetim biçimleri üzerine bir fenomenolojik çalışma. Yüksek lisans tezi. Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

Paker, T. (2015). Durum çalışması. F.N Seggie, Y. Bayyurt (Eds.), *Nitel araştırma, yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımlar* içinde (ss. 119-134). Ankara: Anı Yayıncılık.

Paliç, G., ve Keleş, E. (2011). Sınıf yönetimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 2*(2), 199-220.

Partin, R. L. (2005). *Classroom teacher's survival guide: practical strategies, management techniques, and reproducibles for new and experienced teachers.* San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Paulsen, M. F., Nipper, S. ve Holmberg, C. (2003). *Online education: Learning management systems: Global e-learning in a scandinavian perspective*. Oslo: NKI Gorlaget.

Pektekin, P. (2013). Web tabanlı uzaktan eğitimde teknoloji kabulünün eğitim becerisi üzerindeki rolü: Türk üniversitelerinde akademisyenler üzerine bir araştırma. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Polat, H. (2016). Çevrimiçi öğrenme ortamlarında sınıf yönetiminin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Doktora tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.

Rufai M.M., Alebiosu S.O. ve Adeakin O.A.S. (2015). A conceptual model for virtual classroom management. *International Journal of Computer Science, Engineering and Information Technology (IJCSEIT),5* (1),27-32.

Safran, S. ve Oswald, K. (2003). Positive behaviour supports: Can schools rescape disciplinary practices? *Council for Exceptional Children, 69*(3), 361-373.

Sargın, Ş. (2022). Sanal sınıf yönetiminde öğretmenlerin tutumları ve okul müdürlerinin algıları. Yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.

Sarı, T., ve Nayır, F. (2020). Pandemi dönemi eğitim: sorunlar ve fırsatlar. *Turkish Studies. 15(4), 959-975.*

Sarıçoban, A. (2005). Classroom management skills of the language teachers. *Journal of Language and Linguistic Studies. 1* (1), 1-11.

Sarıtaş, M. (2005). Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama. L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar* içinde (ss. 43-82). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Saygı, H. (2021). COVID-19 pandemi uzaktan eğitim sürecinde sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 7*(2), 109-129.

Scanlon, E., O'Shea, T., Smith, R.D. ve Li, Y. (1997). *Supporting the distributed synchronous learning of probability: Learning from an experiment*. Paper presented at the 1997 International Conference on Computer Support for Collaborative Learning. Abstract retrieved June 12, 2022, from https://repository.isls.org/bitstream/1/4238/1/132-138.pdf

Selli - Güven, E. (2020). Ortaokul öğretmenlerinin sınıfta karşılaştığı disiplin sorunları ve bunlara çözüm bulma. Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Solak, B., ve Polat, S. (2022). Ders katılım oranı yüksek sanal sınıflardaki öğretmen ve öğrencilerin motivasyonlarını etkileyen etmenler. *Anadolu University Journal of Education Faculty, 6*(4), 477-513.

Soran, H., Akkoyunlu, B., ve Kavak, Y. (2006). Life-long learning skills and training faculty members: A project at Hacettepe University. *Hacettepe University Journal of Education, 30*(30), 201-210.

Stewart, D.T. (2008). Classroom management in the online environment. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching, 4*(3), 371-374.

Sünbül, A. M. (2012). *Eğitime yeni bakışlar*. Konya: Eğitim Yayınevi.

Şahin, İ. ve Altunay, U. (2011). İlköğretim okulu öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışı, *Elementary Education Online, 10*(3), 905-918, 2011.

Şahin, Ö. (2011). MEB vitamin ilköğretim portalı hakkındaki öğretmen görüşlerinin ve öğrenci tutumlarının incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep.

Şeker, S., Kankanat, Ö., ve Elmalı, E. N. (2022). Sınıf öğretmenlerinin pandemi sürecinde uzaktan eğitimde sınıf yönetimi ve iletişime yönelik görüşleri. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, *13*(1), 618-645.

Şengül, S., ve Cantimer, G. G. (2022). Örnek olay yönteminin matematik dersindeki çevrim içi uygulamasına yönelik saha deneyimleri. *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi, 5*(3), 254-277.

Şentürk, H. (2006). Öğretmen adaylarının uygulama liselerindeki rehber öğretmenlerin kullandıkları sınıf yönetimi modellerine ilişkin algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, *48*(48), 585-603.

Şişman, M. (1999). *Öğretmenliğe giriş*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Tabancalı, E. (2016). Sınıf ortamının fiziksel özellikleri. H. Kıran ve K. Çelik, (Eds.), *Etkili sınıf yönetimi* içinde (ss. 59-78). Ankara: Anı Yayıncılık.

Taş, A. (2009). Sınıf yönetimini etkileyen etkenler., H. Kıran (Ed.), *Etkili sınıf yönetimi* içinde (ss. 35-59). Ankara: Anı Yayıncılık.

Taş, S. (2008). Sınıf yönetimi modelleri., B. Yiğit (Ed.), *Sınıf yönetimi teori ve pratik uygulamalar* içinde (ss. 129-144). İstanbul: Kriter Yayınevi.

Taşkaya, M. S. (2014). Sınıf Yönetimi. B. Dilmaç ve H. Ekşi, (Ed.), *Sınıf Yönetiminin Temelleri* (ss. 15-19). Ankara: Pegem Akademi

Teksöz, G., Ertürk, E. ve Lise, Y. (2014). *Sürdürülebilir kalkınma eğitimi için biyosfer rezervleri: Camili'de yaşam.* Ankara: UNESCO Türkiye Millî Komisyonu.

Telli, S. G., ve Altun, D. (2021). Coronavirus (COVID-19) pandemisi döneminde çevrimiçi öğrenme. *Üniversite Araştırmaları Dergisi, 4*(2), 90-107.

Tezcan, M. (1985). Ülkemizde orta öğrenim gençliği açısından boş zamanların değerlendirilmesi. *Türk Dili, 18*(398), 117-119.

Toker Gökçe, A. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, *11*(1), 1-12.

Toksoy, A. C. (2010). Yarışma niteliği taşıyan geleneksel çocuk oyunları. *Çevirimiçi Tematik Türkoloji Dergisi, 2*(1), 205-220.

Tonbuloğlu, B. (2022). Khan'ın e-öğrenme çerçevesi kapsamında acil durum uzaktan öğretim sürecinin değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 21*(83), 963-996.

Toprakçı, E. (2017). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi

Tryon, P. J., ve Bishop, M. J. (2009). Theoretical foundations for enhancing social connectedness in online learning environments. *Distance Education, 30*(3), 291-315.

Tuncer, H. (2023). İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin çevrimiçi sınıf yönetimi yeterlilikleri ile teknolojik yeterlilikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Tutkun, Ö. F. (2009). Sınıf düzeni. Z. Kaya (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 235-265). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Türker, A. ve Dündar, E. (2020). COVID-19 pandemi sürecinde eğitim bilişim ağı (EBA) üzerinden yürütülen uzaktan eğitimlerle ilgili lise öğretmenlerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi, 49*(1), 323-342.

Uçgun, D. (2013). Türkçe öğretmenlerinin öğrencileri motive etme düzeyleri ile ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9*(2), 449-460.

Uğurlu, C.T. (2016). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Urhanoğlu, İ. , Bayırlı, H. ve Aslan, U. (2021). Sınıf öğretmenlerinin Covıd-19 pandemi sürecinde yürütülen uzaktan eğitime ilişkin deneyimleri. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi, 4*(3), 226-251.

Uyanık Balat, G. (2013). Sınıf yönetimi kavramı ve sınıf yönetimi modelleri. G. Uyanık Balat ve H. Bilgin, (Eds.), *Okul öncesi eğitimde sınıf yönetimi* içinde (ss. 1-11). Ankara: Eğiten Kitap

Uzun S. ve Uzunöz, A. (2022). Pandemide öğretmen olmak: sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim deneyimleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi, 8*(1), 1-36.

Ünal, S., Ada S. (2003). *Sınıf yönetimi*. İstanbul: M.O. Teknik Eğitim Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Matbaa Birimi.

Varol, A., ve Türel, Y. K. (2003). Çevrimiçi uzaktan egitimde ıletisim modülü. TOJET: *The Turkish Online Journal of Educational Technology, 2*(1), 34-42.

Yadigar, H. ve Yadigar, G. C. (2021). İlkokullarda uzaktan eğitime yönelik paydaş görüşleri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12*(2), 526-566.

Yaka, A. (2006). Sınıf yönetimi yaklaşımları. M. Yılman (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 37-44). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Yalar, T. (2010). İlköğretim 3. sınıflarda Türkçe dersi öğretiminde karşılaşılan sorunların öğretmen görüşlerine göre belirlenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 15*(1), 30-41.

Yalçınkaya, M. (2002). Açık sistem teorisi ve okula uygulanması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22*(2), 103-116

Yalçınkaya, M. (2003). Sınıf içi istenmeyen davranışları ve yönetimine ilişkin stratejiler. Ö. Üre (Ed.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 1-20). Konya: Mikro Yayınları.

Yalçınkaya, M. (2005). Okul ve sınıf ortamı. D. Ekiz ve H. Durukan (Ed.), *Öğretmenlik mesleğine giriş* içinde (ss. 79-104). İstanbul: Lisans Yayıncılık.

Yalın, H. (2008). *Öğretim Teknolojileri Materyal Geliştirme.* Ankara: Nobel Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, C. (2012). Sınıf öğretmenlerinin sınıflarında sergiledikleri davranışlar ve kullandıkları sınıf yönetim modelleri. Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.

Yıldırım, S., ve Kişioğlu, A. N. (2018). Teknolojinin getirdiği yeni hastalıklar: nomofobi, netlessfobi, fomo. *SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi, 25*(4), 473-480.

Yıldız, E. (2011). Web-tabanlı senkron derslerin öğretmen adaylarının uzaktan eğitime karşı tutumları ve senkron teknolojileri kabulleri üzerine etkisi. Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.

Yılmaz, E. (2006). Sınıf yönetimi ve yaklaşımları. R. Arı ve M. E. Deniz (Eds.), *Sınıf yönetimi* içinde (ss. 1-20). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Yılmaz, R. K., Savaş, H., ve Kalkan, S. (2022). Katkıları ve sorunlarıyla uzaktan eğitime farklı bir bakış: sınıf öğretmenlerinin uzaktan eğitim algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8*(1), 277-296.

Yiğit, B. (2008). Sınıf yönetimi, temel kavramlar, ilkeler ve amaçlar. B. Yiğit (Ed.), *Sınıf yönetimi teori ve pratik uygulamalar* içinde (ss. 13). İstanbul: Kriter Yayınevi.

Yiğit, B. ve Sadık, F. (2008). Sınıf yönetimini etkileyen sınıf dışı değişkenler. B. Yiğit (Ed.), *Sınıf yönetimi teori ve pratik uygulamalar* içinde (ss. 27-46). İstanbul: Kriter Yayınevi.

Yolcu, H. (2014). Sınıf yönetimini etkileyen etmenler. C. Gülşen (Ed.), *Kuram ve uygulamada sınıf yönetimi* içinde (ss. 21-52). Ankara: Anı Yayıncılık.

Yurtal, F. ve Yaşar, M. (2008). Sınıf yönetimini etkileyen faktörler. Y. Aktaş Arnas ve F. Sadık, (Eds.), *Okul öncesi eğitimde sınıf yönetimi* içinde (ss. 62-86). Ankara: Kök Yayıncılık.

Yüksel, A. (2013). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesi: Afyonkarahisar ili örneği. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

EKLER

Ek 1. Görüşme Formu

Okul:

Görüşmeci:

Tarih ve Saat:

Merhaba, ben Mustafa ADSIZ. MEB de bir ortaokulda Öğretmenim ve Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans öğrencisiyim. *Çevrim içi Derslerde Sınıf Yönetimi Açısından Yaşanan Sorunlar* ile ilgili bir araştırma yapıyorum. Ve sizinle çevrim içi derslerinizde sınıf yönetimi hakkında görüşmek istiyorum. Bu görüşmede amacım, çevrim içi öğrenme platformlarında sınıf yönetimi açısından yaşanılan sorunları ortaya çıkarmak ve çözüm önerileri sunmaktır.

• Görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacının dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Ayrıca araştırma sonuçlarını yazarken görüştüğümüz bireylerin isimlerini kesinlikle rapora yansıtmayacağım

• Görüşmeye katılıp katılmama sizin isteğinize bağlıdır.

• Görüşmeyi izin verirseniz ses kayıt cihazı ile kaydetmek istiyorum. Bunun sizin için bir sakıncası var mı?

• Başlamadan önce bu söylediklerime ilgili belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı?

• İzin verseniz sorulara başlamak istiyorum.

GÖRÜŞME SORULARI

Yaş:

Branş:

Cinsiyet:

Meslek deneyim süresi:

Görev yaptığınız okul seviyesi:

En son mezun olduğunuz okul:

1. Öğretmenlerin çevrim içi derslerde yaşadıkları genel sorunlar nelerdir?
2. Öğretmenlerin çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlar nelerdir?

3. Öğretmenlerin yüz yüze derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları genel sorunlar nelerdir?
4. Öğretmenlerin yüz yüze derslerde ve çevrim içi derslerde sınıf yönetimi açısından yaşadıkları sorunlar benziyor mu?
5. Öğretmenler çevrim içi öğrenme platformlarını kullanma becerilerini nasıl görmektedir?